

**YAVAŞ TURİZM ve YAVAŞ TURİST:CITTASLOW SEFERİHİSAR'DA
KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA**

Caner TEKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalını

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YAVAŞ TURİZM VE YAVAŞ TURİST:
CITTASLOW SEFERİHİSAR'DA
KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA**

Caner TEKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Haziran-2017
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Caner TEKİN tarafından hazırlanan “Yavaş Turizm ve Yavaş Turist: Cittaslow Seferihisar’da Karşılaştırmalı bir Araştırma” adlı tez çalışması 20/06/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN

Danışman

Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN

Üye

Doç. Dr. Serhat HARMAN

Üye

Yrd. Doç. Dr. Ozan KAYA

İmza

.....

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. H. Ridvan YURTSEVEN
SBE Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Caner TEKİN

Tarih: 20.06.2017

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAVAŞ TURİZM VE YAVAŞ TURİST: CITTASLOW SEFERİHİSAR'DA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Caner TEKİN

**Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN

2017, 137 Sayfa

Jüri

Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN

Doç. Dr. Serhat HARMAN

Yrd. Doç. Dr. Ozan KAYA

Yavaş turizm son yıllarda en popüler turizm türlerinden biridir. Yavaşlık felsefesi taşıyan kentlere Cittaslow denilmektedir. Bir kentin Cittaslow olabilmesi için Uluslararası Cittaslow Birliği tarafından belirlenmiş çeşitli kriterleri yerine getirmesi gerekmektedir. Tezin amacı bu kentlere gelen yavaş turistlerin, yavaş turizm bağlamında profillerini incelemektir. Yavaş turistlerin profillerinin belirlenmesi, ilgi, algı, beklentilerinin bilinmesi önemlidir. Yavaş turist profillerinin belirlenebilmesi için Türkiye'nin ilk Cittaslow'u, Cittaslow Seferihisar'da dört dile çevrilen bir anket formu uygulanmıştır. Anket formu 76 sorudan oluşmuş 12 günlük bir sürede yüz yüze uygulanmıştır. Sonuç olarak yavaş turist ve diğer turist olmak üzere iki turist tipi belirlenmiş ve yavaş turist özelinde işletme ve kamu kurumlarına bazı öneriler getirilmiştir. İşletmelerin özellikle misafirperver karşılama, çevre-dostu ürünler ve hizmetler sunma, yerel/organik ürünleri sunma noktasındaki stratejileri benimsemeleri gerekmektedir. Ulaşımında çevre dostu ulaşım araçlarının kullanımının artırılması için ortaklaşa girişimlerin başlatılması önerilmektedir. İşletmelerin buldukları yörelerdeki geleneksel ürün ve hizmetleri sunması ve bunlara uygun bir işletme yönetim politikası benimsemesi tavsiye edilmektedir. Yerel yönetimlerin, Cittaslow kriterlerine dayalı bir yol haritası benimsemeleri önem taşımaktadır. Özellikle sürdürülebilir mimari ve engelli dostu yapılar, hava temizliği ve su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması, kentsel atıkların ayrıştırılmasının sağlanması, kanalizasyon için atık su arıtma tesislerinin kurulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: cittaslow, yavaş turist, yavaş turist profilleri, yavaş seyahat, yavaş turizm, Sürdürülebilir turizm.

ABSTRACT

MS THESIS

SLOW TOURISM AND SLOW TOURIST: A COMPARATIVE RESEARCH IN CITTASLOW SEFERİHİSAR

Caner TEKİN

**THE GRADUATE SCHOOL OF TOURISM OF BATMAN UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN TOURISM MANAGEMENT**

Advisor: Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN

2017, 137 Pages

Jury

**Prof. Dr. H.Rıdvan YURTSEVEN
Assoc. Prof. Dr. Serhat HARMAN
Asst. Prof. Dr. Ozan KAYA**

Slow tourism has recently been one of the most popular tourism types. Cities having the philosophy of slowness are called Cittaslow. A city should carry out various criterion determined by International Cittaslow Association in order to be a Cittaslow. Aim of this thesis is to study on slow tourists coming to Cittaslows in the context of slow tourism. It is important to determine the profiles of slow tourists, their interests, perception and expectation. A four-language translated survey gets conducted face to face in Cittaslow Seferihisar in order to determine slow tourists profiles. Questionnaire form is consisted of 76 questions and applied 12 days face to face. As a result, there occurs two types of tourists: Slow Tourists and the Other Tourists and some suggestions have been specified both for tourism managements and public institutions. Tourism managements have to adopt new policies and strategies for servicing local/organic foods, eco- friendly products and services and also especially hospitable welcome. It's suggested them to start initiatives for using eco-friendly transportation types. It's very important for municipalities to maintain new policies based on Cittaslow criterion. They should specifically focus on sustainable architecture, eco-friendly constructions, air and water clean policies, distilling urban wastes, waste water treatment systems.

Keywords: Cittaslow, slow tourist, slow tourist profiles, slow travel, slow tourism, sustainable tourism.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın her aşamasında yakın ilgi ve yardımlarını sürekli hissettiğim, titizliğiyle ve yoğun temposuna rağmen bana ayırdığı zamanla her aşamada destek olan değerli Danışman Hocam, üstadım Sayın Prof. Dr. Hüseyin Rıdvan Yurtseven'e teşekkürlerimi borç bilirim. Yine tezin geliştirilmesi ve düzenlenmesi aşamasında yardımını esirgemeyen Hocam Sayın Doç. Dr. Serhat Harman'a teşekkür ederim. Manevi desteklerini esirgemeyen Batman Üniversitesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Murat Gümüş, Prof. Dr. Şule Aydın Tükeltürk, Doç. Dr. Umut Balcı, Yrd. Doç. Dr. Ömer Çoban, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Doğan, Yrd. Doç. Dr. Meral Dursun, Yrd. Doç. Dr. Serkan Demiral ve Yrd. Doç. Dr. S.Emre DİLEK hocalarıma teşekkür ederim.

Bu araştırmaya sağladıkları desteklerinden ve verdikleri izinlerden dolayı Seferihisar Belediye Başkanı Sayın Tunç SOYER'e, TEOS Village Yöneticisi Sayın Onur SOYER'e, Club Resort Atlantis İşletmecisi Savaş COŞAR Beyefendi ve çalışanlarına şükranlarımı sunarım.

Çalışma boyunca kendilerini ihmal etmeme rağmen desteklerini eksik etmeyen ve güvenlerini yanı başımda hissettiğim, sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Caner TEKİN
BATMAN-2017

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

YAVAŞ HAREKETİ ve CITTASLOW

1.YAVAŞ HAREKETİ ve CITTASLOW	3
1.1.Yavaşlık Kavramı.....	3
1.2.Yavaş Felsefesi.....	4
1.3.Slow Food.....	7
1.3.1. Cittaslow.....	10
1.3.1.1.Organizasyon Yapısı.....	13
1.3.1.2.Cittaslow Felsefesi.....	13
1.3.1.3.Cittaslow Kriterleri.....	14
1.3.1.3.1.Çevre Politikaları.....	16
1.3.1.3.2. Altyapı Politikaları.....	16
1.3.1.3.3. Kentsel Yaşam Politikaları.....	17
1.3.1.3.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlar Dair Politikalar	18
1.3.1.3.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar.....	19
1.3.1.3.6. Sosyal Uyum.....	20
1.3.1.3.7. Ortaklıklar.....	20
1.3.1.4.Cittaslow Türkiye.....	21

2. BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, YAVAŞ TURİZM, YAVAŞ SEYAHAT ve YAVAŞ TURİST KAVRAMLARI

2.1 TURİZM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK.....	22
2.1.1 Turizm.....	22
2.1.2 Sürdürülebilirlik.....	25
2.1.2.1. Sürdürülebilir Kent.....	28
2.1.2.2. Sürdürülebilir Turizm.....	29
2.2.YAVAŞ SEYAHAT VE TURİZM.....	35
2.2.1.Turizm ve İklim Değişikliği.....	35
2.2.2. Yavaş Seyahat.....	38
2.2.2.1. Yavaş Seyahat Kavramı.....	38
2.2.2.2. Yavaş Seyahatin Unsurları.....	41
2.2.2.2.1. Düşük Karbonlu Turizm.....	41
2.2.2.2.2. Ulaşım Türü.....	43
2.2.2.2.3. Seyahat ve Destinasyon Deneyimi.....	44
2.2.2.2.4. Çevresel Kaygılar.....	45
2.2.3.Yavaş Turizm.....	46
2.2.3.1. Yavaş Turizmin Boyutları.....	49
2.2.3.2. Yavaş Turizm Türleri ve Özellikleri.....	51

2.3.YAVAŞ TURİST.....	53
2.3.1. Yavaş Turistin Özellikleri.....	55
2.3.2. Yavaş Turist Türleri.....	58
2.3.3. Yavaş Turistlerin Seyahat Motivasyonları.....	61
2.3.4. Yavaş Turist ve Destinasyon.....	62

3. BÖLÜM

YAVAŞ TURİZM ve YAVAŞ TURİST: CITTASLOW SEFERİHİSAR'DA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

3.1 ARAŞTIRMA ALANI OLARAK SEFERİHİSAR.....	66
3.1.1 Coğrafik Konum.....	66
3.1.2 Nüfus.....	67
3.1.3. Tarihçe.....	68
3.1.4. Turizm.....	70
3.1.5. Seferihisar ve Cittaslow.....	72
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	75
3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	78
3.4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	80
3.4.1. Araştırmanın Modeli.....	80
3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Aracı.....	80
3.4.2.1. Ön Araştırma (Deneme-Ön Test) Evresi.....	82
3.4.2.2. Son Araştırma: Soru Kağıdının Uygulanması.....	82
3.4.3. Evren ve Örneklem.....	83
3.4.3.1. Araştırma Evreni.....	83
3.4.3.2. Örneklem.....	83
3.4.4. Araştırma Soruları.....	84
3.5.ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	85
3.5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	86
3.5.2. Katılımcıların Seyahat Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular.....	88
3.5.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri ve Güvenirlilik Analizleri.....	90
3.5.4. Yavaş Turist Ölçeğine Uygulanan Kümeleme Analizi.....	94
3.5.5. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Demografik Özellikleri ve Seyahat Alışkanlıklarının Karşılaştırılması.....	96
3.5.6. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin, Yavaş Turist Ölçeğine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması.....	101
3.5.7. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Cittaslow Kriterlerine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması.....	103
3.5.8. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Destinasyon Niteliklerine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması.....	105
3.6. Araştırma Sonuçları.....	106
SONUÇ.....	109
KAYNAKLAR.....	112
EKLER.....	119
ÖZGEÇMİŞ.....	127

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1.1. Slow Food Kronolojisi.....	8
Tablo 1.2. Dünya Geneli Yavaş Şehir Sayıları ve Şehirler.....	12
Tablo 2.1. Turizm Türleri.....	25
Tablo 2.2. Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Gelişme	34
Tablo 2.3 Seyahat Türlerine Göre Doğaya Saldıkları Karbon (CO ²) Miktarları.....	43
Tablo 2.4. Araştırmacılara Göre Yavaş Turizmin Özellikleri.....	52
Tablo.2.5- Yavaş Turistin İlgilendiği Turistik Faaliyetler.....	55
Tablo 2.6. Kitle Turistler ile Yavaş Turistlerin Karşılaştırılması.....	57
Tablo 3.1. Seferihisar'ın Yıllara Göre Nüfusu.....	67
Tablo 3.2. Örneklem Büyüklüğü.....	84
Tablo 3.3 Katılımcıların Demografik Bulguları.....	87
Tablo 3.4. Katılımcıların Seyahat Deneyimine İlişkin Bulguları.....	89
Tablo 3.5. Katılımcıların Cittaslow Kriterlerine İlişkin Ölçek Sorularının Betimleyici İstatistikleri.....	91
Tablo 3.6. Katılımcıların Destinasyon Nitelik Ölçeğine Verdiği Yanıtların Betimleyici İstatistikleri.....	92
Tablo 3.7. Katılımcıların Yavaş Turist Ölçeğine Verdiği Yanıtların Betimleyici İstatistikleri.....	93
Tablo 3.8. Oluşan Kümelere Ait Ortalamalar.....	96
Tablo 3.9. Gruplara Ait Demografik Bilgiler ve Seyahat Alışkanlıklarına Ait Bilgiler.....	97
Tablo 3.10. Seyahat Alışkanlıklarına İlişkin Karşılaştırmalı Veriler.....	99
Tablo 3.11. Katılımcıların Yavaş Turist Ölçeğine Göre t Testi Sonuçları.....	102
Tablo 3.12. Katılımcıların Cittaslow Kriterlerine Göre t Testi Sonuçları.....	104
Tablo 3.13. Katılımcıların Destinasyon Nitelikleri t Testi Sonuçları.....	105
Şekil 2.1. Yavaş Seyahatin Unsurları.....	42
Şekil 2.2. Yavaş Turizmin Boyutları.....	50
Şekil 2.3. Yavaş Turizm Türleri.....	51

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

km: Kilometre
CO²: Karbon

Kısaltmalar

BM :Birleşmiş Milletler
UN :Birleşmiş Milletler
WTO :Dünya Turizm Örgütü
SFYN :Slow Food Gençlik
Aiest :Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği
TDK :Türk Dil Kurumu
MEB :Milli Eğitim Bakanlığı
GDO :Genetiği Değiştirilmiş Organizma
STK :Sivil Toplum Kuruluşu

GİRİŞ

Turizm dünyanın en hızlı büyüyen endüstrilerinden biridir. 1950 yılında 25 milyon civarında olan turist sayısı 2016 yılında 1 milyar 235 milyona ulaşmıştır. Bu sayının 2020 yılında 1,5 milyarı aşacağı; 2030 yılında ise 1,8 milyar civarında olacağı tahmin edilmektedir (unwto.org, 2016). Turizm endüstrisi uluslararası ticaretin önemli aktörlerinden biridir. 200 milyonu aşkın insan turizm sektöründe çalışmaktadır. Turizm endüstrisinin bu denli küresel ölçekte yaygınlaşması seyahat eden turist sayısının fazla olması pek çok sektörün de gelişimine, kültürel alışverişe, kültürlerarası diyalogların artmasına neden olmaktadır. Turizm endüstrisi diğer ticari faaliyetler gibi arz ve talebin olduğu bir endüstridir. Turistler ve işletmelerin karşılıklı etkileşimi ciddi ekonomik etkiler yaratmaktadır. Bu tezin konusunu turistler oluşturmaktadır. Cittaslow Seferihisar'a gelen yavaş ve yavaş olmayan turistler (diğer turistler) tezin ana konusudur. Bu turistlerin profilleri buna bağlı olarak ilgileri, beklentileri, algıları tez araştırmasında bulgulanması ön görülen konular arasındadır. Ayrıca yavaşın önemini anlayabilmek için Cittaslow temsilcilerinin turistlere yönelik hizmetlerin gelişimini şekillendiren global trendleri takip etmeleri gerekmektedir (Kostulska, Holowiecka, Kwiatkowski, 2011 aktaran Akgöz, 2016, 5).

Tezde yavaş turistler ve diğer turistler arasında karşılaştırmalı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada yavaş turistler, destinasyonda yavaş turizm ilkelerine uygun hareket eden kişiler olarak ele alınmaktadır. Yavaş turizmin temel felsefesi yavaş hareketidir. Yavaş hareketi özellikle hızlı modern hayatı eleştiren ve tüketim tarzlarının değişmesini, insanların özlerine dönmesini savunmaktadır. Bu hareket başlangıçta sadece yavaş yemek (Slow Food) olarak başlamış ama daha sonra siyasetten sanata, eğitimden bilime, spordan şehirciliğe pek çok alanda kullanılan bir kavram olmuştur. Hareketin önemli bir noktası ise elbette turizm ve turizm ekseninde yavaş sürdürülebilir şehirlerdir. Çünkü turizm tüm dünyayı etkileyen büyük bir organizasyondur ve turistin destinasyonda yaşadıkları etrafında şekillenmektedir. Yavaş turizm olarak doğru kullanıldığında yavaş, sürdürülebilir şehirler olan Cittaslowlar insanların kültürlerini standartlaştırmaktan çok kültürlerine katkıda

bulunmayı, yerele değer vermeyi önemsemektedir. İşletmeler açısından bakıldığında önemli bir pazarlama aracı olarak kullanmak için bir turistin destinasyondaki işletmelerden beklentisi, onlarla ilgili algısı, ilgisi çok önemlidir. Yavaş turistlerin beklenti, ilgi ve algılarının bilinmesi için profillerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Cittaslow'a gelen turistlerin profil haritalarının çıkarılması amacıyla Türkiye'nin ilk Cittaslow'u ve Türkiye'deki Cittaslowların başkenti olarak kabul edilen Seferihisar'da verilerin anket formu aracılığı ile toplandığı bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın anket uygulaması Seferihisar'ın 5 yıldızlı ve mavi bayraklı plajlara sahip en çok turist tipinin bulunduğu farklı otellerinde 12 günlük bir sürede yüz yüze uygulanmıştır.

Tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yavaş hareketi ve yavaşlık felsefesiyle ilgili kavramsal bir çerçeve sunulmaktadır. Ayrıca bu bölümde yavaşlık felsefesinin eko-gastronomik yönünden hareketle ortaya çıkan bir uluslararası kent birliği olan Cittaslow, Cittaslow felsefesi ve Cittaslow kriterleri gibi önemli konular üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde öncelikle turizm ve sürdürülebilirlik ile bu konuların birbirleriyle ilişkileri incelenmiştir. Aynı zamanda yavaş seyahat, yavaş turizm, yavaş turist gibi kavramlar için derinlemesine bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunun ardından çevreci bir turizm türü olan yavaş turizme değinilmiştir. Bu yeni turizm türünün özellikleri, boyutları ve türleri ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir. Buna ek olarak bu turizm türünü gerçekleştiren turistlerin kimler olduğu seyahat motivasyonları, destinasyon ile etkileşimlerinin ne olduğu üzerine bilgiler yine bu bölümde yer almaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde öncelikle araştırma alanı olan Seferihisar tanıtılmıştır. Araştırmanın amacı, metodolojisi ve kapsamı ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmektedir. Araştırma modeli ve araştırmanın veri toplama aracıyla ilgili bilgiler bu bölümde yer almaktadır. Evren ve örnekleme ile ilgili bilgilerden söz edildikten sonra araştırma sorularına yer verilmiştir. Detaylı bulgulara bu bölümde yer almıştır. Tez çalışması, sonuç ve öneriler ile son bulmaktadır.

1. BÖLÜM

YAVAŞ HAREKETİ ve CITTASLOW

Yavaş hareketi insanoğlunun dünya ile yüzleşmesini sağlayan ve tek tipleştirilmesine karşı çıkan uluslararası bir harekettir. Bu hareket şehirlerde Cittaslowlar sayesinde yaşam biçimine uygulanmıştır. Tezin ilk bölümünde Yavaş Hareketi ve Cittaslow kavramları detaylı bir şekilde incelenmektedir.

1. YAVAŞ HAREKETİ ve CITTASLOW

İtalya'da 80'li yılların sonunda fast food akımına, insanların ve kültürlerinin tek tipleştirilmesine karşı çıkan kendine özgün otantik ürünleri, mutfağı ve gastronomi kültürünü önemseyen uluslararası bir harekettir. Hareketin şehirlerde somutlaştırılmış birliğine Cittaslow denir. Yavaş hareketi ve bu felsefeyi taşıyan Cittaslow'u anlamlandırmak için yavaşlık kavramını incelemek gerekmektedir.

1.1. Yavaşlık Kavramı

Dünyada ve ülkemizde son yıllarda artan bir trend gösteren yavaşlık aslında insanoğlunun özünde var olan bir yaşam biçimidir. Yavaşlık aslında hızlılığa karşı bir akım gibi gözükmese de felsefi altyapısı olan bir yaşam biçimidir. Yaşamın gitgide hızlanması, kişilerin değişik yaşam türlerine yönelmesine neden olmuştur. İbn-i Haldun'un Mukaddime adlı eserinde şöyle bir cümle geçmektedir "Anne babaların çocuklarına bırakacağı en iyi miras çeyiz çocuklarını yavaşlatmak olacaktır." Bu söz pek çok açıdan çok büyük bir mana taşımaktadır. Zira günümüz insanının en büyük sorunlarından biri hızlı yaşamak ve hızlı yaşarken algılama yetisini kaybetmektir. Bu noktadan hareketle yavaşlık kavramını irdelemek, kavramın felsefi derinliklerini yakalamak gerekmektedir.

Yavaşlık, Türkçe sözlükte, "hızlı olmayan, ağır başlı, yumuşak huylu" anlamlarına gelmektedir (tdk.gov.tr). Ancak günümüzde yavaşlık kültürel bir tabu olarak açıklanmakta ve hızlının yavaştan daha iyi olduğu, hızlının daha çok seçenek sunduğu ifade edilmektedir. Öyle ki eğlenceli olma, çekicilik, basitlik, sadelik, dinamiklik kavramları hızlının alt kavramları olarak değerlendirilebilmektedir. Buna karşın yavaşlık tembellik, aptallık, gevşeklik, geride kalma, dışlanma gibi

kavramlarla eş anlamlı kullanılabilir. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde hız toplumsal, kültürel ve ekonomik süreçlerin bütününde kendini göstermekte ve hızın insan, yer üzerindeki baskın yapısı iş yükü, yoğun çalışma duygusunu beraberinde getirmektedir (Yurtseven, 2010, 2). Bu algılamaları tersine çevirme işi 1970’li yıllarda başlamıştır. Özellikle tüketim çılgınlığı, sosyal farklılıklar, reddedilen insan hakları ve çevrenin bozulmasına karşı olan hareketler bu yıllarda ivme kazanmıştır. Bundan sonra “daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü” sloganı yerini “daha yavaş, daha derin, daha tatlı” sloganına bırakmıştır. Böylece yavaşlık, yaşamın doğru temposunu yakalayarak sürekli hızlılığa karşıt olmak, tercihleri azaltmak, yaşamın bize sunduğu zevklerden faydalanmak bu yolla yaşam kalitesini arttırmak ve bu yaşam biçimini yaymak üzerine kurulmuştur (Dall’Aglia, 2011, 15). Yavaş yaşam zamanı gevşetmek değil aslında zamanın farkında olmak, bireylerin kendileri ve başkalarıyla iyi ilişkiler kurmasını sağlamak ve daha derin tecrübe kazanmak olarak ifade edilebilmektedir. Böylece yavaş olumlu bir yaklaşım veya ruh haline dönüşmektedir. Yavaşlık tam olarak bir şeyleri yavaş yapmak değil aslında yapılan işten zevk almak bu işi isteyerek yapmak için kişinin kendisine zaman ayırması olarak görülmektedir.

Slow Food, 1989 yılında yerel yiyecek kültürleri ve geleneklerinin yok olmasını engellemek, hızlı yaşamın ve insanların yediği yemekte gittikçe azalan ilgilerine karşın yiyeceğin nereden geldiğine ve yemek tercihlerinin etrafımızdaki dünyayı nasıl etkilediğine odaklanan köy insanları gibi sıradan insanların olduğu küresel bir organizasyondur (slowfood.com). Slow Food kurulduğu günden bu yana 160’ın üzerinde ülkede faaliyet gösteren ve herkesin “iyi, temiz ve adil yiyecek” (Buono, Pulito e Giusto) hakkının olduğunu sağlamaya çalışan küresel bir harekettir. Slow Food temsilcileri yiyeceğin kültür, politika, tarım ve çevre gibi pek çok yönünün olduğunu vurgulamaktadır. Yemek tercihleri sayesinde bireyler yiyeceğin yetiştirilmesi, üretilmesi ve dağıtımının yapılması sürecini birlikte etkileyebilmekte ve sonuç olarak büyük bir değişiklik yaratabilmektedir.

1.2. Yavaş Felsefesi

Yavaş hareketinin somut bir göstergesi olan Slow Food’un kurucusu Carlo Petrini bir söyleşisinde şöyle konuşmaktadır.

“...benim ruhum hep dernekçilikten yana. Şarap tadımıyla, yerel yemeklerle ya da kaybolmakta olan lezzetlerle ilgili etkinlikler düzenlerken bize her zaman bu birlik yanlısı ruh rehberlik etmiştir. Sana hiç büyük Çinli bilgenin hikayesini anlatmış mıydım? Bilge çok akıllı adam olduğundan, öldüğünde öbür dünyadaki mekanını kendisi seçmek ister. Bu sık rastlanmayan bir durumdur ama yine de kabul edilir. Bilge önce cehenneme gider ve büyük bir yuvarlak sofraya oturur. Sofrada Tanrı'nın insanlara bahşettiği her nevi yiyecek vardır. Masanın çevresindeyse ellerinde uçları sivri çubuklarla belli bir mesafeden oraya ulaşmaya çalışan cehennemlikler durur. Ellerindeki çubuklarla yemeği yakaladıklarında çubuk çok uzun olduğundan çevirip de ucundakini ağızlarına götüremezler. Sonunda uğraşmaktan vazgeçip aç kalırlar. Bir sürü lezzet elinin altında olmasına rağmen onlara erişmemek çok kötü bir ceza. Bu sefer gidip cennete bakar. Aynı manzarayı orada da görür. Aynı sofraya ve uzun çubuklara. Ama oradakilerin hepsi mutlu mesuttur. Neden mi? Çünkü oradakiler birbirlerini doyurmaktadır. İşbirliği yaparlar. Bu örnek dayanışmanın ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Ortak yaşamdan zevk almak Slow Food'u bir hayal olmaktan çıkarır, bir gerçeklik haline getirir. Yenen yemeğin etrafında hep kimlikle ilgili unsurlar vardır; aile, ülke, ulus. Sofra yüksek seviyede kültürel değiş tokuşun yaşandığı bir mekandır. Kendimizle ve diğerleriyle uyum içinde yiyebilirsek, bu önemli jest bir ortak menfaate dahil olmak anlamına gelir.” Bu söyleşi yavaş hareketini sadece bir basit bir yerel gastronomik hareketten çıkararak uluslararası bir hareket haline getirmekte ve ortak yaşam mesajı vermektedir.

Slow Food felsefesinin temel çıkış noktaları iyi, adil ve temiz yiyecek kavramlarıdır. Slow Food hareketinin temsilcileri herkesin iyi, temiz ve adil yiyecek hakkının bulunduğu savıyla davranmaktadır (slowfood.com). Bu nedenle bu kavramları kısaca açıklamakta fayda bulunmaktadır (slowfood.com; Gezeroğlu, 2013, 23).

İyi: Yavaş hareketinin ilk ilkesi iyi yiyecek ilkesidir. Bu ilke taze, lezzetli ve sezonunda bulunabilen yiyeceklerin temin edilmesinden hareket etmektedir. Ayrıca bulunabilecek yiyeceklerin yerel tedarikçilerden temin edilmesinin önemi üzerinde durulmaktadır. Böylelikle yerel kültürler de tanınmış olacaktır.

Temiz: Temizlik ilkesi çevreye, hayvan refahına ya da sağlığımıza zarar vermeyen bir gıda üretimi ve tüketimi üzerinde durmaktadır. Bunlar döngü olup birbirini

etkileyebilmektedir. Slow Food hareketinin temizlik ilkesi ayrıca sürdürülebilir çevreci bir biçimde üretilen yiyeceklerin yerel ve genetiği bozulmamış ürünler olduğu anlamına gelmektedir (Earth Markets, 2010).

Adil: Adillik ilkesi tüketiciler için ulaşılabilir fiyatlar ve küçük boyutlu üreticiler için de adil koşullar ve ödeme anlamını taşımaktadır.

Yavaş felsefesinde vurgulanan yavaşlık kavramı başka kültürlerde de ele alınmaktadır. Örneğin; bunlardan Kaizen, İkinci Dünya Savaşından sonra her ne kadar bir yönetim modeli olarak Japonya’da benimsenmişse de günlük yaşamda uygulanabilecek küçük ve yavaş adımlara dikkat çekmektedir (Kıncay, yıldiz.edu.tr). Bu adımlarla birlikte verimliliğin arttığı vurgulanmaktadır. Yine bu felsefenin temelinde çevreye saygı bulunmaktadır.

Kaizen felsefesi dışında geleneksel toplumlarda binlerce yıldır bilgelerin savunduğu “Yavaş” felsefesinin bizim yaşam kültürümüzde de önemli bir yeri vardır. Ata sözlerimize kadar girmiş bu anlayış Türkçe’de “Acele işe şeytan karışır.”; “Sabreden derviş muradına ermiş.”; “Ağır git ki yol alasın”; “Sabır ile koruk helva olur, dut yaprağı atlas.”; “Acele giden ecele gider.”; “Acele ile menzil alınmaz”; “Acele ile yürüyen yolda kalır.” vb. biçiminde ifadeler bulmaktadır. Özellikle tasavvuf felsefesinde önemli bir yer tutan bu anlayışa örnek olarak ünlü düşünür Mevlana’nın; “Sabırlı olun, zira bulutlar ağlamasa yeşillikler nasıl gülebilir? Aceleci olmayın, maksada sabırla erişilir, acele ile değil. Alelade otlar iki ay içinde, kırmızı gül ancak bir yılda yetişir. Tencerede bile yavaş ve ustaca kaynayan yemek, delice kaynayandan daha lezzetlidir!” sözleriyle anlam bulmaktadır (sanayi.gov.tr). Yine ünlü mutasavvıf ve şair Yunus Emre “Sen Derviş Olamazsın” adlı şiirinde;

“...Derviş bağı baş gerek
Gözü dolu yaş gerek
Koyundan yavaş gerek
Sen derviş olamazsın...”

diyerek dervişlik gibi Ehl-i Suffa makamına erişmek için yavaş olmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Batı uygarlığının temellerini atan ünlü düşünürlerden Eflatun’a atfedilmiş bir söz vardır: "Aklın gerektirdiğinden daha hızlı gidenler yarışın sonunu

getiremezler.” Bu özlü sözlerden de anlaşıldığı gibi yavaşlık felsefesi aslında insanoğlunun doğasında vardır.

1.3. Slow Food

Slow Food, merkezi İtalya'nın Piyemonte bölgesinde bulunan bir belde olan Bra'da 1989'da oluşturulmuş, dünyada 160 ülkeden fazla milyonlarca üyesi bulunan üye destekleriyle büyüyen kar gütmeyen uluslararası bir organizasyondur. Slow Food, Dünyada 1500'ün üzerinde yerel kuruluşa (convivia), 2200'ün üzerinde yiyecek ağına sahip bir kuruluştur (terramadre.info). Organizasyonun uluslararası, ulusal ve yerel yürütme konseyleri bulunmaktadır (slowfood.com). Slow Food ile ilgili ana kararlar uluslararası konsey tarafından alınmakta ve konseyin başkanlığını Carlo Petrini yürütmektedir. Ulusal düzeydeki yürütme konseyleri merkez kuruluşun politikalarına uygun olarak kendi içlerinde özerk kararlar alabilmektedir. Yerel düzeydeki kuruluşlar (convivia) ise etkinliklerin şehirlerde, kasabalarda, beldelerde yürütülmesini organize eden küçük çaplı kuruluşlardır. Bunların dışında Slow Food Biyoçeşitlilik Vakfı, Terra Madre Vakfı, Gastronomik Bilimler Üniversitesi gibi bağlı kuruluşlarda bulunmaktadır. Slow Food'un felsefi temelleri 17. yüzyılda yaşayan bir yazar olan Francesco Angelita'nın yazılarına dayanmaktadır. Francesco Angelita tüm canlıların Tanrıdan bir mesaj taşıdığına inanarak yavaşlığın bir erdem olduğunu vurgulamış ve salyangozlarla ilgili bir kitap yazmıştır (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 57). Bu nedenle Yavaş Hareketinin sembolü salyangozdur. Slow Food çevre, gastronomi, ahlaki değerler ve zevk gibi değerlerin buluşma noktalarını oluşturmaktadır. Lezzetin, kültürün standartlaştırılmasının, gıda endüstrisinin kontrolsüz çok uluslu gücünün ve endüstriyel tarımın artmasına karşıdır. Slow Food temsilcileri “biz herkesin iyi yiyeceğin zevkine varmanın temel hakkı olduğuna ve sonuç olarak yiyeceğin geçmişten kalan mirasının korunması sorumluluğuna inanmaktayız” diyerek yiyecek hakkının korunması gereken temel bir hak olduğunu vurgulamakta ve ayrıca neo-gastronomi kavramına güçlü göndermeler yapmaktadır: “kuruluşumuz neo-gastronomi kavramını önemsemekte olup tabak, gezegen ve kültür arasında güçlü bağlantılar olduğuna inanmaktadır.” Kuruluşun 1986'daki doğuşundan itibaren gelişme ve büyüme aşamaları için Tablo 1.1 incelenebilir (slowfood.com).

Tablo 1.1. Slow Food Kronolojisi

Tarihler	Olaylar		
1986	Kuruluş Roma'daki İspanyol merdivenlerinde McDonalds'ın açılışına karşı bir gösteriyle kuruldu.	2008	Terra Madre Ağı Etiyopya, Hollanda ve İrlanda'da ulusal mitingler düzenledi.
1989	Slow Food Bildirisiyle Uluslararası Slow Food Hareketi resmi olarak kuruldu.		Çiftçilerin oluşturduğu global bir ağ olan Earth Markets kuruldu.
1990	Uluslararası Slow Food Kongresi Venedik'te toplandı.		Slow Food Hollanda kuruldu.
1992	Slow Food Almanya kuruldu.	2009	Terra Madre toplantıları Tanzanya, Arjantin, Bosna Hersek, Norveç ve Avusturya'ya kadar uzandı.
1993	Slow Food İsviçre kuruldu.		Avrupa Slowfood Birliği Eurogusto Fransa'da kuruldu.
1996	Slow Food, Ark of Taste (Nuh'un Lezzet Gemisi) projesinin ilk etkinliğini Turin'de (Salone del Gusto) gerçekleştirdi. Bu etkinlik yerel üreticilerin bulunduğu her yıl düzenlenen uluslararası bir fuara dönüşmüştür.		Restoranlarda yerel Presidia ürünleri kurulan birlikle verilmeye başlandı.
1997	Süt ürünlerinin sergilendiği 1.Peynir Fuarı Bra'da düzenlendi.		Slow Food Amerika üyeleri okullarda temiz yiyecek için kampanya başlattı.
2000	Yok olmaya yüz tutmuş gıdaların ve geleneksel toprak işleme yöntemlerinin desteklendiği Presidia Projesi başlatıldı. Slow Food Amerika kuruldu.		10 Aralıkta Slowfood'un kuruluşunun 20. Yılı nedeniyle İlk Terra Madre Günü kutlandı
2001	Uluslararası Slow Cheese (Yavaş Peynir) kampanyası başlatılarak pastörize edilmemiş sütle yapılan peynirleri koruma için bildiri yayımlandı.		Uluslararası Yavaş Balık (Slow Fish) başlatıldı.
	Slow Food İtalya tarafından Gençler İçin Gıda Eğitimi Programı başlatıldı.	2010	Bölgesel Terra Madre toplantıları Azerbaycan, Brezilya, Kanada, Güney Kore, Gürcistan ve Kazakistan'da yapıldı.
2003	Slow Food Biyoçeşitlilik Vakfı kuruldu.		Balkanlar Bosna'daki Ustikolina Lezzet Festiavlinde Presidia ürünleriyle tanıştı.
	Dünyanın ilk gıda toplulukları toplantısı, Terra Madre yapıldı.		Afrika Bahçeleri (Gardens in Africa) projesi başlatıldı.
2004	Uluslararası Gastronomi Üniversitesinin açılışı yapıldı.	2011	Yavaş Avrupa (Slow Europe) kampanyası başlatıldı.
	İlk Slow Fish (Yavaş Balık) etkinliği gerçekleştirildi.		Ark of Taste (Lezzet Sandığı) 1000. ürününü kabul etti.
2005	İlk geniş çaplı yerel gıda etkinliği Slow Food Brezilya tarafından organize edildi.	2012	İlk Yerli Terra Madre (indigenous Terra Madre) İsveç'te yapıldı.
	Slow Food Amerika tarafından Katrina Kasırgasından zarar gören Louisana gıda topluluklarına destek vermek için Terra Madre Yardım Fonu kuruldu.		Slow Food kurucusu Carlo Petrini Birleşmiş Milletler Yerli Konular Geçici Forumunda bir konuşma yaptı.
2006	Slow Food İngiltere kuruldu.	2013	650 delege 95 ülkeden katılan temsilcilerle Yıyeceğin Merkezi Rolü adıyla yeni bir politik dokümanın oluşturulduğu 6. Uluslararası Slow Food Kongresi Turin'de gerçekleştirildi.
	5. Uluslararası Slow Food kongresi Meksika'da gerçekleştirildi. Puebla Deklarasyonu onaylandı.		ESSEDRA (Kırsal Alanların Çevre Dostu Sürdürülebilir Sosyo-ekonomik Gelişimi) projesi başlatıldı.
	Brezilya ve Belarus'ta ilk bölgesel Terra Madre etkinlikleri düzenlendi.		Güney Kore'de Asya ve Okyanusya Slow Food Ağları AsiO Gusto adıyla bir etkinlik gerçekleştirdiler.
	Sürdürülebilir şarap yapımı kongresi yapıldı.		Carlo Petrini Uluslararası Çevre ödülü aldı.
2007	İlk Slow Food Almanya Fuarı gerçekleştirildi.	2014	Amerika'da yavaş et etkinliği tanıtıldı.
	İspanya'da ilk Lezzet Fuarı gerçekleştirildi.	2015	Slow Food Çin kuruldu ve Polonya'da Slow Food festivali gerçekleştirildi.
		2016	Carlo Petrini Birleşmiş Milletler Gıda ve tarım örgütü tarafından Avrupa özel elçisi seçildi.

Kaynak: slowfood.com

Yavaş Hareketinin vizyonu şudur: “Biz tüm insanlığın yiyeceğe rahat ulaşabildiği, yiyecekten zevk aldığı ve kendileri, üreticiler ve dünya için iyi olan yiyeceğin olduğu bir dünya hayal ediyoruz.” Slow Food’un misyonu iyi, temiz ve adil yiyeceğin herkes için geliştirildiği uluslararası bir organizasyon olmak olarak belirlenmiştir. Slow Food ayrıca tüketicilerin değişikliğe neden olan tercihlerini dikkate alarak ilerlemek ve üyeler ile destekleyicilerin fikirlerini yiyeceğin nasıl ve nerede üretildiği hakkında bilgisi olan ve bu süreçte yer alan üreticileri destekleyen yardımcı üretici kavramının altında buluşturmaya çalışmaktadır. Slow Food felsefesini taşıyanlar ekili alanlar ve yabancı yaşamın biyoçeşitliliğini savunmakla birlikte ekme biçme işleme süreçlerine de katkı sağlamaktadır. Ayrıca dünya çapında oluşturduğu ağlar ve bu ağlarda gerçekleştirilen etkinliklerle üreticiler ile yardımcı üreticileri bir araya getirmektedir. Slow Food’a göre tüketici diye bir kavram bulunmamakta tüm kişiler yardımcı üretici (co-producer) olmaktadır. Slow Food üyeleri tarafından dünya çapında oluşturulmuş ağlar bulunmaktadır. Bu ağlar

- 100.000’den fazla üye ile Slow Food Üyeleri,
- Dünya çapında kaliteli sürdürülebilir gıda üretimi ve küçük ölçekli çalışan 2000’den fazla gıda topluluğuyla Terra Madre Ağı,
- Slow Food Gençlik Ağı (SFYN),
- Gastronomik Bilimler Üniversitesi (UNISG),
- Dünya çapındaki çeşitli kuruluş, topluluk ve ağları birbirine bağlayan Yerel Terra Madre Ağı.

Yavaş Hareketi, iyi adil ve temiz gıdanın tüm insanların ulaşması gereken bir gereklilik olduğunun altını çizmektedir. Buradan hareketle bazı amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlar:

- Doğayı ve biyoçeşitliliği korumak,
- Hayatın ritmiyle uyumlu olmak,
- Kültürel mirası korumak,
- Geleneksel bilgiyi yüceltmek,
- Yerel üreticiye destek olmak,
- Yiyeceği tanımak ve nasıl üretildiğini bilmek,

- Çiftçi, işçi ve köylünün ürettiği eşsiz ürünlere ulaşmaya çalışmak,
- Lezzet eğitimleri vermek ve bu eğitimleri yaygınlaştırmak,
- Soframızı bir şenliğe dönüştürmek.

Floistad (aktaran Ertha, “Summit Daily”, 2014) Yavaş Hareketinin felsefesini bir gazete söyleşisinde şu şekilde açıklamaktadır: “Kesin olan tek bir şey her şeyin değiştiğidir. Değişimin ivmesi gitgide artmaktadır. Hayata tutunmak için acele etseniz iyi olur. Günümüzün mesajı bu. Ancak temel ihtiyaçlarımızın asla değişmediği herkese hatırlatılması gereken bir noktadır. Başkaları tarafından görülme ve takdir edilme ihtiyacı halen sosyal bir varlık olan insanın önemli ihtiyaçlarındandır. Bunun yanında aidiyet ihtiyacı, yakınlık ve itina, birazcık sevgi ihtiyacı önemlidir. Bu, sadece insan ilişkilerindeki yavaşlıkla verilebilir. Değişimlere hakim olmak için yavaşlığı, tefekkürü ve birlikteliği yeniden edinmek zorundayız. Bu noktada gerçek bir yenilenme hissedeceğiz.”

Yavaş hareketi ilk çıktığı yıllardan bu yana tüm dünyada etkisini bir çok bilim alanında göstermiştir. Başta gastronomi olmak üzere sosyoloji, psikoloji, tarih, biyoloji, coğrafya bu alanların bazılarıdır. Bunlardan başka yavaş felsefesi yönetim alanında da ciddi değişimlere ve yeniliklere neden olmuştur. Bu yeniliklerin en önemlisi Cittaslow yaklaşımıdır.

1.3.1. Cittaslow

Cittaslow kelimesi etimolojik olarak İtalyanca citta (şehir) kelimesiyle İngilizce slow (yavaş) kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşturulmuştur. Cittaslow olarak bilinmesine karşın Türkçe’ye “Sakin Şehir” veya “Yavaş Kent” olarak çevrilmiştir. Cittaslow, küreselleşmenin şehirlerin dokusunu, sakinliklerini ve yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini ortadan kaldırmasını engellemek için Slow Food (Yavaş Yemek) hareketinden doğmuş bir şehirler birliğidir (Akman, Negiz, Akman, 2013, 42). Ayrıca yazarlar Cittaslow nedir? sorusunu şöyle yanıtlamaktadır: “Kendisini özel hisseden kentlerin hangi alanlarda önemli ve özel olduklarını düşünmeleri ve bu özelliklerini korumak için strateji geliştirmeleridir. İnsanların hava, gürültü, ışık ve elektromanyetik kirlilikleri sürekli kontrol ederek ve sağlığı tehdit etmeyecek boyutta tutarak kendi sağlıklarını ön planda tutmalarıdır.

Çevreye ve insana zararlı olmayan alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesidir. Teknolojiye karşı çıkmak değil, tam tersine belediye hizmetlerinin internet ortamına taşınması ve hemşerilerin bu hizmetlerden yararlanabilmeleri için eğitilmeleridir. Bisikleti, faytonları özendirmek ve gerekli altyapıyı sağlamaktır. Şehrin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikâyesinin uyum içinde, kent sakinlerinin ve ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir hızda yaşanmasıdır. Yavaş Kent olmak geriye gitmek veya eskide yaşamak değildir. Aksine şehrin, değerlerine, esnafına ve halkına sahip çıkması ve bunu gelecek nesillerle paylaşmasıdır.”

Cittaslow hareketi 1999 yılında Greve in Chianti'nin eski Belediye Başkanı Paolo Saturnini'nin fikirleri doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Paolo Saturnini yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmelerini ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikrini ulusal boyuta taşımıştır. İdealleri kısa zamanda Bra (Francesco Guida), Orvieto (Stefano Cimicchi) ve Positano (Domenico Marrone) Belediye Başkanları ve Slow Food Başkanı Carlo Petrini tarafından benimsenmiştir. 2017 yılının Haziran ayı itibariyle 30 ülke 235 üyeye yayılan Cittaslow hareketinin amacı Slow Food felsefesini kentsel boyuta taşımaktır. 1999 yılında İtalya'da kurulan Cittaslow yerel kaynakların ve tarihi dokunun korunmasını ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektedir. Küçük kentlerin nüfuslarındaki düşüşler; yerel ekonomik canlanma ve sosyal faaliyetlerdeki gelişmeler sayesinde önlenebilir (Semmens ve Freeman, 2012, 353-354). Cittaslow insani değerlere önem veren bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır. Slow Food gibi kalkınma hareketi olan Cittaslow, yaşanılan kentin değerini bilerek ve koruyarak yaşamı daha anlamlı hale getirmeyi hedeflemektedir (Akman ve ark., 2013 aktaran Pajo, Uğurlu, 2015, 67). Yaşam kültürü içerisinde özellikle de yiyecek içecek kültürü Cittaslow'un temelini oluşturmaktadır.

2017 yılı Haziran ayı itibariyle dünya genelinde 30 ülkede toplam 235 tane Cittaslow bulunmaktadır (cittaslow.org). Bu şehirler ve ülkeler Tablo 1.2'de sunulmuştur. Buna göre, Cittaslow sayısı en yüksek olan ülke, yavaş felsefenin de ana vatanı olan İtalya'dır. İtalya'yı Polonya takip etmektedir. Ülkemiz ise; Almanya'dan sonra en çok Cittaslow'un bulunduğu dördüncü ülke konumundadır. 2017 yılı Haziran ayı itibariyle, ülkemizde 14 Cittaslow bulunmaktadır (cittaslowturkiye.org).

Tablo 1.2. Dünya Geneli Yavaş Şehir Sayıları ve Şehirler

ÜLKE	ŞEHİR SAYISI	ONAYLI ŞEHİRLER	ÜLKE	ŞEHİR SAYISI	ONAYLI ŞEHİRLER
Amerika Birleşik Devletleri	2	Sebastopol, Sonoma	İtalya	82	Abbiategrosso, Acqualagna, Acquapendente, Altomonte, Amalfi, Amelia, Anghiari, Asolo, Barga, Bazzano, Borgo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel Campagnano, Castelnovo nè Monti, Castelnuovo Berardenga, Castel San Pietro Terme, Castiglione Olona, Castiglione in Teverina, Cerreto Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Città della Pieve, Città Sant'Angelo, Civitella in val di Chiana, Controguerra, Cortona, Cutigliano, Fontanellato, Francavilla al Mare, Galeata, Giuliano Teatino, Gravina in Puglia, Greve in Chianti, Grumes, Guardiagrele, Lentate sul Seveso, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara, Orsara di Puglia, Orvieto, Parrano, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio-Stia, Preci, Ribera, Salorno, San Miniato, San Potito Sannitico, Sant'Agata di Puglia, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Scandiano, Sperlonga, Suvereto, Teglio, Termoli, Tirano, Todi, Tolfà, Torgiano, Trani, Travacò Siccomario, Trevi, Turbigo, Vigarano Mainarda, Zibello
Avustralya	3	Goolwa, Katoomba Blue Mountains, Yea			
Avusturya	3	Enns, Hartberg, Horn			
Belçika	6	Chaufontaine, Enghien, Estinnes, Evere, Lens, Silly			
Büyük Britanya	5	Aylsham, Berwick upon Tweed, Llangollen, Mold, Perth			
Çin	6	Fuli, Jingyang, Shimenshan, Yanyang, Yaxi, Yuhu			
Danimarka	2	Mariagerfjord, Svendborg			
Finlandiya	1	Kristinestad			
Fransa	7	Créon, Labastide D'Armagnac, Loix, Mirande, Saint Antonin Noble Val, Segonzac, Valmondois			
Güney Afrika	1	Sedgefield			
Hollanda	10	Alphen-Chaam, Bellingwedde, Borger-Odoorn, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Heerde, Midden-Delfland, Vaals, Vianen, Vlagtwedde	Polonya	26	Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Dobre Miasto, Działdowo, Głubczyce, Goldap, Górowo Iławeckie, Kalety, Lidzbark, Lidzbark Warminski, Lubawa, Murowana Goślina, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Nowy Dwór Gdański, Orneta, Olsztynek, Orneta, Pasym, Prudnik, Rejowiec Fabryczny, Reszel, Ryn, Sepopol
İrlanda	1	Clonakilty			
İspanya	8	Balmaseda, Begues, Begur, Lekeitio, Morella, Mungia, Pals, Rubielos de Mora			
İsveç	1	Falköping			
İsviçre	1	Mendrisio			
İzlanda	1	Djupavogshreppur	Almanya	17	Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, Hersbruck, Lüdinghausen, Maikammer, Meldorf, Nördlingen, Penzlin, Schneverdingen, Spalt, Überlingen, Waldkirch, Wirsberg
Japonya	2	Kesennuma, Maebashi-Akagi			
Kanada	3	Cowichan Körfezi, Naramata, Wolfville			
Kolombiya	1	Pijao			
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	3	Lefke, Mehmetçik, Yeniboğaziçi	Turkey	14	Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Halfeti, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar
Macaristan	1	Hódmezővásárhely			
Norveç	4	Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik	Güney Kore	13	Cheongsong County, Damyang County, Hadong County, Jecheon City, Jeonju Hanok Village, Namyangju City, Sangju City, Shinan County, Taean County, Wando County, Yeongwol County, Yeongyang County, Yesan County
Portekiz	6	Lagos, Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viana do Castelo, Vizela			
Tayvan	4	Dalin, Fonglin, Nanzhuang, Sanyi			
Yeni Zelanda	1	Matakana (Rodney Bölgesi)			

Kaynak: www.cittaslow.org

1.3.1.1. Organizasyon Yapısı

Cittaslow Birliđinin organizasyon yapısında üç ana organ vardır. Ulusal ağların temsilcilerinden oluşan ve karar verici Koordinasyon Komitesi, hareketin bilimsel altyapısını oluşturan ve genel hatlarını çizen Bilim Komitesi ve birliğin operasyonel yanıyla sorumlu Sekreteryaya (Genel Merkez). Cittaslow birliği ulusal ağlardan oluşmaktadır. Bir ülkede üç Cittaslow olması durumunda ulusal ağ kurulabilir. Ulusal ağlar kendi ülkelerindeki adaylık sürecini yönetirler ve Genel Merkez'le kendi ülkelerindeki Cittaslowların iletişimini sağlarlar. Ülkelerinde Cittaslow hareketinin yaygınlaşması ve gelişmesi için üyelerle birlikte projeler gerçekleştirebilirler. Uluslararası Koordinasyon Komitesinin başkanı Stefano Pisani olup kurulun 11 tane başkan yardımcısı ve 14 üyesi bulunmaktadır.

1.3.1.2. Cittaslow Felsefesi

Küreselleşmenin etkisiyle şehirler hızlı çalışılan, hızlı yaşanan ve üretmekten çok tüketen, kendi kendine yetmeyen yaşam alanları haline gelmiştir. Kentler, kuruluş amaçları olan insanların bir arada güven içinde yaşadıkları yerler olmaktan çıkmış, insanların daha hızlı hareket etmeleri ve daha hızlı çalışmaları için tasarlanan mekanlara dönüşmüştür. İnsanların birbirlerinin sıcaklığına sığındıkları, sosyalleştikleri, el emeklerini birbirlerine sundukları sosyal korunaklar olmaktan gittikçe uzaklaşan kentler, insanların tüketim için yaşadıkları sahneler haline almıştır. Yaşamın hızlanması sonucu insanlar daha hızlı yemek yemek, daha hızlı alışveriş yapmak, gidecekleri yere daha hızlı varmak için belli bir tempo içinde koşturup durmaktadır. Bu yaşam tarzı bakkallar, manav, terzi gibi küçük esnaf yerine alışveriş merkezleri, çocukların oyun oynayacağı alanlar yerine otoparkları, daha çok park ve yeşil alan yerine geniş otoyolları hayatımıza sokmuştur. İnsanın en önemli değeri olan kısıtlı yaşamını sağlıksız yiyecekler, hava kirliliği, trafik, yalnızlık ve tüketimle harcaması modern yaşamın vazgeçilmezi olarak sunulmuştur. Popüler kültürün desteklediği hayatı yaşamak için zamanı olmayan, işine arabasıyla hızla giden, oturup kahve içecek bir yarım saati bile olmadığı için yürürken kahvesini içen, yetişmesi gereken bir yerler olduğu için yemekten zevk almak yerine ayakta hızlı bir

şekilde “beslenen”, komşularını veya yerel esnafı tanımayan modern insan modelinin sürdürülebilir olmadığı ortadadır.

Bu yaşam tarzı modern insanda depresyon, kalp hastalıkları ve kanser gibi birçok hastalığa neden olmasının yanı sıra; kentleri de sürdürülemez hale getirmiştir. Hızlı yaşam tarzının oluşturduğu kentler artık kendi kendine yetmemektedir. Bu kendi kendine yetmeyen kentler de, sadece yakın çevresindeki değil, dünyanın birçok köşesindeki kaynakları, üstelik binlerce kilometre uzaklıktan getirterek yok ederken, aynı zamanda hem doğayı hem insanları tüketmektedir. İnsanların daha çok tüketmesi, bir yerden bir yere daha hızlı gitmesi için tasarlanan kentler insanları doğadan ve birbirlerinden kopartmış ve tek alternatif haline gelmiştir. Tüketim odaklı hayatın insanlara mutluluk ve huzur getirmediği, insanların farklı bir yaşam biçimi aramaları kentsel boyutta Cittaslow hareketini ortaya çıkarmıştır. Cittaslow felsefesi yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır. Cittaslow hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır. Cittaslowlar, dünyadaki diğer yavaşlık faaliyetleriyle birlikte sadece hızlı şehirciliğin tekrarlanan benzerliğine değil aynı zamanda onun rahatsız eden temposu ve ekolojik yıkıcılığına karşı bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır (Audirac, 2009: 77). Bu yıkıcılığın önüne geçmek, doğanın özünde olan tempoyu yakalayabilmek ve “Cittaslow” olabilmek için bir takım kriterler bulunmaktadır. Birliğe başvuracak kentlerin nüfuslarının 50.000’den az olması ve kent yönetiminin Cittaslow felsefesiyle uyumlu olması gerekmektedir.

1.3.1.3. Cittaslow Kriterleri

Cittaslow Türkiye sayfasına göre (cittaslowturkiye.org) birliğe üye olmak için birliğin belirlediği kriterleri gerçekleştirici projeler geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Kentlerin kriterler çerçevesinde yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir kentin üye olması için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir. 1999 yılında birliğin belirlediği kriterler, birliğin sadece İtalya veya Avrupa’da değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır.

Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmanın Birlik tarafından onaylanmasının ardından geçerli olan yeni kriterler ilk aşamada bir yıllık deneme süresine tabi tutulmaktadır.

Yeni kriterlerin eskilerinden en önemli farklılıklarından biri perspektif ve zorunlu kriterlere yer verilmesidir. Zorunlu kriterler o konuda yapılan çalışmaların mevcudiyetinin zorunlu olduğu kriterlerdir ve kriter listesinde bir asteriks (*) ile belirtilmektedir. Perspektif kriterler ise iki asteriks ile belirtilen (**) ve aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlamaktadır. Belediyenin gerçekleştirdiği veya başlattığı projeler, programlar veya planlar üzerinden değerlendirilen kriterlerin puanlamasında projenin ne zaman başlatıldığı, ne kadar başarılı olduğu dikkate alınmaktadır. Başvuru dosyası hazırlanırken kriterler hakkında gerçekleştirilen faaliyetler belgelenmelidir. Kriterler çerçevesinde yapılan etkinliklerin fotoğrafları çekilerek dosyanın içine konmaktadır. Belediyenin yaptığı yazışmalar, meclis kararları, alınan raporlar, düzenlenen toplantı tutanakları veya fotoğrafları ek belge olarak ayrıca sunulmalıdır. Kriterlerin puanlanmasında o kriter çerçevesinde yapılan çalışmaların seviyesi de dikkate alınmaktadır.

Yeni kriter sisteminin getirdiği yeniliklerden biri de ulusal ağlara verilen kriter ekleme yetkisidir. Her ülke kendi şartları doğrultusunda kriter başlıklarına, o başlığın puan değerinin %20'sini geçmeyecek oranda ulusal kriter ekleyebilmektedir.

Cittaslow kriterleri 7 alt başlık altında incelenmektedir. Bu alt başlıklar şunlardır:

- Çevre Politikaları,
- Altyapı Politikaları,
- Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları,
- Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar,
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar,
- Sosyal uyum,
- Ortaklıklar.

1.3.1.3.1. Çevre Politikaları

Cittaslow kentlerinde aranan önemli özellikler arasında çevre ve çevre dostu binalar, biyoçeşitliliğe önem verilmesi, su ve hava kalitesinin yasal belgelerle doğrulanması gibi özellikler bulunmaktadır.

- Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, *
- Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, *
- Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması,
- Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması, *
- Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi,
- Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması, *
- Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu,
- Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi,
- Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması,
- Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması, *
- Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi,
- Biyoçeşitliliğin korunması.

1.3.1.3.2. Altyapı Politikaları

Cittaslow kriterleri kentin kalkınması bakımından alt yapısını önemsemektedir. Bisiklet yollarının verimli olması, kent sakinlerinin hizmetlere erişimi, engellilere yönelik inisiyatiflerin bulunması, kent sakinlerinin şehir dışında sayılarının az olması bu başlıkta incelenmektedir:

- Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları,
- Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması, *
- Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri,
- Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması, ¹ *
- Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması, *
- Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler, ² *

- Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik,
- Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı,³
- Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı. *

1.3.1.3.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Cittaslow Birliği açısından kentin yaşanabilir olması son derece önemlidir. Kent mimarisinin sürdürülebilirliği ve bu sürdürülebilirliğin denetimi için hizmet masası oluşturulması, kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kentteki kirleticilerin azaltılması gibi kriterler kentin yaşanabilirliğini incelemekte ve bu kriter başlığı altında incelenmektedir:

- Kentin direnci için planlama, **
- Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar,⁴ *
- Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması, **
- Kentsel yaşanabilirliğin artırılması,⁵
- Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması *
- Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması, *
- Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması,⁶ *
- Kentin internet ağına sahip olması,⁷*
- Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması,⁸*
- Tele çalışmanın geliştirilmesi,⁹

³Tarihi kent merkezlerinde mal dağıtımı için havayı kirleten araçlar yerine elektrikli veya motorsuz taşıtlar gibi kirlilik yaratmayan taşıtların tercih edilmesi.

⁴Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması

⁵Kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak. Örnek olarak işe gidiş ve çıkış saatlerinde oluşan trafik sıkışıklığını azaltmak için okulların veya kamu kurumlarının mesai saatlerini kaydırmak. İş yerlerinde kreş açılmasını teşvik etmek de örnek verilebilir.

⁶Biyomimari vb.

⁷Fiber optik, kablosuz sistemler

⁸Gürültü, elektrik sistemleri vb.

⁹Bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma

- Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki, ¹⁰
- Sosyal altyapıyı desteklemek,
- Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki, ^{11*}
- Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkilerle değerlendirilmesi, **
- Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması, *
Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması, ^{12 *}
- Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı. ¹³

1.3.1.3.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Cittaslow birliği üretici-tüketici, turist-işletmeci, esnaf-müşteri arasındaki ilişkiye önem veren politikalar yüklenmiştir. Bu politikalara dair kriterler arasında kırsal bölgede yaşayan insanların hizmetler erişimini kolaylaştırmak, kamuya ait restoranlarda yerel/organik ürünler kullanmak, geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatlerinin artırılması, tat eğitimlerinin verilmesi, otel kapasitelerinin sürdürülebilir olarak artırılması gibi kriterler bulunmaktadır:

- Agroekolojinin geliştirilmesi, ^{14 **}
- El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması, *
- Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması, *
- Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak, ^{15 *}
- Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması, ^{16 *}
- Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi, *

¹⁰Pasif ev vb.

¹¹Pasif ev vb.

¹²Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanların desteklenmesi

¹³Metre küp olarak

¹⁴Yerel ürünlerin sertifikalandırılması, kültür müzeleri kurulması

¹⁵Bölgedeki halkın hizmetlere ulaşımını arttırmak

¹⁶Mümkünse yerel organik ürünlerin kullanılması. Okul kantinleri vb.

- Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması, *
- Otel kapasitelerin artırılması, ¹⁷ *
- Tarımda GDO kullanımının yasaklanması,
- Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı.

1.3.1.3.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Cittaslow'a gelen kişiler ve Cittaslowlarda yaşayanların kaynaşmasını sağlamak, kültürel diyalogların artması açısından misafirperverlik ve bununla ilgili kriterler önemsenmektedir. Cittaslow ve Cittaslow felsefesi için eğitimler verilmesi, Cittaslowlara olan farkındalığın artırılması başlıca kriterler arasındadır:

- İyi karşılama, ¹⁸ *
- Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak, ¹⁹ *
- Yavaş güzergahların mevcut olması, ²⁰
- Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi,
- Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi, **
- Sağlık eğitimleri, ²¹
- Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek, *
- Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı,
- Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi, *
- Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı. *

¹⁷Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi

¹⁸Kenti ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi

¹⁹Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi

²⁰Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde

²¹Obezite, diyabet vb. sorunlara yönelik çalışmalar

1.3.1.3.6. Sosyal Uyum

Kültürel diyalogun önemli olduğu bir diğer kriter başlığı sosyal uyumdur. Kente gelecek olan her kesimden insan için yaşanabilir alanlar oluşturmak ve insanların birbirlerini tanımalarına fırsat vermek bir Cittaslow'un en önemli misyonlarından birisi olmalıdır:

- Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar,
- Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması,²²
- Engelli kişilerin entegrasyonu,
- Çocuk bakımının desteklenmesi,
- Genç neslin istihdam durumu,
- Yoksulluk,
- Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti,
- Farklı kültürlerin entegrasyonu,
- Politikaya katılım,
- Belediyenin kamu konut yatırımı,
- Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti.

1.3.1.3.7. Ortaklıklar

Cittaslow ve Cittaslow kampanyalarının bu felsefeyi yayacak şekilde diğer sivil toplum örgütleri, kurumlar ile yapacağı ortaklıklar önem taşımaktadır.

- Slow food aktiviteleri ve kampanyaları için destek,
- Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek,

²² Azınlıkların veya farklı etnisiteye sahip kesimlerin yaşadıkları mahallelerde yaşayan insanların yerleşim yoğunluğu değerlendiriliyor. Örneğin şehrin “normal” bir mahallesinde kilometrekare başına 100 kişi düşerken şehrin “etnik” mahallesinde 300 kişi düşmesi, yerel yönetimin entegrasyon konusunda başarısız olduğu anlamına geliyor ve aday kentin bu kriterden düşük puan almasına neden oluyor.

- Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak.

1.3.1.4. Cittaslow Türkiye

Türkiye Cittaslow kavramıyla ilk defa 2009 yılında İzmir'in Seferihisar ilçesinin Cittaslow üyeliğine kabul edilmesiyle tanışmıştır. Bu ilk üyelik yavaş felsefesini benimseyen yerel yönetimlerin kalkınma planlarını yaparken bir yol haritasına sahip olmalarını sağlamıştır. Cittaslow beton yapılaşmaya, küreselleşme ve ticari rant nedeniyle kentin tüm değerlerinin yok edilmesine, hızlı ve sözde modern yaşamın bireylere dayattığı anlayışa karşı çıkmaktadır. Günümüzde 30 ülkede toplam 235 tane Cittaslow bulunmakta olup bunlardan 14 tanesi Türkiye'de yer almaktadır. Bu şehirler şunlardır: Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Halfeti, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç ve Yenipazar.

2. BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, YAVAŞ TURİZM, YAVAŞ SEYAHAT ve YAVAŞ TURİST KAVRAMLARI

Tezin bu bölümünde sürdürülebilirlik ve turizm kavramları detaylıca incelenmekte ve birbirleriyle olan ilişki ortaya konulmaktadır. Bunun ardından yavaş turizm, yavaş turizm özellikleri, unsurları ve bu turizm türünü gerçekleştiren yavaş turistler incelenmiştir.

2.1. TURİZM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Araştırmanın bu bölümünde turizm ve sürdürülebilirlik konusu incelenmiştir. Sürdürülebilirlik ekseninde turizm ve yavaş turizm ile ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Ayrıca yavaş turist ile ilgili kavramsal çerçeve bu bölümde sunulmaktadır.

2.1.1. Turizm

Turizm kelimesi etimolojik olarak 1250’li yıllarda Latince kullanılan “tornus” kelimesi ile yine latince “-ismus” ön ekinin birleşmesinden oluşmaktadır. Tornus “bir yerden bir yere seyahat etme” anlamına gelmektedir. 20 yüzyılın başında Guyer-Feuler’in ortaya attığı ilk turizm tanımından günümüze yüzlerce tanım yapılmıştır. Evliyaoğlu’nun (1989) söylediği üzere sürekli kalıba dönüşmemek ve gelir sağlayıcı hiçbir uğraşta bulunmamak koşulu ile yabancıların geçici süre kalışlarından doğan olay ve ilişkilerin tümü turizm olarak ele alınmaktadır.

Tarihsel bir bakışla turizme baktığımızda günümüz turizminin çıkış noktalarının izleri görülmektedir. İlk çağlarda Romalılar hem ticari hem de siyasi ve askeri olarak, en çok seyahat eden insanlardır; izlenecek yolları, konaklama yerlerini ve uzaklıkları işaretleyen yol haritaları yapmışlardır. Bu nedenle Romalıların zevk için seyahat eden ilk turistler olduğu, seyahat hedefi olan yollarda ve konaklama yerlerinde güvenliği sağladıkları ileri sürülmektedir. Romalılar Mısır Piramitleri vb. tapınakları görmek için seyahat etmekteydiler. Büyük İskender döneminde, M.Ö. 334’te sadece bir sezonda akrobasi, sirk, sihirbazlık gösterileri için 700.000 turistin Efes’e akın etmesi, o dönemlerde turizme gösterilen ilginin bir göstergesidir. Orta

Çağda, Roma İmparatorluğu'nun çöküşüne paralel olarak Avrupa ve Ortadoğu'daki turizm, genişlemeye başlamış; ilk çağlarda girilen eğlence, zevk, merak, dinlenme turizminin yerine din turizmini ön plana çıkarmış ve toplumlar bundan etkilenmiştir. Orta çağın en önemli turizm hareketleri; İslam'ın hızlı yayılmasına paralel olarak her yıl birçok insanın, Mekke ve Medine'yi ziyaret etmeleri, Hıristiyan ve Müslüman topluluklar arasında yaşanan Haçlı Savaşlarının büyük kitlesel hareketlere dönüşmesi, dini amaçlı seyahatlerden sayılmıştır. Yeni Çağ'da Rönesans hareketleri nedeniyle İtalya'ya yapılan yoğun seyahatler, kültür turizmini yaratmıştır. Endüstri devrimi, sosyal ve ekonomik yapılarda önemli değişikliklere yol açmıştır. Demir yolu üzerinde yolcu taşınması, ilkel taşıma düzeninden çağdaş taşıma düzenine geçişi simgeleyen bir dönüm noktasını vurgulamaktadır. Bu çağın son dönemlerinde nüfusun, gelirin ve şehirleşmenin artması ile turizmde artış meydana gelmiş, seyahatlerin önceden planlanması, organize edilmesi için "seyahat acenteleri" kurulmuştur. İngiltere'nin ilk seyahat acentecisi olan Thomas Cook, aslında içkinin kötülükleri konusunda vaaz veren bir vaizdir. Cook, 1841 yılında İngiltere'nin Leichesten Loughborough kentleri arasında, trenle 570 yolcuyu taşıyarak tarihte ilk defa tur düzenleme işine başlamıştır.

Yakın Çağ, turizmin en hızlı geliştiği dönemdir. Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ulaşım sektöründeki hızlı gelişme, hava yolu ulaşımının ucuzlaması, insanların seyahati ve tatili bir ihtiyaç olarak görmeye başlamaları, her geçen gün daha çok insanın seyahat etmesi sonucunu doğurmuş ve bugünlere gelinmiştir (MEB, 2007, 8-10).

"Bacasız endüstri" veya insanları kaynaştıran en önemli sevgi bağı olan turizm, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe sözlükte (Türk Dil Kurumu [TDK], 2016), iki anlamıyla kullanılmaktadır: "1. Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi, "2. Bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümü." Kozak (2012, 3) turizmi "boş zaman" etkinliği olarak değerlendirirken, geriye kalan boş zaman etkinliklerinin turizme katılım gerçekleştiğinde yine gerçekleştirilebileceğinden söz etmektedir. Turizm kavramı 20 yüzyılın son çeyreğinde AİEST (Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği) tarafından "insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki,

genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü” şeklinde yeniden tanımlanmıştır. Başka bir tanımda turist, turistik yöre ve arasındaki hareketliliği vurgulanmaktadır. Buradan hareketle; turizmdeki olgu, ekonomik, sosyal, politik, kültürel sonuçlar doğuran ve sosyal, ekonomik, hukuki, coğrafi, politik ve teknolojik çevreler içinde gelişen olay veya sistemler olarak ifade edilmektedir (Küçükaslan, 2007:3).

Turizm faaliyetinden bahsederken son tanımda verildiği üzere turist kavramına da değinmek gerekmektedir. Turizm faaliyetlerini turistten bağımsız düşünmek olanaklı değildir. Fransızca “turist” ya da Türkçe “gezmen”, sürekli ikamet etmek ve gelir elde etmekten farklı bir amaç ile yabancı bir ülkeye giden ve geçici süre kalacağı bu ülkede başka yerde kazandığı parayı harcayan kimse olarak yorumlanabilir (Toskay, 1989). Turist seyahat ettiği destinasyon yurt içinde ise yerli; yurt dışında ise yabancı turist olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2007). Turist kavramını “günübirlikçi” kavramından ayrı düşünmek gerekmektedir. Turist ile günübirlikçi arasındaki temel fark “konaklama” işiyle ilgilidir. Turist bulunduğu yerde en az bir geceleme yaparken, günübirlikçi herhangi bir geceleme yapmamaktadır. Tarihsel süreç içerisinde üretim ve tüketim kalıplarındaki değişiklikler günümüzde turist tanımında ve turizm tüketim türlerinde de değişime sebep olmuştur. Öncelikle kitlesel üretim koşulları altında üretilen malların satın alınması; yüksek ve büyüyen bir oranda tüketim ürünlerine harcama yapılması; mal ve hizmetlerin moda, mevsim ve özgür pazar kesimleri sayesinde birbirinden çok fazla farklılaşmaması olarak tanımlanan kitlesel tüketim son bulmuştur.

Bu faaliyetlerin sona ermesi turizm faaliyetine katılacak olan kişilerin küçük gruplara ayrılmasına ve bunlarla ilgili faaliyetlerin çeşitlenmesine neden olmuştur (Kozak, 2012). Turizm faaliyetlerinin bu denli çeşitlenmesi ortaya değişik turizm kategorilerinin çıkmasına neden olmuştur. Böylece turizm türlerini bu kategorilerin altına yazmak mümkün olmaktadır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Turizm Türleri

KATILAN KİŞİ SAYISINA GÖRE TURİZM	Bireysel (Ferdî) Turizm	Kitle Turizmi	Grup Turizmi	
ZİYARET EDİLEN YERE GÖRE TURİZM	İç Turizm	Dış Turizm		
KATILANLARIN YAŞLARINA GÖRE TURİZM	Gençlik Turizmi	Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi	Üçüncü Yaş Turizmi	
KATILANLARIN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE TURİZM	Sosyal Turizm	Lüks Turizmi		
DÖNEMİNE GÖRE TURİZM				
KATILANLARIN AMAÇLARINA GÖRE TURİZM	Deniz Turizmi	Kongre Turizmi	Termal Turizmi	Yat Turizmi

Kaynak: Kozak, 2013, 19-33;Küçükaslan, 2007, 18

Tablo 2.1 incelendiğinde turizm faaliyetlerinin kişiye, gidilen yere, bireyin yaşına, ekonomik durumuna, faaliyetin dönemine ve faaliyete katılanların amaçlarına göre sınıflandırıldığı görülmektedir. Buradaki sınıflandırmaların genelde kişiler tarafından fiziki ya da somut sınıflandırmalara dayandırıldığı görülmektedir. Tüm turizm faaliyetleri faaliyetler kendiliğinden oluştuktan sonra sınıflandırmaya gitmektedir. Bu faaliyetlerin temel öznesi insandır.

2.1.2. Sürdürülebilirlik

20. yüzyılın son çeyreğine kadar yalnızca “bireylerin yaşam standartlarının ilerletilmesini” amaçlayan ekonomik gelişmeye odaklanan insanoğlu, 1970’li yılların başında çevre konusunda da bilinçlenmeye başlamış ve 1972 yılında Roma Kulübünün “Büyümenin Sınırları” adlı kitabının yayınlanmasının ardından başlayan süreç, 1987 yılında “Sürdürülebilirlik” kavramının literatüre girmesi ile ivme kazanmıştır (Hekimci, 2015). İnsan yaşamı için tehdit oluşturan olumsuz gelişmelerin farkına varılması insanları yeni arayışlara itmiş ve böylece “sürdürülebilirlik” kavramının temeli oluşmuştur (Çahantimur ve Yıldız, 2008, 2) Sürdürülebilirlik, ekosistemdeki tüm çeşitliliğin ve yenilenemez kaynakların gelecek nesillere aktarılabilmesi için, insanın ekosistem üzerindeki olumsuz

etkilerinin sistemin taşıma kapasitesinin üzerine çıkmayacak düzeyde tutulmasıdır (Ercoskun,2007, 9). Brundtland sürdürülebilirlik kavramını dünyada yaşayan insanların, gelecek nesillerin yaşam haklarını gasp etmeden yaşamlarını sürdürmeleri olarak ifade etmiştir (Chapman, 2007, 2). Sürdürülebilirlik; ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik olarak tanımlanan üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden birincisi adil paylaşımı, ikincisi katılımı, üçüncüsü ise doğal kaynakların korunmasını ifade etmektedir. Haştemoğlu'na (2006, 9) göre sürdürülebilirliğin gerçekleşebilmesi ancak ekonomik, sosyal ve çevresel bu üç boyutun aynı paralellikte ve eş zamanlı olarak gerçekleşmesiyle mümkün olabilir. Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için, bu üç temel boyutu, yani ekonomik, sosyal ve ekolojik süreçler arasındaki ilişkiler bir bütün olarak değerlendirilmeli, karar alma ve politika yapma faaliyetleri sırasında, amaçların ve hedeflerin bu boyutlarla uyumlu bir yapıda olmasına dikkat edilmelidir.

Günümüzde insanlığın dünyamızı gelecek nesillere bırakabilmesi, yarınlara daha kaliteli yaşayabilmesinin tüketimde ve üretimde sürdürülebilirliğin sağlanmasına bağlıdır. Halbuki insanlık, doğaya hakim olabilmek güdüsüyle yeni teknolojiler geliştirip, bu teknolojiye hükmetme gücünü kullanarak, doğada dengelerin bozulmasına neden olmaktadır. Bu bozulma, doğal kaynakların üretim sürecine sokulması ve bu süreç içerisinde yer alan üretim-tüketim faaliyetleri sonucu oluşan atık ve artıkların çevrenin sınırlı özümleme kapasitesi dikkate alınmadan doğaya verilmesi ile oluşmaktadır. İnsanların sınırsız ihtiyaçlarının giderilmesi için kullanılan doğal kaynakların sınırlı olması çevre ile ekonominin birbiriyle uyumlu hale gelmesini gerekli kılmaktadır (Hertwich, 2005, 6; Jackson, 2005, 36).

Sürdürülebilirlik kavramının çevresel problemlerin dünyayı mekânîk bir biçimde algılayan ve tasarlayan modernist dünya görüşünün bir sonucu olduğu bilinmektedir. Modernist dünya düşüncesi insanlığı doğayı kendi amaçları için hunharca katletmeyi yeğleyici yöntemler benimsemektedir. Ancak bunun sonraki nesiller için geri döndürülemez sonuçları olacağı açık görünmektedir (Marshall, 1999 aktaran Keskin 2012, 84). Kaynakların yanlış bir şekilde tüketimi ve çevre kirliliği sorunlarının uluslararasılaşmasının anlaşılmasıyla beraber, bu sorunların telafisinin uzun bir sürece bağlı olduğu anlaşılmıştır. Böylelikle vakit kaybetmeden çözüm

aranması gerektiği ortaya çıkmış, sürdürülebilirliğin sağlanmasının yolları araştırılmıştır.

Sürdürülebilirlik yolunda önemli adımlardan biri 1992 Rio de Janeiro kentinde BM tarafından düzenlenen Çevre ve Kalkınma Konferansıdır. 108 ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanları düzeyinde toplam 172 ülkenin, binlerce resmi temsilcinin ve 35,000'den fazla STK temsilcisinin katılımıyla Rio Zirvesi, Birleşmiş Milletler'in en yüksek katılım düzeyine ulaşılan toplantısı olma niteliğini korumaktadır. Rio Konferansında sürdürülebilirliğin önemine ilişkin, sürdürülebilirlik anlayışının uygulanabilmesinde; siyasi, ekonomik ve sosyal düzlemde alınan kararlarda ve uygulamalarda merkezi yönetim birimlerinin dışında yerel yönetim birimlerinin, sivil toplum örgütlerinin, özel sektör kuruluşlarının ve bireylerin ortak katılımının ve girişimlerinin gerekli olduğu vurgusu yapılmıştır (Emrealp, 2005 aktaran Karakuzulu, 2015, 398). Böylece yönetim olgusunun önemi de ortaya çıkmıştır. Bu anlamda konferans sonucunda kabul edilen Gündem 21 inisiyatifi, yönetim anlayışının uygulanabilmesinde önemli bir işlev edinmiştir. Rio Zirvesi sonucunda kabul edilen "Gündem 21" adlı belge, sürdürülebilir kentleşme için önem taşımaktadır. Belgenin 4. Bölümünde "Küresel ekolojik çevrede sürekli artan bozulmanın başlıca nedeni, özellikle gelişmiş ülkelerde sürdürülemez üretim ve tüketim kalıplarının sergilenmesidir" saptaması yapılmıştır. Bu zirve sonucunda, "Sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak ve insan eylemlerinin ekolojik çevreye karşı olumsuz etkilerini en aza indirmek için tüketim kalıplarını değiştirmek, insanoğlunun en büyük mücadelelerinden biridir" denilmiştir (UN, 1992). Gündem 21, "İnsanlık, tarihsel bir dönüm noktasındadır" cümlesiyle ve sürdürülebilir kalkınma konusuyla açılmıştır. Uluslararası ve ulusların kendi içerisindeki eşitsizliklere, giderek artan yoksulluk, açlık, hastalıklar ve cehalete, ekosistemlerdeki kötüleşmeye dikkat çekilmektedir. Sonuç bildirgesinde bunlardan kurtulmanın yolları olarak, temel gereksinimlerin karşılanması, yaşam standartlarının iyileştirilmesi, ekosistemlerin daha iyi korunması ve yönetimi ile daha güvenli bir geleceğe giden yolun yapı taşlarının döşenmesini sağlayacak "küresel ortaklık" kavramı gündeme getirilmektedir. Burada tüm dünya insanların aynı gemide olduğu ve köyden kente her yerde sürdürülebilirlik vurgusunun yapılması gerekliliğinden söz edilmiştir.

2.1.2.1.Sürdürülebilir Kent

Kent veya şehir, sanayi, ticaret hizmet gibi ekonomik etkinliklerin gerçekleştirildiği, sınırları belirlenmiş bir alanda yoğunlaşmış nüfusun sosyal bakımdan tabakalaştığı, uzmanlaşmanın arttığı, dikey ve yatay hareketliliğin yaygın olduğu, çeşitli sosyal grupları barındıran, merkezi ve yerel yönetimi temsil eden yönetsel kurumların bulunduğu, yerel, bölgesel ya da uluslararası ilişki ağlarına sahip heterojen bir toplumsal yapıdır (Bal, 1999 aktaran Keskin, 2012, 85). Sürdürülebilirlik kavramı incelendiğinde ekolojik sorunlar, savurganlık, kirlenme, doğal yaşamın bozulması vb. kavramlarla sıkça karşılaşılmaktadır. Bahsi geçen bu konuların en yoğun yaşandığı alanlar elbette kentlerdir. Kentlerin yerel yönetimlerince izlenen politikaların çoğunda sürdürülebilirlik vurgusu yapılmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramının, kent kavramı ile birlikte ele alınması ise oldukça yeni bir olgudur. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk defa 1972 yılında BM Stockholm İnsan ve Çevre Konferansında alanyazına dahil edilmiş (Tosun, 2009, 4) ve 1987 yılında hazırlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı raporda da sürdürülebilir kalkınma kavramı üzerinden sürdürülebilir kentleşmeye atıfta bulunulmuştur. Raporda ele alınan sorunlardan bir kısmı şu şekildedir: yoksulluk ve çevre üzerindeki baskıları, nüfusun hızla artması ve yaşam kalitesinin standartlarının yükseltilmesinin önünü tıkaması, çevre kaynaklarının aşırı oranda tüketilmesi ile kentsel sorun, kentsel büyüme, kentlerin kontrolsüz yayılması, vb. Bu sorunların çözümleri ise; yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel fırsatların artırılması, enerji kullanımında tasarruf, nüfus artışını ve yoğunlaşmasını önleyecek politikalar üretilmesi, türlerin ve ekosistemin korunması, doğal kaynakların verimli kullanılması şeklindedir. Tüm bu sorunlar ve çözüm önerileri sürdürülebilir kentleşme kavramına ışık tutmuştur.

Sürdürülebilir kentler Gündem 21 raporunun “Sosyal ve Ekonomik Boyutlar” kısmının 7. Bölümü “Sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi” başlığıyla ele alınmıştır. Bu başlık altında “sürdürülebilir kentler” (U.N Agenda 21, 7.20) kavramı için tüm kentlerin “uluslararası bir sürdürülebilir kent ağı” oluşturması ve tüm kentlerin bu ağa üye olarak birbirleriyle tecrübelerini paylaşmaları istenmiştir. Gündem 21 içerisinde, “sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklıklar

oluşturulması” konusuna verilen önem ve gereklilik doğrultusunda, Gündem 21’in 28. Bölümü, “Gündem 21’e destek çıkılmasında yerel yönetimlerin Girişimleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümün temel dayanağı olarak, “Gündem 21’de ele alınan sorunların ve çözümlerin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, belirleyici bir etken olacaktır” görüşünün benimsenmesidir (Tosun, 2009). Bu nedenle zirveye katılan STK temsilcileri ve yerel yönetimlerin yoğun baskısıyla “Yerel Gündem 21” süreç olarak Gündem 21’in içerisine eklenmiştir. Yerel Gündem 21, öncelikli yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yoluyla yerel düzeyde Gündem 21’in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı, çok sektörlü bir süreçtir. Kentlerde sürdürülebilirliğin sağlanması, ekonomik, kültürel, toplumsal ve siyasal anlamda birlikte hareket edebilme yeteneğinin ilerletilmesine bağlıdır. Yerel düzeyde “sürdürülebilir kalkınma” bakımından katılımcı eylem planlaması süreci niteliğindeki Yerel Gündem 21, dünyada ve Türkiye’deki örnekleriyle 21. yüzyılın demokratik “yerel yönetişim” anlayışını ifade etmektedir. Yerel Gündem 21, 1992 yılından beri, 135’in üzerinde ülkede binlerce kentte uygulanmaktadır. Yerel Gündem 21 adı arka planda tutularak, aynı sürece yönelik benzer adlar altında (“Sürdürülebilir Kentler Programı”, “Sağlıklı Kentler Programı”, vb.) yürütülen çalışmalar dikkate alındığında, bu süreçteki kent sayısı daha da artmaktadır.

2.1.2.2.Sürdürülebilir Turizm

Turizm, Evliyaoğlu (1989) tarafından tarif edildiği üzere sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı hiçbir uğraşta bulunmamak koşulu ile yabancıların geçici süre kalışlarından doğan olay ve ilişkilerin tümüdür. Turizm faaliyetinin 30 yıl öncesine kadar sadece gelir getirici etkisi olduğu, faaliyetin yapıldığı bölgeye herhangi bir zarar vermediği tahmin edilirdi (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 17). Öyle ki o dönemlerde turizm etkileri sadece ekonomik getirileri bakımından incelenmekte, bununla ilgili ekonomik modeller ve değerlendirme ölçekleri ortaya konmaktaydı (Archer ve Fletcher, 1996). Ancak Dickinson ve Lumsdon (2010, 17-46) bu bakış açısına eleştiriyle yaklaşmakta turizm ve yardımcı sektörlerinin

ekonomik kalkınma yaklaşımlarına rağmen turizmin iklim değişikliğine önemli bir katkısı olduğunu iddia etmektedir. Bu iklim değişiklikleri destinasyon odaklı analizler tarafından da göz ardı edilmektedir. Global düzeyde ele alındığında turizmin etkilerini üçe ayırmak mümkündür; 1)Ekonomik, 2)Sosyo-kültürel, 3)Çevresel. Ekonomik açıdan bakıldığında turizm etkilerini ulusal ve yerel düzeyde incelemek gerekir. Ulusal açıdan artan kur ve vergi sistemi, yerel açıdan da bakıldığında yapılan alt yapı yatırımları, su kaynakları, yeni yollar vb. açıdan ilerleme kaydedildiği iddia edilebilir. Fakat bu yatırımlar sadece destinasyona geçici bir süreliğine gelen turistler için geçici bir süre için kullanılmaktadır. Sosyal açıdan işsizlik sorununa çözüm olduğu bildirilmekteyse de bu iş imkanlarının kısıtlı olduğu, yapılan işlerin isteksizce yapıldığı (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 19), işlerin yarı zamanlı veya belirli bir sezonda olması, kariyer imkanlarının az olması, zor koşullar gibi çalışma sorunlarıyla karşılaşılmaktadır. Bunun yanı sıra ekonomik ve sosyal sorunlar arasında yabancı tur operatörleri ve seyahat acenteleri de sayılabilir. Bu acenteler başka ülkelerde seyahat imkanları sunmakta ve kazandıkları yüksek miktarlardaki maddi kaynağı ise ancak buldukları ülkeye yatırmaktadır. Ayrıca her şey dahil gibi bir sisteme sahip bir konaklama işletmesine gelen turistlerin yiyecek, içecek, hediyelik eşya vb. ihtiyaç duydukları her şeyi konaklama işletmesinde bulabildiklerinden çevredeki sosyo-ekonomik yaşama az katkısı bulunmaktadır. Dahası yerel enflasyon, artan ev fiyatları, konaklama fiyatlarının artması, vergilerin artması gibi sorunlar Sharpley'in (2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 19) sürdürülebilir turizm kalkınma stratejilerinin turizm alternatiflerini hesaba katmadığı savını doğrulamaktadır.

Turizm etkinliklerinin büyük bir kısmı doğanın sergilenmesi ve sunulması ile gerçekleşmektedir. Bununla birlikte meydana gelen turizm faaliyetleri fiziksel çevrenin üzerinde çeşitli şekillerde etkilere sahiptir. Bunlar doğal çevrenin tahribatı biçiminde olumsuz yönde olabildiği gibi, geri kazanım veya korumaya yönelik önlemlerin alınması gibi olumlu biçimlerde de olabilmektedir. Bu karşılıklı etkileşim turizm ve fiziksel çevre ilişkisini de ortaya koymaktadır (Maviş, Ahişapoğlu, Kozak, 2008, 125). Turizm ve çevre ilişkisinin bu kadar yoğun olmasından ötürü doğal olarak son yıllarda en büyük çevresel tahribat turizm faaliyetleri alanında yaşanmıştır. Fiziksel çevrenin tahrip edilmemiş halde bulunuşu ve doğal güzelliklere

sahip oluşunun turist sayısını arttırması, tabii dokusunu kaybeden yerlerde turist oranının hızla azalması bunun bir göstergesidir ve turistlerin seyahat tercihlerini daha temiz bir çevreye sahip olan ülkelerin belirleyeceği sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Yani çevre kalitesi turizm hareketini başlatan ilk önemli güçtür ve günümüz turizminin en önemli arz kaynaklarından birisidir (Doğan, 2012, 8). Yapılan araştırmalar (Maviş, Ahizaoğlu, Kozak, 125) sonraki yıllarda da turizm talebini etkileyen tek nedenin çevre olacağı konusunda birleşmektedir.

Turizme her yıl git gide daha yoğun bir talep olması, doğal yapı üzerinde büyük bir baskıya yol açmaktadır. Yapılan gözlemler, turizme açılan bir yörenin en fazla 20 yıllık bir süreç içinde eski özelliğini yitirdiğini ve çekim gücünü kaybettiğini ortaya koymaktadır. Bu tür olumsuzluklarının önüne geçilebilmesi ve önlemler alınması ancak turizme açılması düşünülen yörelerin turizm sektörüne daha uzun süreli olarak hizmet sunabilmeleri için ilk olarak koruma kullanma dengesine uygun planların yapılması ve uygulanması gerekmektedir. Bu korumanın gerçekleştirilebilmesi “sürdürülebilir turizm” anlayışına bağlıdır.

Sürdürülebilir turizm, turizmin etkileriyle ilgili görünen yukarda da bahsedilen kaygılardan ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir turizm kavramının ortaya çıkmasında 1960’lı yılların en önemli turizm hareketlerini oluşturan kitle turizminin hızlı bir şekilde yükselerek, günümüze kadar turizmin geçirdiği tarihsel gelişim süreçleri etkili olmuştur. Turizmin ekonomik, fiziksel ve sosyal etkileri konusunda 1980’li yıllarda yazılan eserler dünya çapında büyük bir etki yaratmıştır. Turizm ile ilgili bu tartışmalarla birlikte bu yıllarda yeşil turizm kavramı ortaya çıkmıştır. 1991 yılında İngiliz Turizm Kurulu, “Turizm ve Çevre: Dengenin Sürdürülebilirliği” konulu bir rapor yayınlamıştır. Bu rapor turizmin gelişmesinde daha çevre dostu kuralları ortaya koymuştur (Kuter ve Ünal,2009:148).

Çubuk (1996 aktaran Demirel, 2010, 26)’a göre “sürdürülebilir turizm, insanın etkileşim içinde bulunduğu ya da bulunmadığı çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin devam ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların ziyaret edilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik gereksinmelerini doyuracak şekilde ve gelecek kuşakların da aynı

gereksinimlerini karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir kalkınma şeklidir.” Scharpf (1998) tarafından doğal, kültürel ve sosyal kaynakları uzun vadede güzelleştiren ve koruyan, olumlu ve ılımlı bir tarzda ekonomik gelişimi destekleyen bir turizm olarak tanımlanmıştır. Kuntay (2004, 48)’a göre ise; “sürdürülebilir turizm; gelecek için perspektifleri geliştirerek ve koruyarak, turistlerin ve ağırlayan bölgenin güncel ihtiyaçlarını yerine getiren, yaşayan canlı sistemlerin, biyolojik çeşitliliğin, temel ekolojik süreçlerin ve kültürel bütünlüğün göz önüne alındığı estetik, sosyal, ekonomik ihtiyaçlarla birlikte tüm kaynakların yönetimini birleştiren turizmdir. Turizm bu yolla bugünkü ve gelecekteki toplumların yaşam kalitesini korumalıdır.” Tanımların ortak noktasında koruma kavramı görülmektedir. Turizmin ana paydası olan çevrenin korunması, ileriki nesillerin de turizm faaliyetlerini yerine getirmesinde hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle turizm çalışanlarının ve planlamacılarının amacı doğal kaynakları ve kültürel mirası koruyarak ve aynı anda turizmin ekolojik, toplumsal ve kültürel olumsuz etkilerini en aza indirmek suretiyle, turizm endüstrisini geliştirmek olmalıdır.

Avustralya Çevre ve Enerji Bakanlığı tarafından yayınlanan bir kitapçığa (environment.gov.au) göre turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için şu koşullar gerekmektedir:

- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması tercih edilmeli,
- Yenilenebilir enerji kaynakları hızlı tüketilmemeli,
- Enerji tüketimi en aza indirilmeli,
- Biyosferin zararsız hale getirebileceğinden daha fazla kirliliğe neden olunmamalı,
- Turizmin biyoçeşitlilik ve ekolojik sistemler üzerine bir etkisi azaltılmalı,
- Şimdiki ve gelecek nesiller için hayati ve kültürel imkânlar yaratılmalı,
- Yerel halka ve bölgeye ekonomik ve toplumsal faydalar kazandırmalı,
- Diğer sektörlerin ekolojik sürdürülebilirliği sağlama kapasitelerini etkilememelidir.

Sürdürülebilir turizm anlayışının temel amacı turizm faaliyetleri sonucunda ekonomik kalkınma ile birlikte çevresel değerlerin korunmasıdır. Müller’e (1996) göre üst hedef olan gelecek nesillerin doğadan ve onun sunduğu haklardan

faydalanma hakkı kesinleştirilmelidir. Bu, daha geniş tanımlara göre, ekonomik gelişmeyi, çevre yükümlülüklerinin ve doğal kaynakların kullanım derecelerinin, yalnızca göreceli değil, mutlak kararlı biçimde azaltılmasıyla mümkün görünmektedir.

Sürdürülebilirlik kavramı hayatın pek çok alanında bulunabilen bir kavramdır. Kavram, Yurtseven, Kaya ve Harman (2010,58) tarafından başka boyutlarla ele alınmaktadır. Araştırmacılar eko-gastronomi ve yavaş turizmi birlikte ele almakta ve birbirinin yerine kullanmaktadır. Eko-gastronomi ya da yavaş turizmin, sürdürülebilirlik ile ilişkisinin yanı sıra sosyo-kültürel sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik gibi kavramların da eko-gastronomi ile ilişkisini incelemektedir. Turizmin sürdürülebilir olarak görülebilmesi için taşıması gereken bazı özellikler araştırmacılar (Yurtseven, Kaya, Harman, 2010, 53) tarafından vurgulanmaktadır:

- Yerel topluluğu önemsemek,
- Çalışan davranışlarında iyi standartlar oluşturmak,
- Ev sahibi topluluklar için ekonomik dönüşümü üst düzeye çıkarmak,
- Gelişimi “slow movement” felsefesine uygun olarak yapmak,
- Doğa dostu olmak,
- Turistin sorumlu davranış içinde olması.

Sürdürülebilir turizmi, sürdürülebilir gelişmeden bağımsız görmek yanılıdır. Sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir gelişmenin tüm öğelerini kullanmaktadır. Bu öğeler toplumlar ve topluluklar, çevre ve doğal kaynaklar, ekonomik sistemler, koruma ve tarımdır (Yurtseven, Kaya, Harman, 2010, 53).

Sürdürülebilir turizm hedeflerinden biri günümüz turizmi içinde ziyaretçilerin ekolojik sorunları olmayan ortamlarda, doğa içinde turistik faaliyetlere katılmalarının sağlanmasıdır. Tüm bunların yerine getirilebilmesinde hükümetler, özel sektör, gönüllü kuruluşlar ve bireyler önemli görevler üstlenmelidir. Turizmde sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan turizm kalkınması arasındaki temel farklılıklar Çevirgen ve Demir (2006, 112) tarafından ortaya konulmaktadır. Verilen Tablo’da (Tablo 2.2) sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan turizm kalkınması genel kavramlar, gelişme stratejileri ve turist davranışları konularında farklılaşmaktadır.

Sürdürülebilir turizm kalkınmasını inceleyen Spangenberg (2004) sürdürülebilirlik kavramını 5 boyutta analiz etmektedir.

1. **Ekolojik:** İnsan yaşamının doğal temellerinin bozulmasına direnç göstermek,
2. **Ekonomik:** Gelecek zamanki kazançları garanti ederek, bugünün kazancını artırabilmek,
3. **Sosyal :** Sosyal ve estetik değerleri koruyarak geliştirmek,
4. **Kültürel:** Yerel ve estetik değerleri koruyarak geliştirmek,
5. **Kurumsal:** Yerel halkın stratejik karar verme sürecine katılmasını teşvik etmektir.

Tablo 2.2. Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Gelişme

SÜRDÜRÜLEBİLİR	SÜRDÜRÜLEBİLİR OLMAYAN
Genel Kavramlar	
-Yavaş Gelişme -Kontrollü gelişme -Uygun ölçekli -Uzun dönemli -Kaliteye yönelik -Yerel kontrol	-Hızlı gelişme -Kontrolsüz gelişme -Uygun olmayan ölçekte gelişme -Kısa dönemde gelişme -Miktara yönelik gelişme -Uzaktan kontrol
Gelişme Stratejileri	
-Önce plan sonra gelişme -Kavrama dayalı plan -Baskıların ve faydaların yayılması -Yerel yatırımcılar -Yerel mimari	-Plansız gelişme -Projeye dayalı plan -Kapasitenin artırılması -Yabancı yatırımcılar -Yerel olmayan mimari
Turist Davranışları	
-Küçük gruplarla seyahat -Yerel dili öğrenme isteği -Saygılı ve hassas -Sessiz -Tekrar ziyaret eden	-Kalabalık gruplarla seyahat -Yerel dili öğrenme çabası yok -Yoğun ve hassas olmayan -Muhtemelen tekrar gelmeyen

Kaynak: (Demir, Çevirgen,2006, 112).

Sürdürülebilir turizm kavramı turizm ile çevre arasındaki ilişki üzerinde kurulmuştur. Sürdürülebilir turizmin özellikle bilimsel anlamda ele alınması turistlerin, turistik yörenin nüfusunun ve toplumların kalkınması için ahlak

ilkelerinin ortaya konmasına yardımcı olmaktadır. Buna ek olarak, turizmin doğal çevre elemanlarına olan bağımlılığı turizm endüstrisinin dikkatli bir biçimde planlanmasını ve yönetimini gerektirmektedir. Turistik ürünü çevresel unsurlara dayandırarak yeşil öğeyi ön planda tutan özel sektör girişimcileri sürdürülebilir turizmden kazanç sağlayabilmektedir (Küçükaşlan, 2007, 56).

2.2. YAVAŞ SEYAHAT VE TURİZM

Turizmin başlangıç noktası ve turizmde çevreyi en çok kirleten faaliyet seyahat faaliyetidir. Bu nedenle tatile çıkarken kullanılan ulaşım türü oldukça önemlidir. Karbonun az salındığı, doğa dostu ulaşım araçlarının tercih edilmesi yavaş turizmin konularından biridir.

2.2.1. Turizm ve İklim Değişikliği

Ulaşımdan, barınmaya oradan da turizm etkinliklerine kadar tüm turistik faaliyetlerin sera gazı salınımı ile iklim değişikliğine neden olduğu bilinmektedir. (Gössling, 2002). Bu iklim değişikliği küresel olarak ciddi boyutlarda ilk 2007 yılında Davos Konferansında ele alınmıştır. 2007 yılında Davos'ta gerçekleştirilen konferansın açılış konuşmasını yapan BM Dünya Turizm Örgütü Başkanı Francesco Frangialli “iklim değişiyor, turizm de değişiyor ve bu iki gelişme birbirinden ayrı düşünülüyor” diyerek turizm ve iklim ilişkisini açıklamıştır. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO, 2007) turizm etkinliklerinin iklim değişikliğine nasıl katkıda bulunduğunu şöyle açıklamaktadır: “Turizm geniş bir yapısı ve iklim değişikliğine farklı oranlarda neden olan karbon salınımı, ısıtma, klima sistemleri, inşaat vb. gibi çeşitli bileşenlere sahip bir endüstridir. Hangi bileşenin hangi oranda etki yaptığını bilmek zor da olsa yaklaşık olarak şu değerlere ulaşılabilmektedir.

- Turizm tüm küresel karbon salınımının %5'ine sahiptir. Sera etkisi bakımından turizm küresel ısınmaya %4.6 oranında katkı yapmaktadır. Bu neredeyse tek başına aşağı yukarı 1 milyar 400 milyon nüfusu ile dünyanın en büyük ikinci ülkesi olan Hindistan'ın 2011 yılında saldıği karbonla aynı miktardır (csb.gov.tr).
- İklim değişikliğine neden olan ve turizmle ilgili başka bir iş alanı hava yolu, araba ve demir yolu da dahil ulaşım sektörüdür. Bu sektör turizmle ilgili sektörler

arasından iklim değişikliğinde karbon emilimine %88 oranla etki eden en büyük sektördür. Otobüs ve tren gibi karayolu taşımacılığı %13 oranına sahipken turizmde havayolunun küresel ısınmaya etkisi toplam turizm endüstri etkisinin %40'ı civarındadır.

- Konaklama faaliyetinin turizmdeki etkinin %20'sini oluşturduğu düşünülmektedir. Burada konaklama faaliyetinin içerisinde ısınma-soğutma sistemleri, restoran, bar, havuz vb. konaklama tesislerinin bakım onarımı bulunmaktadır. Otellerin enerji kullanımı pansiyon veya kamp yapma alanlarından daha fazla olduğundan küresel ısınmaya etkisi daha fazladır.
- Müze, lunapark, alışveriş, etkinlik vb. turizm türlerinin küresel ısınmaya etkisi toplam emilim oranının %3.5'i civarındadır.

Karbon salınımının arttığı endüstriler bir takım önlemler alarak bunu kontrol altına almaya ve azaltmaya çalışmaktadır. Ancak buna rağmen ulaşım sektöründe bu durumun tersiyle karşılaşılmakta ve talep tüm dünya ülkelerinde artmaktadır. Talep yoğun gibi görünmesine karşın dünyada çoğunlukla havayolu ulaşımını kullanan kişilerin oranı %3'ten fazla değildir. Araştırmacılar (Hall, Dubois, 2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 27) özellikle yıl içinde yüzlerce uçuş yapan bu kişiler için "hipermobility (aşırı hareket yeteneği olan)" kavramını kullanmaktadır. Burada araştırmacıları kaygılandıran başka bir husus gelecekte karbon salınımının büyük oranda havayolu taşımacılığı tarafından gerçekleştirileceği gerçeğidir.

Üzerinde durulması gereken başka bir gerçek ise turizm endüstrisinin neden olduğu karbon salınımının yeni yeni anlaşılmaya başlandığıdır. Bu konuda en önemli uluslararası toplantılardan biri 1-3 Ekim 2007'de İsviçre'nin Davos kasabasında yapılan İklim Değişikliği ve Turizm Konferansıdır. Konferansta 80'den fazla ülkeden STK temsilcileri, medya kuruluşları, hükümet yetkilileri, araştırma kuruluşları, özel sektör temsilcilerinin de aralarında bulunduğu 450 katılımcı hazır bulunmuştur. Konferansın sonucunda yayımlanan Davos Deklarasyonu turizm ve iklim değişikliği konusunda en önemli belgelerden birisi olma özelliğini korumaktadır (unwto.org). Davos Deklarasyonu sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliği açısından sahip olduğu ekonomik ve sosyal değerler nedeniyle turizm

endüstrisine ayrıca önem vermiştir. Deklarasyonda katılımcılar aşağıdaki konuları kabul etmiştir:

- İklim turizm için anahtar kaynaktır ve turizm iklim değişikliğine ve bir çok etkisinin hissedildiği küresel ısınmaya karşı hassastır. Dünya karbon salınımının aşağı yukarı %5'inin turizm endüstrisi tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir.
- Turizm, tatil ve iş küresel ekonominin vazgeçilmezleri olmaya devam edecektir.
- İklim değişikliğine küresel ölçekte neden olduğu ve öte yandan fakirliği azaltmadaki etkisi göz önünde tutulduğunda, çevresel, sosyal, ekonomik ve iklim açısından hızlı çözümler ve politikalar benimsenmelidir.

Turizm endüstrisi iklim değişikliğine değişen AB perspektifiyle yanıt vermeli ve sera gazı katkısını şu yollarla azaltmalıdır:

- Ulaşım ve barınma etkinliklerindeki karbon salınımını azaltmalıdır.
- Turizm işletmeleri ve destinasyonları değişen iklim koşullarına göre kendilerini uyarlamalıdır.
- Enerji verimliliği için yeni teknolojilere uyum sağlanmalıdır.
- Fakir bölgelerde ve ülkelerde finansal kaynaklar korunmalıdır.

Stern (2006 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 36) sera gazlarının etkisini azaltmak için gerekli adımları şöyle açıklamaktadır:

- Aşırı karbon salınımı yapan ürün ve servislere olan ihtiyacın azaltılması,
- Verimliliğin artırılması,
- Ağaçlandırma gibi salınımın etkisini azaltan etkinliklerin sayısının artırılması,
- Enerji, ısıtma ve ulaşım endüstrilerinde düşük karbonlu teknolojileri kullanmak.

Bu perspektiften yaklaşıldığında turizm endüstrisinin neden olduğu iklim değişikliği için iki strateji uygulanabilir: a)Azaltma Stratejisi b)Adaptasyon Stratejisi. Azaltma Stratejisi turizm endüstrisinin neden olduğu iklim değişikliği etkilerini azaltmayı hedeflerken, Adaptasyon Stratejisi iklim değişikliği riskini minimize etmeyi hedeflemektedir (Dickinson ve Lumsdon, 2010). Bu hedeflere ulaşabilmek için turizm faaliyetinin başlangıcına gitmek gerekmektedir. Turizmin geleceğinin öncelikle turizm faaliyetinin başladığı seyahat alanından başlaması gerektiği görülmektedir. Çünkü rakamlar özellikle ulaşım anlamında turizmin kirliliğe ciddi

katkıda bulunduğunu ve turizm destinasyonuna gelirken veya bu faaliyeti gerçekleştirirken farklı alternatiflerin bulunması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu alternatiflerin doğa dostu olmasının yansırı tüm insanlar tarafından rahatça yapılabilecek, çevre ve çevre elemanlarına zarar vermeyecek alternatifler olması gerekmektedir. Literatürde böyle bir alternatif olarak yavaş seyahat (slow travel/movement) kavramının sıkça kullanıldığı görülmektedir.

2.2.2. Yavaş Seyahat

Yavaş hızda, doğayı kirletmeden yapılan seyahat türüne yavaş seyahat denmektedir. Yavaş seyahat insanların anı yaşamaları, seyahat ederken gördükleri yerleri detaylıca incelemeleri açısından son derece önemlidir. Bu bölümde yavaş seyahat kavramı, unsurları ve turizm ile olan ilişkisi üzerinde durulmuştur.

2.2.2.1. Yavaş Seyahat Kavramı

Sözlük anlamı ilk olarak bir Avustralya sözlüğünde (macquariedictionary.com.au) “1) Tanışılan insanlarla ve ziyaret edilen mekanlarla tamamen hoş vakit geçirmek için yavaş hızda yapılan seyahat. 2) Slow Food felsefesinde model olarak önerilmiş havayolu ulaşımının gerçekleşmediği doğa dostu seyahat” olarak tanımlanmıştır. Ancak yavaş hızda seyahat edip yol boyunca çevredeki mekanlarla ilgilenmek yeni bir olgu değildir. Araba ve uçak gibi ulaşım araçlarının kullanımından önce turizm faaliyeti, ulaşım araçlarının yavaşlığından ötürü zaten yavaş yapılmaktaydı. Yaya olarak, at veya eşek üzerinde yapılan seyahat bir zamanlar karayolu ulaşımı olarak anılmaktaydı. Teknoloji ve sanayinin hızla gelişmesi yerini bu araçlardan oldukça hızlı ve bir yere daha kısa zamanda yol alabilen araçlara bırakmıştır. Yavaş seyahat kavramında bulunan yavaş kelimesinin kökeni bazı bilim insanları tarafından “hıza karşı bir akım (Andrews, 2006)” olarak algılanmaktayken aslında yavaş hareketi bir şeyleri doğru hızında, doğru zamanda ve kaliteyi miktarın önüne koyarak yapmak temellerine dayandırılmaktadır (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 78).

Yavaş seyahat hava yolu, karayolu ulaşım araçlarına turistlerin deneyimlerine destinasyon kadar önem veren yeni alternatifler önermektedir. Yavaş seyahat

kavramının ilk olarak nerede kullanıldığı tam olarak bilinmemektedir. Bu konuda bilinen ilk tanım 2000 yılında Pauline Kenny tarafından slowtravel.com internet sitesinde ortaya konulmuştur . Burada kavram insanları tatil tecrübelerini arttırmak için tatil yapmanın farklı yollarını bulmak olarak nitelendirilmiştir (slowtrav.com). Kenny'e göre yavaş seyahatin özü bir yerde kalış yaparak etraftaki yerel bölgeleri keşfetmek, böylece yerel kültür ve yaşam tarzlarıyla ilgili bilgi edinmektir. Ona göre yavaş seyahat sadece bir destinasyona seyahat etmek demek değildir. Tren ile bir destinasyona yolculuk etmek uçakla yolculuk etmekten daha yeşil olarak görülse bile bir destinasyonun sunduğu zengin tecrübeleri yaşama ile karıştırılmamalıdır. Ancak bazı internet sitesi editörleri bu iki kavramı birlikte ele almaktadır. Örneğin; slowplanet.com (aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 79) adlı site tren, bisiklet, tekne veya yaya yolculuğu yol boyunca karşılaşılabilecek insanlardan, gün ışığından ve manzaradan zevk alma yani kısaca “seyahatten zevk alma” olarak tasvir etmektedir. Araştırmacılar (Dickinson ve Lumsdon, 2010) tarafından aktarılan başka bir internet sayfası yavaş seyahati “destinasyon kadar yolculuktan da zevk almak” olarak tanımlamaktadır. Tarifeli, hızlı uçuşlardan geceler boyu devam edebilecek bisiklet, tren yolculuklarına ve bunların ardından evlerde konaklamaya böylece turizm tarafından yaratılan iklim değişikliğinin önüne geçmek başka bazı araştırmacılar tarafından tartışılmaktadır (Conrady ve Buck, 2008).

Gardner (2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010) yavaş seyahati bir düşünce tarzı olarak değerlendirmekte ve bu düşünceye seyahat edilen mekanların etrafında bulunan yakın yerleri ziyaret etmek suretiyle evden başlanması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca seyahatin özünün yavaş olduğu, seyahat edenlerin hava araçlarından uzak durması gerektiğini, bunun yerine feribot, tren, yerel otobüsler gibi ulaşım araçlarının yaygınlaştırılmasını önermektedir. Yazar seyahat etmenin bir zevk olduğunu ve bunu yaparken yerel marketler, bakkallardan faydalanılmasının yararlı olacağını bildirmektedir. Ayrıca seyahat ederken manzaranın keyfini çıkarmanın, değişik dil ve lehçelerin farkında olmanın, toplumla iç içe olma ve onların hareket ettiği gibi hareket etmenin (yemek yediği restoranlar gitme, onlarla gezintiye çıkma vb.), onlardan bir şey almak yerine onlara bir şeyler vermenin yavaş seyahatin özüne uygun olduğu dile getirilmektedir.

Gardner (2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon) “Bir yeri deneyimleme benim için son derece önemlidir. Ancak bir şehrin kalesi turistler için inşa edilmemiş olup birilerinin içinde yaşaması için tasarlanmıştır. Bu yönüyle günlük bir göz atmaktan çok daha fazlasını hak etmektedir. O nedenle şehir manzaraları detaylıca incelenmelidir.” diyerek öznel deneyimimizin önemli olduğunu, bu deneyimi yaşarken “algılarımızın yeniden canlandırılması” gerektiğini anlatmaktadır.

Literatürde yavaş seyahat kavramına göz atıldığında üç farklı aşama görülmektedir. Birinci aşamada, araştırmacılar (Ceron ve Dubois, 2007) ortaya atılan “le tourisme lent (yavaş yapılan turizm)” tanımına dayanarak yavaş seyahati trenle, ayakla veya bisikletle yapılan yolculuk olarak ele almışlardır. Böylece yavaş seyahat terimini ilgi ve zevkli seyahatin olduğu otobüs, tren, deniz yolculuğu gibi daha yavaş seyahat gerektiren ve kalışın daha uzun süre olduğu turistik ürünler bakımından benimsemektedir. İkinci aşama değişik seyahat davranışları arasında daha yüksek turist deneyimi ve turizmin doğasıyla ilgili tartışmaya dayanmaktadır (Müller, 1994 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 83). Krippendorf’a göre modern turizm sistemi kent sakinlerinin modern toplumda nasiplerini arttırmamaktadır. Bu nedenle araştırmacı “evde tatil veya eve yakın tatil” gibi kavramları kullanarak yerelliği ve çeşitliliği savunmaktadır. Son olarak özellikle araştırmacıların son zamanlarda ulaşımı turist deneyimine dahil etme çabaları ile karşılaşmaktadır. Bununla ilgili ulaşımın destinasyonlarda ziyaretçi yönetiminin bir işlevi olarak değerlendirilmesi tartışması yürütülmektedir. Öncelikli olarak destinasyon çekiciliğini arttırmak için trafiği azaltma yoluna gidilmesi önerilmektedir (Müller 1999, aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010). Araştırmacılar seyahat deneyimini üst düzeye çıkarmak için turist destinasyonlarının hızının azaltılması konusunda birleşmektedir. Ayrıca turist seyahatleri için otobüs seyahatinin havayolu taşımacılığına alternatif olarak yeni bir seyahat türü olarak düşünülmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Ulaşım ve turizmin eş zamanlı olarak deneyimlenmesi gezi yazarlığı alanına da yansımaktadır. Newby ve Theoroux (2005 aktaran Dickinson ve Lumsdon) gibi yazarlar yavaş seyahati yaşam biçimi olarak tanımlamaktadırlar: “Cezbedici araba reklamlarının aksine bir deneyimin kalitesinin hızla ilgisi yoktur. Filika veya gemi yolculuğu ile seyahat etmenin vermiş olduğu gerçek haz manzaranın sürekli değiştiği yavaş seyahatlerle mümkün

olmaktadır. Yürüyüş ve bisiklete binme çevreyi en ince ayrıntısına kadar inceleme fırsatı vermesi ve öbür duyularında turizm ortamına katılması açısından turizm için önemli ulaşım biçimleridir. Bu ulaşım türlerinde doğal yaşam ve kültürel yaşam biçimlerini koklama, duyma, dokunma, işitme ve tatma olanaklarına sahip olunabilmektedir. Turizm ulaşım açısından değerlendirildiğinde mutlak surette yavaş olmalıdır.”

Yavaş seyahati tanıtan tüm yazarların ortak noktası yavaş seyahati turizmin özellikle ileriki zamanlarda oldukça gelişecek bir parçası olarak görmeleridir. Konuyla ilgili yazılan kitapların tümünde yavaş seyahat bileşenlerinin düşük karbon seyahati ile aynı olduğu ifade edilmektedir (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 3). Hoyer gibi araştırmacılar (2000 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 84) yavaş seyahat kavramını tanımlamasalar da sürdürülebilir turizmin ancak yürüyüş, bisiklete binme, otobüs, tren ve tramvay gibi ulaşım araçlarıyla yapılıncaya mümkün olabileceğini dile getirmektedir.

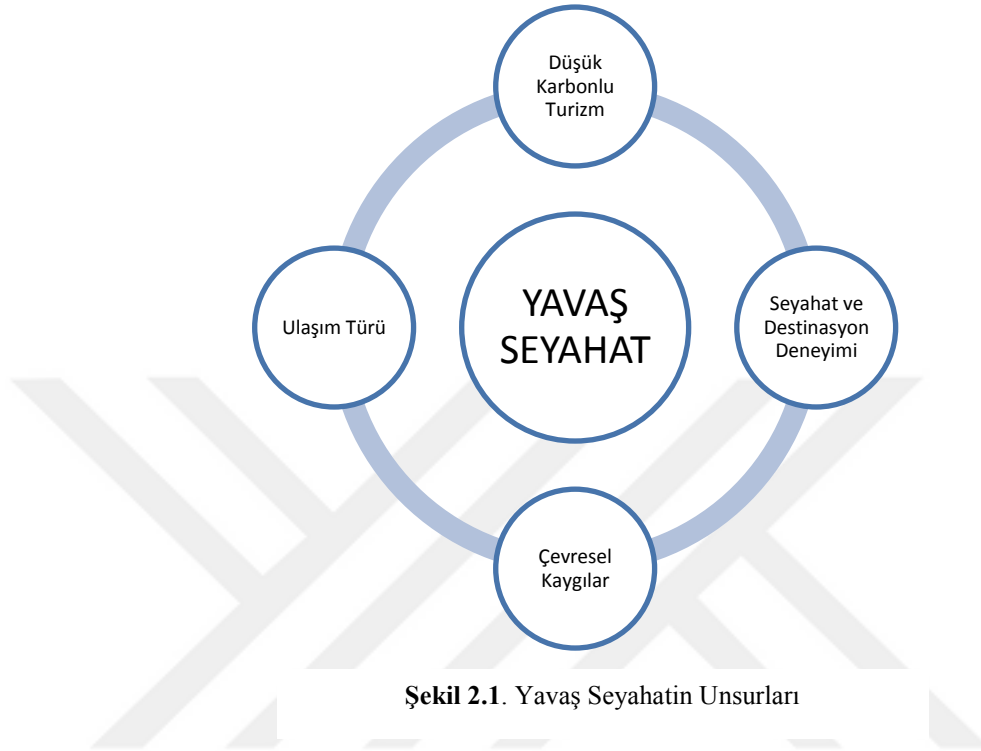
2.2.2.2. Yavaş Seyahatin Unsurları

Yavaş seyahat fiziksel ve deneysel pek çok bileşeni kapsamaktadır. Hangi bileşenlerin yavaş seyahat içinde olacağı hangilerinin olmayacağı tartışma konusudur. Önemli bir nokta ise evden çıkıp tatil yerine yapılan seyahatin mi yavaş seyahat olarak sayılacağı veya destinasyonda yapılan yolculukların da buna dahil edilip edilmeyeceğidir. Burada eski turizm araştırmaları sadece destinasyonda yapılan seyahate odaklanmakta ve destinasyona erişmek için yolculuk yaparken yaşanan deneyimi göz ardı etmekteydiler. Yavaş seyahat bu boşluğu doldurmak için ortaya çıkmıştır. Yavaş seyahat böylece farklı motivasyon ve algıları yansıtan “yeni turizm” terimi için şemsiye görevini görmektedir. Yavaş seyahatin unsurları (bkz Şekil 3) düşük karbonlu turizm, seyahat ve destinasyon deneyimi, ulaşım türü ve çevresel kaygılardır.

2.2.2.2.1. Düşük Karbonlu Turizm

Turizm endüstrisinde düşük karbon yavaş seyahatin doğal bir sonucudur. Düşük karbonlu turizm sera gazı salınımının en düşük seviyeye çekilmesiyle mümkündür. Turizm endüstrisinde, salınım üç yolla fazla miktarlarda ortaya

çıkılmaktadır: ulaşım, konaklama ve turizm faaliyetleri. Ulaşım bunlar arasında %88 ile en yüksek düzeye sahip olan etmendir.

Şekil 2.1. Yavaş Seyahatin Unsurları

Konaklama %8, turizm faaliyetleri ise %4 oranında bu salınım katkıda bulunmaktadır. Dünyanın en hızlı büyüyen sektörlerinin başında yer alan seyahat sektörünün bu büyüme hızını sürdürmesi durumunda iklim değişikliğine yaptığı katkının da büyük ölçüde artacağı ifade edilmektedir. Yapılan son tahminlere göre 2035 yılına kadar yapılan seyahat sayılarında %179, geceleme sayılarında %156, seyahat edilen km miktarında %222 artış olacağı ve bu durumun da karbon emisyonlarını %152 arttıracığı hesaplanmaktadır. Bu durum 2035 yılında turizm sektörü tarafından yaratılan karbon emisyonlarının bugünkü miktarından üç kat daha fazla olacağını ortaya koymaktadır (Birkan, 2012). Bu nedenle karbon salınımının azaltılması planlanıyorsa mutlak surette ulaşım ölçülerinin ve tercihlerinin değiştirilmesi gerekmektedir. Buna rağmen sera gazlarını azaltmak için ortaya konan tüm çabalar sadece konaklama sektörüyle sınırlı kalmaktadır (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 85). Ulaşım sektörü ve özellikle hava yolu taşımacılığında karbon ayak izini azaltmak için stratejiler belirlenmelidir.

2.2.2.2.2. Ulaşım Türü

Kavramsal çerçeve içerisinde, ulaşım türüne verilen karar esasında yavaş seyahatin diğer unsurlarıyla bağlantılıdır. Turizmle bağlantılı karbon ayak izinin ölçümü yürüyüş ve bisiklet sürme gibi hiç karbon salınımının olmadığı türlerden karbon salınımının fazlaca olduğu özel araç, uçak gibi türlere giden bir süreç olduğunu göstermektedir (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 86). Seyahat türlerinin doğaya saldığı karbon miktarları Tablo 2.3'te gösterilmektedir.

Tablo 2.3 Seyahat Türlerine Göre Doğaya Saldıkları Karbon (CO²) Miktarları

Seyahat Türü	Karbon Miktarı (CO ²) kg/yolcu/km
Uçak	0.135
Araba (Benzin)	0.121
Araba (Dizel)	0.082
Otobüs	0.049
Büyük Motorsiklet	0.066
Küçük Motorsiklet	0.039
Tren	0.033
Yürüyüş	0
Bisiklet	0

Dickinson ve Lumsdon, 2010, 87 ve Birkan, 2012 verilerinden faydalanılmıştır. Karbon miktarı kişi başı hesaplanmıştır. Havayolu ulaşımı için hesap yapılırken tüm mesafelerin aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Virgülden sonra dördüncü rakamlar dikkate alınmamıştır.

Tablo 2.3'ten anlaşılacağı üzere trenle seyahatin belli bir mesafede kişi başına ürettiği karbon emisyonunu birim alırsak, tren 1 birim, otobüs 1.5 birim, küçük motorsiklet 1.2, büyük motorsiklet 2, dizel araba 2.5, benzinli araba 3.6, uçak ise 4 birim CO² üretmektedir. Kısa mesafelerde uçakla yapılan yolculuklar daha fazla karbon salınımı gerçekleştirmektedir. Tablo incelendiğinde yavaş seyahat türleri olan yürüyüş ve bisikletin doğaya hiç karbon salınımı yapmadığı görülmektedir. Bununla birlikte tren seyahatinin, diğer motorlu taşıt türlerine oranla doğaya en az karbon salınımı yapan ulaşım türü olduğu açıktır. Ayrıca tatile çıkan bir kişinin destinasyona uçakla gittiği ve destinasyonda toplu taşıma, tren, yürüyüş veya bisiklet gibi yavaş seyahat ulaşım türlerini kullandığı düşünülürken bu kişinin yavaş seyahat eden bir kişi olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Destinasyon bağlamında kişi yavaş seyahat ulaşım türlerini kullandığından yavaş seyahatçi kabul edilebilir. Ama tüm tatili

düşündüğümüzde tam anlamıyla bir yavaş seyahatçi olduğunu söylemek doğru görünmemektedir (Dickinson ve Lumsdon, 2010, 87).

Seyahatin yavaş veya hızlı olacağı ziyaret edilen destinasyondaki potansiyele ve ulaşım temelli deneyimlere bağlı olmakla birlikte seyahatin bağımsız veya bir grup seyahati olarak organize edilip edilmediğiyle de ilgilidir. Bağımsız ziyaretçilerin çeşitli deneyimler isteyen daha dağınık bir yapıları olma ihtimali bulunmaktadır. Örneğin; otobüs turları, diğer motorlu ulaşım türlerine göre daha az karbon salınımı gerçekleştirmesine rağmen ziyaret edilen yerlerle ilgili kısmen kapsamlı fırsatlar sunmaktadır. Öte yandan araba seyahati değişik mekanlara bağımsız seyahat gerçekleştirilmesine sağlamaktadır. Ancak araba seyahati kirlilik ve yoğun trafik gibi karbon ayak izinin daha çok artmasına neden olmaktadır. Bu da sürdürülebilirlik açısından tehlike oluşturmaktadır.

2.2.2.2.3. Seyahat ve Destinasyon Deneyimi

Seyahat ve destinasyon deneyimi arasındaki ayrım belirsizdir. Bunun nedeni yavaş seyahatin tatilin tümünü kapsamasıdır. Buradan yavaş seyahatin sadece seyahatle ilgili olmadığı ve yalnızca destinasyon temelli deneyime dayanmadığı sonucuna varılabilir. Bu yeni turizm veya çağdaş seyahat türünde, tek bir destinasyon yerine deneyimin ortaklaşa oluşturulduğu içerisinde ulaşım türleri, insanlar, mekanlar olan çoklu destinasyonlar bulunmaktadır. Bir destinasyona seyahat etmek deneyimsel bileşenler içermekte ve destinasyon deneyimi yerel seyahati gerektirmektedir. Bu temelde, turizm literatüründe ulaşımın hayati rolüne rağmen bu denli göz ardı edilmiş olması şaşırtıcı karşılanmaktadır. Yavaş seyahat insan ve doğayla birlikte meydana getirilen deneyimin ortaklaşa oluşturulduğu bir seyahat türüdür (Binkhorst and Dendekker, 2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 88). Bazen yavaş seyahatle birlikte destinasyon deneyimi başka bir şekilde de ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; Fransa'da bir kadın sırf çocuklarıyla zaman geçirmek için uzun bir tren yolculuğuna çıkmıştır. Burada amaç düşük karbonlu bir seyahatten öte etkileşimin arttırılacağına umulduğu yavaş bir seyahat isteğidir. Bu örnek sosyalleşme, iletişim kurma isteği turizm faaliyetinin önemli bir yönü olarak karşımıza çıkmakta ve deneyimin önemli bir parçası olarak görünmektedir. Yeni

insanlarla tanışma, aile ile hoş vakit geçirme, insanları kendi yaşamlarında izleme, bir gruba dahil olma gibi seyahat deneyimlerinin en sık karşılaşıldığı seyahat türü yavaş seyahattir.

Yavaş seyahat mekansal yapısı da yol boyunca gezilen ve karşılaşılan yerlerle meşgul olma bakımından oldukça önemlidir. Slowtrav.com internet sayfasının kurucusu Pauline Kenny'e (2016) göre konaklanan yerin yakınında yapılan seyahatler yerel halk açısından daha faydalıdır. Çünkü yerel seyahat yerel ulaşım sistemini kullanmayı, yerel yiyecekler tüketmeyi ve o bölge insanlarıyla kaynaşmayı gerektirmektedir.

2.2.2.2.4. Çevresel Kaygılar

Esas motivasyonları çevresel kaygılar olan ve seyahat deneyimini yavaş seyahat yoluyla yapmak isteyen turistler “yoğun (hard) yavaş seyahatçiler” olarak tanımlanmaktayken çevresel kaygının ana neden olmadan yürütüldüğü turizm faaliyetinde bulunanlara “yumuşak (soft) yavaş seyahatçiler” denmektedir (Dickinson ve Lumsdon 2010, 90). Yoğun yavaş seyahatçiler düşük karbonlu ulaşım yollarını tercih ederek yavaş seyahati bir yaşam biçimi haline getirmektedir. Bu grup hava yolu ve araba ile ulaşım yollarından kaçınarak bunu bir kültür olarak görmektedir. Bir çok yumuşak yavaş seyahatçi de çevre ile ilgili kaygılar taşımaktadır. Ancak bu kaygılar daha çok kendi evlerinde enerjiyi tasarruf etme, geri dönüşüme katkıda bulunma şeklinde kendini göstermektedir. Turizm faaliyeti esnasında yumuşak yavaş seyahatçiler bu kaygıları pek taşımamaktadır. Bazı araştırmacıların (Barr ve ark., 2010; Hares ve ark, 2010; Dickinson ve Lumsdon 2010) yaptığı araştırmalar bunu doğrulamaktadır. Yine de çevresel faydalar tüm yavaş seyahatçiler tarafından kabul edilmektedir.

Yavaş seyahat ile destinasyona ulaşmak, yapılan tatilin karbon ayak izini küçültmektedir. Buna rağmen, turistlerin destinasyonda karbon yoğun aktivitelerle uğraşması ihtimali bulunmaktadır. Turizmin yaşam kaynağının değerlendirilmesiyle ilgili yapılan son araştırmalar (Filimonau ve ark., 2010 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010,91) özellikle konaklama ve bunun çevreye yapacağı etkileri üzerine

yoğunlaşmaktadır. Destinasyon temelli etkiler ile ulaşım temelli etkilerin birbirlerine eşitlenebileceği modeller üzerinde bilim insanlarının çalışmaları sürmektedir.

Bilindiği üzere uzun saatler alan yolculuklar oldukça fazla oranda karbon salınımının gerçekleşmesine neden olmaktadır. Özellikle uzun uçak yolculukları tek başlarına bu orana oldukça katkıda bulunmaktadır. Yavaş seyahat ile ilgili yapılan çalışmalar “Tatilini Evde Geçirme (Staycation)” adında bir kavram üzerinde durmaktadır (Germann Molz, 2009; Sharma, 2009 aktaran Dickinson ve Lumsdon, 2010, 91). Bu terim İngilizce bir yerde kalma, konaklama anlamındaki “stay” ile tatil yapma anlamında kullanılan “vacation” kelimesinin birleşiminden oluşmaktadır. Her ne kadar “evde kalarak bölgenin imkanlarından faydalanma” olarak ifade edilmişse de bu kavram başka anlamlarda da kullanılmaktadır. Özetle kişinin olduğu bölgede veya bu bölgeye yakın yerde tatilini geçirmesi olarak tanımlanmaktadır. Böylece çevresel kaygılar taşıyan turistler yumuşak veya sert yavaşçılarda olsalar bu yöntemi benimseyebilir.

2.2.3. Yavaş Turizm

Yavaş yemek, yavaş şehirler, yavaş yaşam, yavaş para, yavaş medya, yavaş yetiştirilme, yavaş bilim Yavaş seyahat. Günümüzde nereye bakılırsa bakılsın bir yavaş kelimesi karşımıza çıkmaktadır. Yavaş basit anlamıyla özellikle ticari girişimlerin tüm topluma yaydığı hız kavramının zıttı olarak bilinmektedir. Bu ticari yönelimler nedeniyle ekonomi doğayı ve canlıları belli bir hızda yaşama itmektedir. Sonuç olarak mevsimlerin, tatil günlerinin ritmi, gece ve gündüzün birbirini takip etmesi, uyuma ve uyanma arasındaki ahenk giderek bozulmaktadır. Bu yeni yönelimde her şey kısa ve hızlı olmak zorunda gibi görünmektedir. Radyoda ve televizyondaki haberler 90 saniyeyi geçemez; bir mikro dalga fırın bir yemeği 3 dakikadan fazla pişiremez. McDonald’s gibi firmaların 55 saniyede bir hamburgeri servis etmesi sözde modern dünya paradigması olarak gösterilmektedir. Modern kuruluşlarda zaman faktörü artan bir baskı uygulamaktadır. Alman iktisatçı Klaus Backhaus zamanın mükemmelliğin rekabetçi faktörleriyle dengede olduğunu iddia etmektedir (Matos, 2004, 7). Bu nedenle zaman faktörü iklimden sonra en çok tartışılan ikinci konudur. Başka bir deyişle toplumlar tıkırdayan saatin devamlı

melodisiyle çalışmaktadır. Bu anlayışa dur demek için bilim insanları yavaşlığı temele alan fikirler üzerine çalışmaktadır. Bu yavaş fikirler tüm alanlarda ve endüstrilerde olduğu gibi çağdaş turizm akımlarının da ortaya çıkmasına kılavuzluk etmektedir. Ortaya çıkan yeni turizm türlerinde, düşük karbonlu turizm ve seyahat seçenekleri ile birlikte geniş zamana yayılan tecrübelerin iç içe yaşandığı görülmektedir. Ayrıca kimi yazarlara göre (Funnell, 2010; Germann Molz, 2009; Sawday, 2009, 2010) bu yeni hareket dergiler, kitaplar, blog siteleri gibi basın yayın kuruluşları ve tur şirketleri gibi işletmeler aracılığıyla sesini gür bir şekilde duyurmaktadır (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 2). Bu yeni turizm türü turizm literatüründe son zamanlardaki önemli tartışmalardan biri haline gelmiştir. Özellikle terim kullanılırken kullanılan “yavaş” kavramının tanımlanması, turizm türünün pratiklerinin, motivasyonlarının, turizm kalkınması için gerekli konuların (altyapı, yasalar, piyasa), sürdürülebilir turizmin ilkeleriyle birlikte işlenmesi alanyazının odak noktası olmuştur. Lumsdon ve McGrath’in çalışmaları (2010,2 aktaran Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 3) yavaş turizm ile ilgili “yavaşlık ve zamanın değeri; destinasyondaki faaliyetler ve yerellik; seyahat deneyimi ve ulaşım türü; ve çevre bilinci” konuları bakımından bazı parametreler sunmaktadır. Dickinson ve Lumsdon gibi yazarlar (2010) çalışmalarında yavaş turizm yapan kişileri “hard (yoğun)” veya “soft (yumuşak)” gibi bir ayrıma tabi tutmasına rağmen “yavaş” kavramıyla ilgili çok az fikir birliği bulunmaktadır. Yavaş kavramıyla ilgili değişik turizm çevresinde, kültürlerde ve hareketlerinde nasıl pratiğe döküldüğü veya anlaşıldığı tam olarak ifade edilememektedir.

İnsanların seyahat deneyimlerini değiştirmesi, yavaş seyahat değerlerinin anlaşılması, kullanılan ulaşım türlerinin değişime uğraması gerekliliğini göstermesi bakımından yeni bir turizm türü olan yavaş turizm anlaşılmaya başlanmıştır (Mohamad, Nair, Mura, 2014, 3). Fiziksel verimlilikten ziyade elde edilen deneyim kalitesinin verimliliğini hedeflediği için daha yumuşak bir büyüme algısı yavaş turizmin alternatif bir turizm türü olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle yazarlar (Mohamad, Nair, Mura, 2014) yavaş turizmi sosyo-ekonomik faydaların yerel halka adil bir şekilde dağıtılmasını sağlayan, çevresel kirliliğinin yarattığı baskıların engellenmesini destekleyen, bilinçli bir şekilde bir araya gelmiş doğa dostu kişilerin talep ettiği sorumlu turizm hareketinin yükselişini önemseyen bir turizm türü olarak

tanımlamaktadır. Yurtseven, Kaya ve Harman (2010, 52) yavaş turizmi, eko-gastronomi turizmi ile aynı anlamda kullanmakta olup yavaş turizmi sürdürülebilirliği sürdürmek veya korumak olarak görmektedir. Ayrıca yavaş turizmin gastronomi kavramını ortaya atan Jean Anthelme Brillat-Savarin'in çalışmasının yeniden doğuşu olarak nitelendirmektedir. Yavaş turizm kavramı tarım, yemeğin üretim, satış ve tüketimini içeren tüm sosyal, psikolojik, kültürel ve politik öğelerle ilişkili bir süreç olarak açıklanmaktadır. Matos (2004 aktaran Yurtseven ve Kaya, 2011, 1) ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirliği de kapsayan sürdürülebilir kalkınmanın yavaş turizm felsefesinin önemli bir sütunu olarak görülebileceğini dile getirmektedir. Araştırmacılara göre yavaş turizm iki önemli ilkenin peşinden gitmelidir: a) zaman ayırma b) belirli bir yere bağlılık. Zaman ayırma günlük yaşam tarzının, ilişkilerin ve özellikle doğayı algılayış biçiminin değişimi ile bulunulan mekan, sakinleri ve onların kültürleriyle uyum içinde yaşamayı öğrenmektir. Doğa yalnızca göz ile değil bunun dışında tüm duyarlar tarafından algılanabilen bir olgudur. Turistler hızı değiştirebilmeli, doğayı görmekten ziyade ona bakmalı, ona yük olmaktan çok onu deneyimlemelidir. Yavaş denince insan aklına önce hızlıya karşı bir akım fikri oluşmaktadır. Ancak yavaş turizm felsefesi bakımından bu tek başına yeterli değildir. Çünkü bu kadar basit bir şekilde tanımlandığında yerellik, sürdürülebilir kalkınma ve çevre ile olan bağlantı gibi olgular göz ardı edilmektedir. Yavaş turizm felsefesi zamanla olan günlük ilişkinin değişime uğramasını gerektirmektedir.

Yavaş turizmin amacı; değişmeyen performans ve programlarla hareket etmek değil, bundan ötesi doğal çevreyi ve gerçek seyahati deneyimleyip, yerel kültür ve yerel insanlara daha yakın olmaktır (Akgöz, 2016, 9). Yavaş turizm tanımlarının içine yavaş bir hızla kendi temposunda gezi ve tren gibi daha düşük hızda az karbon salınımı yapan ulaşım türleri girmektedir. Isichaikul ve Songsuntornwong (aktaran Akgöz, 2016) tarafından yapılan başka bir tanımda yavaş turizm rahatlama ve enerji toplamak için yapılan gezi olarak ele alınmaktadır. Bu tanımlarda Matos (2004) geçirilen zamana, Caffyn (2009) teknoloji ve makinelerin az kullanılması, yerel zevklerin ve doğanın farkına varmaya, Lumsdon ve McGrath (2011) yemek ve çevresel faktörlere vurgu yapmaktadır. Fullagar, Markwell ve Wilson'a (2012) göre yavaş turizm, sürdürülebilir turizm ve ekolojik turizmin ekolojik sürdürülebilirlik

kriterleri için görmezden gelinen gerçek; turistleri, destinasyondan tekrar geri götürmede kullanılacak bir enerji kaynağıdır.

Sezgin ve Ünüvar (2011, 124) yavaş turizmi, belirli bir tabiat ve manzara, kültür, gastronomi kültürü, tarih ve geleneklerin tadını çıkararak gerçekleştirilen ve her bireyin hakkını korumayı amaçlayan sorumlu ve yenilikçi bir turizm türü olarak ifade etmektedir. Yavaş turizm hem kültürel hem de doğal farklılıklara saygı duyan sorumlu bir turizm türünü teşvik etmektedir. Misafirperverlik ölçüleri içinde, toplumsal, ekolojik, büyüme ve sürdürülebilir bir bakış açısı, bir turistik yer çekiciliğini arttırmayı teşvik etmek hem de sürdürülebilir bir toplumun temel bir değerini temsil eden yavaş yaşam kavramını desteklemektedir.

2.2.3.1. Yavaş Turizmin Boyutları

Yavaş turizm yavaş değerlere dayanmaktadır. Yavaş turist yerel halkla ve doğayla, anlamlı ve samimi ilişkiler kurar. Yüksek (2013) yavaş turizmi seyahatin yeniden keşfedilmesi, öğrenilmesi olarak düşünmektedir. Zira yavaş turizm seyahatin gerçek felsefesini içermektedir. Bu da seyahat edilen destinasyonlardaki halkla iç içe olma, onların hayatlarından zevk alma ve küçük mutluluklar ve deneyimler içermektedir. Bu deneyimlerle birlikte yavaş turizmin Dall’Aglia’ya (2011) göre bir takım boyutları bulunmaktadır. Dall’Aglia bu boyutları baş harflerinin oluşumuyla “KALE (CASTLE)” olarak görmektedir. Bu boyutlar şunlardır:

- **Etkileşim (Contamination):**Yavaş turizmin pedagojik yönünü içermektedir. Yerel halk ile ziyaretçiler arasındaki iletişim, ziyaretçiler ve çalışanları arasındaki ve ziyaretçilerle ziyaretçiler arasındaki etkileşim gibi tüm ilişkileri kapsayan karmaşık bir boyuttur. Bu ilişkilerin değer yaratmaları önem arz etmektedir.
- **Gerçeklik/Otantiklik (Authenticity):** Belli bir amaçla ziyaret edilen yerin özellikleri olarak değerlendirilebilir. Ziyaret edilen yer yapay olmayan, yerel kültür ve o yörenin adetlerini kapsayan bir deneyim sunmalıdır. Turistlere yapay olmayan, kendine has özellikleri bulunan yerel kültür ve gelenekler ile deneyimler yaşama fırsatları sunar.
- **Sürdürülebilirlik (Sustainability):**Ekolojik ve toplumsal değerlerin gelişimini ve devamını teşvik etmektedir. Yavaş turizmin en çok vurguladığı kavram

sürdürülebilirliktir. Bu kapsamda çevre dengesini bozmayı engelleyici turizmi, yerel ticaret ve yerel ziyaretçilerin etik kurallarına uygun davranmalarını desteklemektedir. Bu yolla doğal ve kültürel çevrenin korunmasını ve böylece sürekliliğin sağlanması felsefesini taşımaktadır.

- **Değişim/Yavaşlık (Tempo):** Düşüncelerin doğru hızda paylaşımıdır. Aslında yavaş turizm tamamen yavaşlamayı değil doğayı kendi temposunda anlamayı gerektirmektedir. İşletmeler için zaman, müşteri ve çalışanlar açısından iyi bir organizasyon, analiz ve kaliteyi geliştirmeyi amaçlar. Uygun hızda davranma müşterilere sunulan hizmet kalitesi açısından oldukça önemlidir. Hız kararında olduğunda ilişkiler ileri bir seviyeye gelir ve değişim başlar. Böylece yavaşlık tam olarak zamanı hızında doğru bir şekilde kullanmayı amaçlar.
- **Zaman/Süre (Length):** Kitle turizmi ürünleri yerine yavaş turizm ürünlerine vurgu yapmaktadır. Nicelikten ziyade niteliğin önemini altını çizmektedir. Aynı zamanda yavaş turizm ziyaretçilerinin rahatça ağırlanabildiği bir zaman aralığını ifade etmektedir. Kalınan gün sayısından çok kaliteli geçirilen zaman odaklanmakta ve yaşanan deneyimlerin önemli olduğu bir boyuttur.

Şekil 2.2. Yavaş Turizmin Boyutları

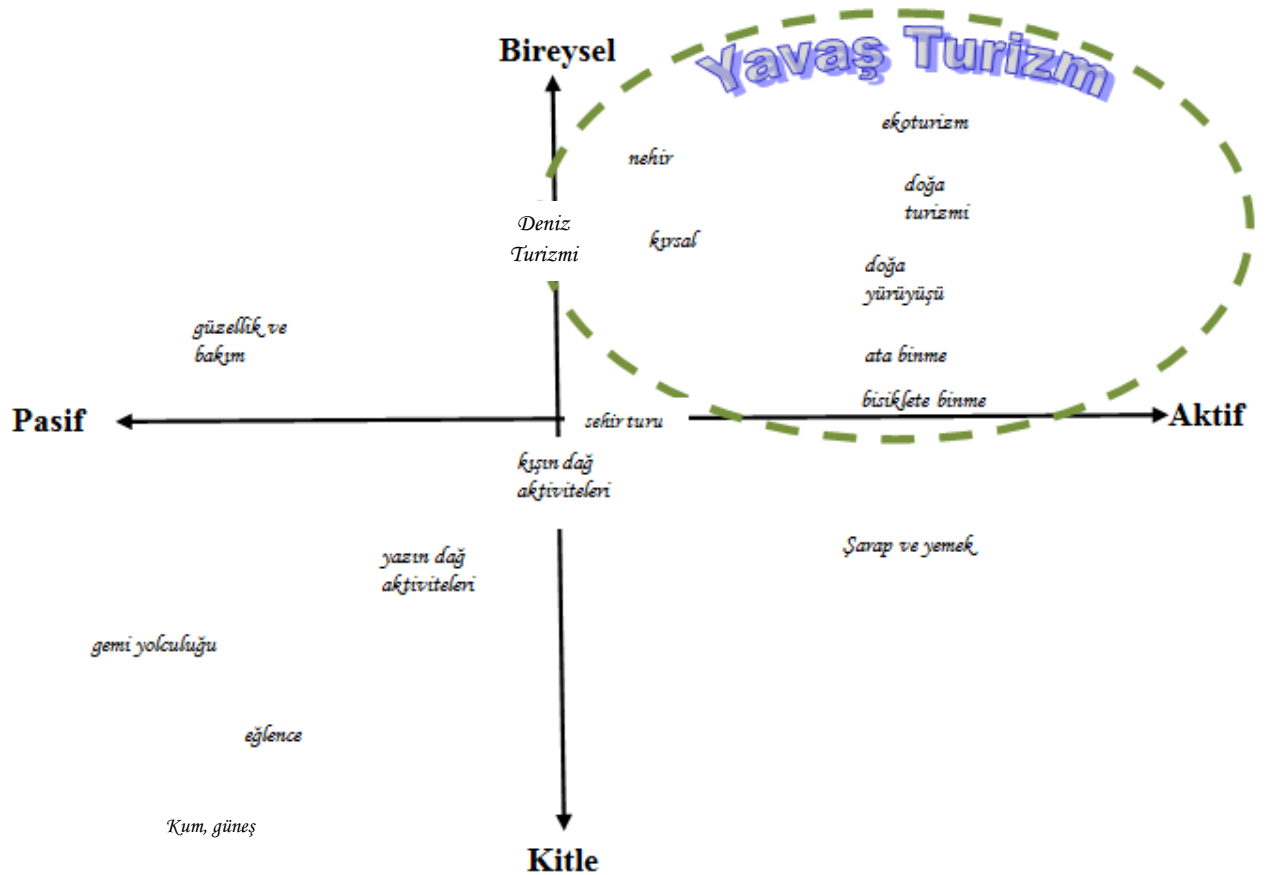
- **Coşku/Duygu (Emotion):** Ziyaretçinin destinasyonda bulunduğu sırada ve destinasyondan ayrıldıktan sonra bulunduğu yer hakkında düşüncelerinin

duygularının olması ve bundan heyecan duymasındır. Aynı zamanda bu coşku destinasyon kimliğini ortaya çıkaran etmenlerdendir.

2.2.3.2. Yavaş Turizm Türleri ve Özellikleri

Yavaş turizm nicelikten çok niteliğe odaklanmaktadır. Bu nedenle destinasyonda iken geçirilen zamanın kalitesi daha önemlidir. Yavaş turizm;

- Kişilerin çevreyle daha iyi ilişki kurmasını istemektedir.
- Yerel halk ve çevreyle daha olumlu ilişkiler kurulmasını, kültürün standartlaştırılmamasını, başka insan ve kültürleri anlamayı gerektirmektedir.
- Küçük mutluluklarla kaliteli zaman geçirmeyi teşvik etmektedir.
- Bunları gerçekleştirirken doğa dostu az karbon salınımı yapan ulaşım türlerinin tercih edilmesi için uğraşmaktadır (Akgöz, 2016, 17).

Şekil 2.3. Yavaş Turizm Türleri (Dall'aglio, 2011, 67)

Şekil 2.3'e bakıldığında yavaş turizm türleri görülecektir. Bu türler bireysel ve aktif turizm olarak ayrılmaktadır. Özellikle doğa ile iç içe yapılan turizm faaliyetleri olan nehir turizmi, ekoturizm, kırsal turizm, doğa yürüyüşü, ata binme ve bisiklete binme gibi faaliyetler birer aktif yavaş turizm türleri olarak ele alınmaktadır. Yavaş turizmde amaç diğer turizm türlerinde olduğu gibi katılan turistlerin daha fazla memnun ve tatmin olmasını sağlamaktır. Ancak bunu yaparken çevreye zarar vermeden, karbon salınımı yapmadan veya azaltarak yapmak, yerel halkla iç içe onların yaşamlarına dokunarak turizm faaliyetini gerçekleştirmek amaçlanmaktadır. Araştırmacılar yavaş turizm özelliklerini farklı ifadelerle ele almaktadır. Tablo 2.4'te araştırmacılar ve onlara göre yavaş turizm özellikleri derlenmiştir.

Tablo 2.4. Araştırmacılara Göre Yavaş Turizmin Özellikleri

ARAŞTIRMACILAR	YAVAŞ TURİZM ÖZELLİKLERİ
Rafael Matos	<ul style="list-style-type: none"> Zaman ayırma Spesifik yere bağlılık
Janet E. Dickinson – Les Lumsdon	<ul style="list-style-type: none"> Daha uzun kalmak Düşük hız Az seyahat Daha çok etkileşim
Dennis Conway – Benjamin F. Timms	<ul style="list-style-type: none"> Düşük karbondioksit Ekolojik taşıt kullanımı
Alison Caffyn	<ul style="list-style-type: none"> Seyahat süresi azaltma Artan seyahat etkinliği Rahatlama ve zihinsel dinlenme Derinlemesine arama ve araştırma Yerel temas, kültür ve miras Yerel topluluklarla iletişim Yemek, yerel restoranlar, yerel içkiler Çocuklar (yaratıcı ve oyuncu) Yeni beceriler öğrenme Daha az teknoloji ve makine Sadece yerel marka ürünlerle sınırlanma Gerçeklik ve deneyim kalitesi Çevre dostu, azalan karbondioksit Kendini iyi hissetme
Ranee Isichaikul and Chatchapol Songsuntornwong	<ul style="list-style-type: none"> Doğa Yerel kültür Yavaş araç Yerel etkileşim Katılımcı ve destekleyici topluluk Öykü Yorumlama Pasif etkinlik Düşük etki Zaman ve fırsat Maddi olmayan ürün
Yavaş Turizm Ağları ve Stefano Dall'Aglio	<ul style="list-style-type: none"> Etkileşim Gerçeklik Sürdürülebilirlik Yavaşlık Zaman Duygu
Yurtseven, H.R. Kaya, O. Harman, S.	<ul style="list-style-type: none"> Eko-gastronomi Yavaş yemek Yeryüzü pazarı Cittaslow

Kaynak: Sutthittep, Akkarangoon ve Ungpansattawong, 2015 (akt. Akgöz, 2017, 17), Yurtseven, 2007, Yurtseven, Kaya, Harman (2010)

2.3. YAVAŞ TURİST

Türk Dil Kurumu güncel çevrimiçi sözlük turist kelimesini “Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan kimse, gezgin, gezmen, seyyah” olarak tanımlanmaktadır (tdk.gov.tr). Toskay (1989) turist kelimesini sürekli ikamet etmek ve gelir elde etmekten farklı bir amaç ile yabancı bir ülkeye giden ve geçici süre kalacağı bu ülkede başka yerde kazandığı parayı harcayan kimse olarak ifade etmektedir. Yaşamın hızlı hale gelmesinin getirdiği yorgunluk ve bıkkınlıktan, yerel ve özgün değerlerin yozlaşmasından, gastronomi kültürü, kültürel miras ve yerel kimliğin gitgide kaybolmasından rahatsızlık duyan pek çok turist günümüzde daha sakin ve doğal bölgelere ziyaretler gerçekleştirmekte ve huzurlu bir tatil geçirmek isteyebilmektedir (Arıkan ve Uca, 2008 aktaran Yüksek, 2013, 71). Buna karşın tatil sırasında bazı turistler, çevre kirliliğinden rahatsız olabilmekte ve doğal yerine yapay ürünleri tüketmek zorunda kalabilmektedir. Turist, turizm için temel bir ürün olarak sunulan doğal kaynakların ve kültürel yaşamın bütün unsurlarının yok olmasına aracılık yapmakta, teknolojidenden kaçarken kendisini bütün bu oluşumların ortasında bulabilmektedir.

Sonuç olarak, tatile çıkmadan önce aradığı rahat ve huzur dolu, hayatın hızlı temposundan uzak, yerelliğe ve özgünlüğe önem veren bir yaşam yerine, kargaşa ve stres dolu bir şekilde evine ya da işine dönmek zorunda kalabilmektedir. Yani dinlenmek için gittiği tatilden daha stresle dolarak evine dönebilmektedir. İşte bütün bu nedenlerle, yavaş turizm kavramı çerçevesinde yavaş turist kavramı tartışmaya açık bir konu haline gelmiştir (Coşar, 2014, 230). Yavaş turizm bölgelerine gelen turistlerin bütününe mi yavaş turist denmeli? Yoksa yavaş turizm bölgelerine gelen ama yavaş turizm felsefesi taşıyanlara mı yavaş turist denmeli? Bu konu literatürde tartışma konusu olmuştur (Lumsdon, Dickinson, 2010, 90;Heitmann ve ark., 2011, 34).

Dickinson ve Lumsdon'un (2010) yavaş seyahatçiler kavramlarından yola çıkarak esasında yavaş turistler için de aynı tanımlamalar yapılabilir. Yani esas motivasyonu gezdiği dinlendiği bölgede çevresel kaygılar taşıyan ve seyahat

deneyimini yavaş seyahat yoluyla gerçekleştirip dinlenirken doğa dostu faaliyetlerde bulunan, yiyecek içecek tüketimini buna göre yapmaya çalışan, bunları yaparken yerel halkın yaptığından ve sattığından faydalanan, bulunduğu yerde daha uzun süre kalıp doğanın tadını çıkararak turistler “Yoğun (hard) Yavaş Turistler” olarak; ana amacının çevresel kaygı olmadığı, bulunduğu yerde yine yerel kültüre, yerel yiyeceklere önem vermeye çalışan ancak dinlenirken aynı zamanda bunlarla tam anlamıyla ilgilenmeyen buna rağmen yavaş turizmin önemli olduğunu düşünen kişiler “Yumuşak (soft) Yavaş Turistler” olarak tanımlanabilir. Yavaş turistler gittikleri destinasyonlarda dinlenme, pasif yaşam, az teknolojik cihazın olduğu geleneksel deneyim ve gürültünün hakim olduğu dünyaya karşı bir panzehir olarak ortaya çıkan koşuşturmanın az olduğu bir arayış içinde olmaktadır (Palmer, 2002, 143).

Yavaş turistler gittikleri destinasyonlarda halkın ürettiği ürünlerden faydalanmalıdır. Yerel halkın ekonomik varlığını sürdürebilmesi ve global piyasa koşullarından kendilerini koruyabilmesi için kendi öz kaynaklarını kullanması ve turistlerin de bu öz kaynaklardan faydalanması gerekmektedir. Bu sürdürülebilir turistik ürünler için de önemli bir aşamadır. Yerel topluluklar kendi turist endüstrilerini kendi başlarını düzenleme ve kontrol etmeye gereksinim duyarlar. Bu nedenle özellikle yavaş turizm çevreyi koruma ve uzun vadeli, sürdürülebilir ekonomik büyüme için önemli bir şans sunmaktadır (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 38). Yavaş turizmde yavaş turistler destinasyona giderken veya destinasyonda bulunulduğunda tren, otobüs, bisiklet ya da yürüme gibi ulaşım türlerini tercih edeceklerinden yerel halkın ulaşım türünün değişeceği düşünülmektedir (2012,40). Buradan sadece turistlerin değil yerel halkın da turistlerden etkileneceği karşılıklı bir etki yaratılmış olacaktır. Ayrıca yavaş turistler ulaşım türünü iyice planlamalıdır. Çünkü bazı destinasyonlara ancak havayolu veya özel araçla ulaşmak mümkündür (2012, 88). Daha uzun zaman alan ulaşımın yavaş turistler tarafından daha çok tercih sebebi olduğu bilinmektedir. Çünkü uzun süren yolculuklar yavaş turistlere eşsiz deneyimler sunmaktadır. Öyle ki bazı yavaş turistler seyahat deneyimleri esnasında kısa süreli işler bulup yerel halkla iç içe olabilecek şekilde bu işlerde çalışabilmektedir (2012, 93). Ulaşım türleri dışında yavaş turistler destinasyonda iken bulunacakları faaliyetler kültürel ve tarihi geziler, doğa yürüyüşleri, yerel halk

mutfağından faydalanma gibi etkinliklerin yanı sıra yerel kültüre ait ürünlerden faydalanmayı yeğlemelidir (Conway ve Timms, 2010;Knight, 2010 aktaran 2012, 87).

2.3.1. Yavaş Turistin Özellikleri

Yavaş turizm ve yavaş turistlerle ilgili yüzlerce internet sayfası, blog veya sosyal medya hesabı bulunmaktayken konuyla ilgili akademik çalışmalar başlangıç aşamasında olup yavaş turistlerin davranışları ve özellikleri ile ilgili derin çalışmalara ihtiyaç bulunduğu ifade edilmektedir (Fullagar, Markwell ve Wilson, 2012, 181-228). Yavaş turist her şeyden önce doğaya zarar vermeden turizm faaliyetini yerine getirmeyi istemektedir. Bunun için tercih edilen turizm türleri genellikle yavaş ve doğa dostu turizm türleri olmaktadır. Yavaş turistlerin aktif olarak katıldıkları turizm, konaklama ve seyahat türleri için Tablo 2.5'e bakılabilir.

Tablodan da (Tablo 2.5) anlaşılacağı üzere yapılan faaliyetler, konaklama yapılan mekanlar ile seyahat türleri düşük veya sıfır karbon üreten faaliyetlerdir. O halde yavaş turistin önemli özelliklerinden birisinin doğa dostu turizm faaliyetçisi olmasıdır.

Tablo.2.5. Yavaş Turistin İlgilendiği Turistik Faaliyetler

Patika Yürüyüşü	Kürek Çekme (Deniz/Nehir/Kanal)	Rehberle Şehir Gezisi	Kano
Doğa Yürüyüşü	Kara Trenle Yolculuk	Su sporları	Tekne ile Gezi
Dağ Bisikleti	İki Katlı Doğa Dostu Evler	Gemi Gezisi	Yat ile Gezi
Bisiklete Binme	Küçük Arabalarda Tur	Su Kayağı	Feribot Gezisi
Yelken Sporlu	Balonla Seyahat	Kayak Yapma	Otobüsle Çevre Gezisi

Kaynak: İlgili yazarlardan (Dall'Aglio, 2011, 53 ve Dickinson ve Lumsdon, 2010, 59) derlenmiştir.

Yavaş turistlerin ayırt edici özellikleri şöyle sıralanabilir (Dall'aglio, 2011;Yüksek, 2013, 71):

- Yavaş turistler iyi organize edilen, gidilecek yerlerin ve dolaşılacak mekanların saati saatine önceden belirlendiği ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilen kitle turizmi ile ilgilenmemektedir.

- Yavaş turistler nicelikten çok niteliğe önem vermektedir. Gezdikleri yerleri seri bir şekilde gezmektense burada geçirdikleri zamana vurgu yapmakta ve deyim yerindeyse buradaki anın tadını çıkarmaktadır.
- Yavaş turistler gittikleri destinasyonda kısa süre kalıp tüm faaliyetleri yerine getirmekten ziyade oldukları yerlerde çevreyi tanıma olanağı veren seyahatler gerçekleştirmeyi yeğlemektedir.
- Yavaş turistler destinasyondaki kültürlere temas etme yoluyla, basit ilişkiler kurarak özlerine dönmeyi ve yeni bir şeyler bulmayı sevmektedir.
- Destinasyonda sıradan öğelerle meşgul olmak yerine dikkat çeken bileşenler, durumlar ve sembolik olarak değerli olan öğelere dikkat etmektedir.
- Doğaya saygı duyarlar.
- Yavaş turizmin ve yavaş felsefesinin özü olan sakinliği aramadığında bile öğrenme arzusu içinde olur, kültürel heyecanlar ve eğlenceler arar.
- Kendi halinde, değerlerini koruyan, sıradan yaşam tarzlarını keşfetmeyi ve böyle kişilerle ilgilenmeyi severler.

Yavaş turistler yerel halkla, yiyecek-içecek ve çevre ile anlamlı etkileşim kurmaktadır (Akgöz, 2016, 11). O nedenle yavaş turistler, ulaşım türünü seçerken zamanın sınırlı olup olmadığına aldırmayıp yolculuklarını sürdürülebilirlik açısından değerlendirmektedir.

Yavaş turistlerin (Lumsdon & Dickinson, 2010) bir takım karakteristik özellikleri bulunmaktadır. Bu karakteristik özellikler şöyle sıralanmaktadır:

- Yavaşlık ilgi çekici bir yerde zaman geçirmektir.
- Gezi tecrübesi toplumsal alanlarda ve aktivitelerde vakit geçirmektir.
- Çevreye duyarlılık düşük karbondioksit salınımı yapan araçların seçimidir.
- Yavaş etiketi, yüksek turist kalitesini yakalamak için yerel kültüre önem vermektedir. Yavaş turizm felsefesi ilgi çeken mekanların, çevrenin ve sosyal imkanların kalitesini arttırmaktadır.

Yavaş turistleri kitle turistinden ayıran bir takım özellikler bulunmaktadır. Kitle turisti orta sınıf, bilinçsiz ve çıkarıcı turist özelliği gösteren, genelde belirli bir programa boyun eğip konfor beklentisi olan, tatilini pasif olarak geçiren turist tipidir.

Tüketim odaklı olup etkileşim ve keşfetme duyguları azdır. Çevre bilinci az gelişmiş, düşük maliyet beklentisi içindedir. Buna karşın yavaş turist toplumun her katmanında bulunan bağımsız, maceracı, kendini yönlendiren, deneyimlemeyi seven, çevre bilinci gelişmiş maliyet beklentisi arka planda olan turist tipidir. Öğrenmeye hazırlıklı yapısı ile konfor beklentisi kitle turistine göre daha azdır.

Tablo 2.6. Kitle Turistler ile Yavaş Turistlerin Karşılaştırılması

	Kitle Turisti	Yavaş (Ekolojik-Çevreci Turist)
TURİST TUTUM VE DAVRANIŞLARI	Orta sınıf toplum katmanı	Toplumun her katmanı
	Bilinçsiz çıkarıcı turist profili	Maceracı, çevreci turist profili
	Boyun eğen	Kendini yönlendiren
	Konfor beklentisi var	Konfor beklentisi öncelikli değil
	Standart konaklama kalitesi isteği	Halk içinde konaklama isteği
	Belirli program	Kendiliğinden oluşan
	Turist yönlendirilir	Turist karar verir
	Gözlem	Deneyim
	Zihinsel hazırlık düşük	Zihinsel hazırlık yüksek
	Dil öğrenme zorunlu değil	Yerel diller öğrenilebilir
	Tüketim odaklı	Gezip görme, tanıma odaklı
	Gürültülü	Sessiz, sakin
	Kültürel etkileşim az	Kültürel etkileşim amaçlı
	Genel tatil hatırası	Denenmemiş öznel hatıralar
	Çevre bilinci az gelişmiş	Çevre bilinci gelişmiş
Düşük maliyet beklentili	Maliyet beklentisi geri planda	
Standart güven duygusu	Maksimum güven duygusu	

Kaynak: Ünüvar, Sezgin, 2011, 160

Yavaş turistin önemli bir yönü kitle turizmin barındırdığı öğeleri kabul etmeyişidir. Çünkü yavaş turistler ile kitle turistlerinin destinasyonda ve destinasyon öncesi birbirinden önemli farkları bulunmaktadır. Bu farklar Tablo 2.6'da ele alınmıştır. Buna göre kitle turistleri ve yavaş turistlerin tutum ve davranışları arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Buradan yola çıkarak yavaş turizmin sorumlu bir turizm türü olduğu kanısına varılabilir. Sezgin ve Özdemir'e (2016) göre Yavaş turist sadece ruhsal boyuttan değil materyal boyutundan da zevk almaktadır. Bu doyum turistin bireysel tüketim hareketinden kaçınıp toplumsal çıkarı gözetme istekliliğine yol açar. Böylece yavaş turist tüketimlerinin sonuçlarının sorumluluğunu alır ve kişisel olarak kendisini bunlardan sorumlu tutar. Böylece sorumlu olmasının yanında yavaş turist aynı zamanda hesap verilebilirlik açısından öbür turist tipolojilerine göre fayda sağlamaktadır.

Tüm bu özellikler özetlenecek olursa yavaş turistler aşağıdaki özelliklere sahiptirler:

- Çevreyle ilgilenirler.
- Geri dönüşümün gerekliliğine inanırlar.
- Çevre ve doğa ile ilgili aktif etkinliklere katılırlar.
- Kültürel tarihlerine önem verirler.
- Yaşamın geleneksel yollarının korunmasını isterler.
- Tüm yaşamlarında, yaptıkları tatilde bile çevreci olmaya çalışırlar.
- Hem tatilde iken hem de doğal yaşadıkları yerlerde, çevreye zarar vermeyen ulaşım yollarını tercih ederler.
- Tatilde oldukları yöreleri en ince ayrıntılarına kadar incelemek, bu yörelerin yavaş yavaş tadını çıkarmak isterler.
- Yiyeceğin bir tohum olmasından sofraya gelmesine kadar geçen sürede adil olmasını tercih ederler. Üretici-alıcı arasında bir bağ kurulmasını üreticinin korunmasını ilke edinirler.
- Yerel ürünlerin tüketilmesini, organik ürünlerin satın alınmasını isterler.
- Tatildeyken gittikleri destinasyonun ürünlerini tüketmeyi tercih ederler.
- Yerel ürünler halka fayda sağlıyorsa daha fazla harcarlar.

2.3.2. Yavaş Turist Türleri

Yorucu, insanları geren hızlı yaşam temposu ile hızlı sosyal çevre kişileri seyahat için daha yavaş yollar bulmaya ve bunu turizme uyarlamaya yönlendirmiştir (Akgöz, 2016, 12). Son yıllarda bilim adamları turistlerin motivasyon ve ihtiyaçlarını anlamlandırabilmek için bazı turist tipolojisi tanımlamaları geliştirmişlerdir. Günümüz turist tipolojileri genelde turistlerin motivasyonlarına dayanmakta olup iki ana grupta sınıflandırılmaktadır (Sarma, Dey, 2006, 32;Raj, 2004): gittikleri destinasyon ve çevresiyle aralarında karşılıklı etkileşim bulunan interaktif turist tipolojisi ve turistlerin kendisine ait psikolojik öğeler barındıran bilişsel-normatif tipoloji. Gray (aktaran Raj, 2004) bu ayrımı “Güneşsever (sunlust)” ve “Gezisever (wanderlust)” turist olarak ikiye ayırmıştır. Güneşsever turist dinlenme ve rahatlama öğelerini benimsemekteyken, gezisever turist öğrenme arzusunun yarattığı

motivasyonla hareket etmektedir. Bir çok bilim insanı değişik türden turist tiplerini tanımlamıştır. Ancak bunların en çok bilineni Cohen (1972) ve Plog (1973) tarafından yapılan ayrımlardır. Cohen turist tiplerini ilişki boyutuna ve düşünce-kural boyutuna göre ikiye ayırmış ve dokuz farklı turist tipi belirleyerek bir sınıflandırma yapmıştır. İlk kategoride ilişki boyutuna göre; başıboş, araştırmacı, bireysel kitle ve örgütlenmiş kitle turisti şeklinde 4 turist tipi oluşturmuştur. Düşünce-kural boyutunu göre Cohen, beş tip turist belirlemiştir. Bunlar varoluşsal turistler, deneysel turistler, deneyimsel turistler, eğlentsel turistler ve dinletisel turistlerdir (Tanrısevdi, Çavuş, 2003, 12). Yine Cohen'in sınıflandırması kadar literatürde ünlü olan Plog'un, Smith'e (1977) dayandırıp yaptığı sınıflandırmaya göre turistler demografik özelliklerine göre iki kısma ayrılmaktadır: girişimciler (allosentrikler) ve bağımlılar (psikocentrikler). Bağımlılar ve girişimciler turist kavramının bir boyutuna oluştururken bazı bilim insanları bunu sınıflandırırken içe dönük-dışa dönük kavramlarını tercih etmektedir (Raj, 2004). Pearce buna karşın (Sarma, Dey, 2006, 32) 15 tip turist tanımlaması, Yiannakis ve Gibson (1992) on üç turist tipi tanımlaması yapmışlardır. Smith, 1977'de turist türlerini topluluğun hacmine göre sınıflandırarak yedi farklı turist tipi olduğunu belirtmiştir. Bunlar araştırmacılar, seçkinler, sıra dışı olanlar, garip olanlar, kitlemsi, kitle ve kapsamlı turistlerdir. Böttjer (aktaran Tanrısevdi, Çavuş, 2003) beklenti, ilişki ve ilgilere göre bir değerlendirme yapmış ve turistleri dört farklı tipe ayırmıştır: Dinlenme amaçlı gelen turistler, dinlenme amaçlı ve etkin turistler, hobi amaçlı turistler ve özel turistler. Redfoot (1985) ise etkili deneyim arama özelliklerine göre yine dört farklı turist tipi belirlemiştir. Bunlar; gerçek turist, endişeli turist, insanbilimci turist ve tinsel turistir (Doğan, 1987; Rızaoğlu, 1995; İçöz, 1996 aktaran Tanrısevdi, Çavuş, 2003). Yavaş turist türleri yaptıkları seyahat türüne göre önceki bölümde Dickinson ve Lumsdon (2010) "Yavaş Seyahat ve Turizm" adlı kitabına dayanarak "yoğun" ve "yumuşak" yavaş seyahatçiler olarak ikiye ayrılmıştı. Bu tanımlamalardan yola çıkarak esas motivasyonu gezdiği dinlendiği bölgede çevresel kaygılar taşıyan ve seyahat deneyimini yavaş seyahat yoluyla gerçekleştirip dinlenirken doğa dostu faaliyetlerde bulunan, yiyecek içecek tüketimini buna göre yapmaya çalışan, bunları yaparken yerel halkın yaptığından ve sattığından faydalanan, bulunduğu yerde daha uzun süre kalıp doğanın tadını çıkaran turistlere "Yoğun (hard) Yavaş Turistler"; ana amacının

çevresel kaygı olmadığı, bulunduğu yerde yine yerel kültüre, yerel yiyeceklere önem vermeye çalışan ancak dinlenirken aynı zamanda bunlarla tam anlamıyla ilgilenmeyen buna rağmen yavaş turizmin önemli olduğunu düşünen kişilere de “Yumuşak (soft) Yavaş Turistler” denmektedir.

Sözü geçen turist tiplerinin benzerliklerine rağmen, seyahate çıkma ve belirli turistik destinasyonları seçme nedenleri arasında bazı önemli farklılıklar olduğu ifade edilebilir. Çünkü her turist tipinin ihtiyacı, beklentisi, algısı, güdüsü, tutumu vb., psikolojik özellikleri ile sınıfı, yaşam tarzı, değer yargısı gibi sosyo-kültürel özellikler ve mesleği, eğitim düzeyi, geliri, cinsiyeti gibi demografik özellikleri farklılıklar gösterebilmektedir. Bu nedenle her turist aynı turistik merkeze farklı nedenlerle gidebilmekte ve buradan farklı tatminler elde etmektedir (Tanrısevdi, Çavuş, 2003). Yavaş turistlerin bu tipolojilerden birini tamamen uyduğunu söylemek mümkün değildir. Yavaş turistin yerel ulaşım ve konaklamayı kullanmasının yanı sıra yerel kültür ve miras ile ilişki içerisinde olduğu için girişimci (allosentrik) olarak kabul edilebilir. Yine de, yavaş turisti girişimci, macera arayan ve heyecanı deneyimleyen olarak tanımlama, doğrudan yavaş felsefe ile çelişmektedir. Çünkü yavaş felsefe, yavaşın ve anın tadının çıkarılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Bundan dolayı, her ne kadar kitle turist bağımlı (psikosentrik) özelliklerini taşısa da yavaş turist, kısmen Cohen’in araştırmacı ve başıboş modeline daha çok uymaktadır.

Yurtseven ve Kaya (2011) Seferihisar’da gerçekleştirdikleri bir araştırmaya dayanarak yavaş turist tiplerini üçe ayırmaktadır:

- Adanmış Yavaş Turistler (Dedicated Slow Tourists),
- İlgili Yavaş Turistler (Interested Slow Tourists),
- Tesadüfi Yavaş Turistler (Accidental Slow Tourists).

Adanmış yavaş turistlerin bazı özellikleri şunlardır:

- Yavaş deneyimlere ve yeni, farklı kültürleri ve kimlikleri keşfetmeye açıktır.
- Eğitimli ve yavaş felsefeden anlayan kişiler olup iyi bir kültürel altyapıya sahiptirler.
- Bağımsız seyahatçilerdir.
- Ziyaret ettikleri bölgelerle ilgili yüksek beklentiye sahiptirler.
- Eko gastronomiden zevk almaktadır.

Adanmış yavaş turistler ile ilgili yavaş turistlerin pek çok ortak özelliği bulunmaktadır. İlgili Yavaş Turistler yavaşlık fikri, Yavaş Yemek (Slow Food) ve Cittaslow ile ilgili nispeten bilgi sahibidirler. Ancak tesadüfi yavaş turistler kitle turizm bileşenlerinden oluşan turist tiplerine daha çok uymaktadır. Yavaşlığı ziyaret edilen yerin bir turist çekme malzemesi olarak görmektedir. Bununla birlikte ilgileri genel turizm reklamlarından etkilenmektedir.

2.3.3. Yavaş Turistlerin Seyahat Motivasyonları

Yavaş turistlerin seyahat motivasyonlarının öğrenilmesi geleceğin turizm anlayışı olan yavaş turizme geçiş noktasında işletmelerin nasıl davranacaklarının yol haritası niteliğindedir. Yavaş turistlerin motivasyonları bilinirse onların gereksinim ve isteklerine uygun turistik ürünler de geliştirilebilir. Çakıcı (2000 aktaran Çakıcı, Harman, Akatay, 2013, 272) farklı motivasyonlara sahip turist gruplarının, turizm işletmelerinde arayacakları niteliklerin ve işletmelerden beklentilerinin de farklı olabileceğini belirtmektedir. Turizm tutundurması açısından da turistlerin seyahat ve destinasyondaki motivasyonlarının bilinmesi önem arz etmektedir. Yavaş turizm özellikle yöresel ürünler, yerel kimlik ve sürdürülebilirlik açısından turizme önemli katkılarda bulunmaktadır. Harman'a (2014, 108) göre; bir turistın seyahat motivasyonunu anlayabilmek için onların tükettiği ürünleri neden tercih ettiğini öğrenmek gerekmektedir. Turist motivasyonlarını incelerken yavaş turizmin bazı özelliklerinin bu motivasyonları etkilediği hatta bazen kaynağı olduğu göz ardı edilmemelidir.

Yavaş turist destinasyonlarda farklı boyutlarda faydalanmaktadır. Seyahat edenlerin kendisi istediği bilgiyi toplar, yerel uygulamalar, faaliyetleri öğrenir, yerel yiyecek ve ürünlerden faydalanmaya çalışır. Bu faydalanma esnasında destinasyonla karşılıklı iletişime geçerek yerel halka fayda sağlar. Heitmann ve arkadaşlarına göre (2011) turist ve üretici arasındaki sosyal bağ ürünler için bir değer yaratır ve her iki tarafı da birbirini anlamaya yönlendirir. Ayrıca yavaş turist destinasyonda daha uzun kalma eğilimindedir. Bu eğilim turist motivasyonunu etkileyen bir unsurdur. Bu nedenle yavaş turistlerin önemli motivasyon kaynaklarından biri yerelliğin kendisidir. Yavaş turizmin önemli unsurları bulunmakta olup bu unsurların yavaş

turistlerin başka motivasyon kaynakları olarak düşünülebilir. Bu unsurları özetleyecek olursak (Akgöz, 2016, 13):

- Sağlıklı olmak, yürüyüş ve yavaş yeme keyfi,
- En az bir gece konaklama,
- Kendini gerçekleştirme fırsatı,
- Araba ya da motorlu taşıtların sınırlı kullanımı,
- Bir anlamda yeşil olmak ve çevre bilincine sahip olmak.

Bu özelliklere ek olarak yavaş şehirlerin bir takım özellikleri yine yavaş turistin seyahat ve destinasyon temelli motivasyonunu etkileyebilmektedir. Bunlar çevresel koruma, şehrin tasarımı ve tarzı, şehrin kalitesi, yerel ürünler, konaklama ve farkındalık özellikleridir (Yüksek, 2013, 68).

Çevresel Koruma: Hava kalitesi, su, gübreleme ve geri dönüşüm, alternatif enerji vb.

Şehrin Tasarım ve Tarzı: Kamusal yeşil alanlar, yürüyüş yolları, alternatif hareketlilik alanları, kamusal alanlar vb.

Şehrin Kalitesi: Tarihsel koruma, şehir merkezlerinin korunması, kamusal alanların yeşillendirilmesi, çevreye dost inşaat malzemeleri vb.

Yerel Ürünler: Yerel yiyecekler, yerel kültür, ürünlerin korunması ve geliştirilmesi, tat eğitimi, organik koruma ve tarım, gastronomik gelenekler vb.

Konaklama: İşaret sistemleri, turist rotaları, broşürler vb.

Farkındalık: Eğitimler, seminerler, konferanslar vb.

2.3.4. Yavaş Turist ve Destinasyon

Türk Dil Kurumu çevrimiçi güncel Türkçe Sözlüğe göre destinasyon “varılacak olan yer” anlamında iken, turizm terimleri sözlüğünde ise “amacından bağımsız olarak bir yolculuğun varış noktası” şeklinde tanımlanmaktadır. Dünya Turizm Örgütü (WTO) ise turizm destinasyonunu; bir turistin en az bir gece kaldığı fiziksel bir mekan olarak tanımlamakta ve en az bir günlük seyahat süresinde destek hizmetleri, çekicilikler ve turist kaynakları gibi turizm ürünlerini içermesi gerektiğini söylemektedir (unwto.org). Çeşitli paydaşları birleştiren destinasyonlar tek bir bölge, yöre veya merkez olabileceği gibi bunların bir araya gelmesinin oluşturduğu

bölgeler, yöreler, merkezlerden oluşan daha geniş destinasyonlardan da bahsedilebilir. Diğer bir ifade ile destinasyonlar tüm ülke ölçeğinde olabileceği gibi bir bölge, ada, köy, kasaba gibi dar bir kapsamda da olabilir. Destinasyon turistik ürünün turiste tanıtıldığı ve turist tarafından tüketildiği yer olarak da kısaca tanımlanabilir. Destinasyonların bir takım özellikleri bulunmaktadır (Bardakoğlu, 2011, 30):

Çekicilikler (Attractions): İnsan yapısı, doğal mimari, kültürel miras, özel olaylar.

Ulaşılabilirlik (accessibility): Ulaşım sistemi, bölgeye ulaşım, bölge içi ulaşım, araçlar.

Tesisler (Amenities): Konaklama, yeme-içme, seyahat araçları ve diğer hizmetler.

Planlı Turlar (Available Packages): Seyahat araçları tarafından organize edilmiş turların varlığı.

Faaliyetler(Activities): Turistin ziyareti sırasında yararlanacağı destinasyondaki tüm faaliyetler.

Destekleyici Hizmetler (Ancillary Services): Bankacılık iletişim araçları, sağlık gibi turistin yararlanacağı hizmetler.

Destinasyonların birbirinden ayrılan yönleri olmasına karşın, aynı veya benzer turistik ürünlerin dikkat çekici hale getirilerek turizm gelişiminin amaçlanması, değişik bölgelerde birbirine benzer yapıda turistik destinasyonların oluşmasına neden olabilmektedir. Ancak, buldukları konum gereği bazı destinasyonların doğal kaynaklar bakımından zengin olmaları onların çekim güçlerini arttırmakta, bazıları ise hem doğal hem insan yapımı çekiciliklere sahipken, bazı destinasyonlar ise sadece insan yapımı çekiciliklerle talep yaratmaya çalışmaktadır. Bir bölgenin turizmden pay alabilmesi kendine özgü çekiciliklere sahip olmasına bağlıdır. Sürdürülebilir turizm gelişimini sağlayamayan, çekiciliklerini dolayısıyla turistik ürünlerini çeşitlendiremeyen, kaynaklarını etkin şekilde değerlendiremeyen, yeni ve yaratıcı pazarlama faaliyetleri gerçekleştiremeyen destinasyonlar uluslararası turizm pazarındaki paylarını kaybetme riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Turizmin geleceği açısından yeni turizm şekilleri oluşturmak, destinasyonlara yeni çekicilikler kazandırmak gerekmektedir. Turizm sadece turistleri değil destinasyonda yaşayan yerel halkı da içine alan

karmaşık bir süreç olduğu için bir destinasyonun başarısı ve turistleri çekme gücü turizm bileşenleri, yerel halk ve bölgenin yaşam kalitesinden etkilenmektedir (Özdemir, 2007 aktaran Bardakoğlu, 2011, 31). Turistik destinasyonlarda var olan doğal çevre özellikleri (iklim, manzara, deniz, jeolojik oluşumlar, arazi yapısı), insanlar tarafından inşa edilen eserler (mimari yapılar, parklar, spor merkezleri, alışveriş imkanları), sosyo-kültürel varlık değer ve olaylar (tarih, folklor, sanat, eğlence, yemek kültürü) turistlerin yöreye gelmesini sağlayan nedenlerin özünü oluşturmaktadır. Bir destinasyona yönelik olarak talebin oluşması o destinasyonun sahip olduğu en az bir veya birden fazla çekim gücünün varlığına bağlıdır. Hiçbir turistik çekim gücü olmayan bir destinasyonda turizmin gelişimini beklemek olanaklı değildir.

Yavaş turizm önemli bir destinasyon planlaması modelidir. Çünkü Yavaş turist destinasyona ulaşmaya çalışırken veya destinasyonda iken oradaki çekiciliklerden faydalanmak isteyecektir. Bu çekiciliklerden faydalanması için onu buraya kadar getiren motivasyon kaynaklarına yönelecektir. İşte bu noktadan hareketle yavaş turistin destinasyon sırası ve sonrası rahatı için yavaş tur operatörlerine bazı tavsiyeler sunulmaktadır (Dall'Aglio, 2011):

- Sadece hizmet üretme değil aynı zamanda operatörler duygulara da hitap etmelidir.
- Yerel kültür, gelenek ve çevre ile tarih ve edebiyat konuları üzerinde yoğunlaşmalıdır.
- Bir yöredeki otantikliği desteklemeli ve standartlaştırmadan, tek tipleştirmeden doğal yollardan kaçınmalıdır.
- Yavaş hizmetini gerçekleştirirken, turlarını planlarken ve uygularken, bu işin bir parçası olan ve doğru bilgi ve deneyimi paylaşabilecek personelleri kullanmalıdır.
- Konuklarla ilgilenmeli, onlara tavsiyelerde bulunmalı, kalış süreleri boyunca onlara yardımcı olmalıdır. Onlarla yüzeysel ilişki kurmaktan kaçınmalıdır.
- Konuklara karşı eğitici ve öğretici amaçlar ile yaklaşmalı, yerel gerçekliği tekrar keşfetmeleri için onları aktif rol almaları konusunda cesaretlendirmelidir.
- Gerçekleştirdikleri etkinliklerin çevresel etkilerinin düşük olması için çalışır, yerel çevrenin koruyucusu olur ve sürdürülebilirlik ilkelerine dikkat eder.

Yavaş turizmin destinasyon planlamasının bir parçası olabilmesi için yavaş işletmeciliğin teşvik edilmesi gerekmektedir. Yurtseven, Kaya ve Harman'ın (2010, 66) özellikle yavaş turistin destinasyonda iken yavaş işletmeler tarafından karşılandığı ve bu nedenle yavaş işletmeciliğin yalnızca para ile ilgili olmadığını, asıl amacının küreselleşmeye rağmen toplumun iyi yönlerini güçlendirmek olduğunu ifade etmektedir. Yavaş işletmecilik, ekolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik sistemlerin, iyi, temiz ve adil olarak yönetilmesi durumunda bolluk elde edilebileceğini savunmaktadır. Kısaca yavaş işletmeciliğin temelinde sürdürülebilirlik yatmaktadır. Yavaş işletmeciliğin işletme, kişi ve toplum bazında ilkeleri bulunmakta olup (Yurtseven, Kaya, Harman, 2010, 72) dört temel alanı vardır. Bu temel alanlar yavaş ticaret, yavaş yemek, yavaş turizm ve yavaş paradır. Bunlardan özellikle yavaş turizm kültür ve doğa çekiciliklerinin kullanılarak doğaya zarar vermeden turistik ürün haline getirildiği kaynakların düzenli, israf edilmeden, yerel ekonominin gelişmesine olanak vererek kullanılması nedeniyle turist açısından tercih edilen bir turizm türüdür. Çünkü bu turizm türünde turistler, gösterişli tatil köyleri, devasa alışveriş merkezleri ve loş ışıklar, para odaklı kitle turistlerinin aksine daha temiz, adil sakin ve iyi bir destinasyon arayışı içinde olmaktadır.

3. BÖLÜM

YAVAŞ TURİZM ve YAVAŞ TURİST: CITTASLOW SEFERİHİSAR'DA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Bu bölümde araştırma çevresi, tezin amacı, kapsamı, önemi, metodolojisi ve bulgular yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA ALANI OLARAK SEFERİHİSAR

Araştırma alanı bölümünde Seferihisar ve Seferihisar'ın coğrafik konumu, nüfusu, yerleşim alanı, tarihçesi ve turizmi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Seferihisar, Cittaslow üyeliği ve bu üyeliğin Seferihisar'a kattıklarından söz edilmektedir.

3.1.1. Coğrafik Konum

İzmir'in 45 km güneybatısında bulunan Seferihisar Türkiye'nin ilk Cittaslow kentidir. Bu anlamda Türkiye'nin Cittaslow başkenti olarak kabul edilmektedir. Batısı deniz ile kaplı kentin doğusunda Menderes, kuzeyinde Urla ve güneyinde Gümüldür bulunmaktadır. Seferihisar, Kızıldağlar'ın batısında denize inen yamaçlar ve Kocaçay Vadisinin düzlükleri üzerinde yer almaktadır. Ege Denizine kıyısı olmasına rağmen ilçe merkezi denizden 5 km iç kısımda bulunmaktadır. Seferihisar Belediyesinden elde edilen 2016 yılı verilerine göre Seferihisar'da 49 km sahil şeridi boyunca 13 adet Mavi Bayraklı plajla, ilçe İzmir birincisi, 10 tane "Belediye Halk Plajıyla" Türkiye birincisi konumunda bulunmaktadır (seferihisar.bel.tr).

Mavi Bayrak, plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülüdür (mavibayrak.org.tr). Bu ödül;

- Deniz suyunun temizliğini,
- Çevre yönetimine önem verildiğini,
- Çevre bilincinin oluşturulmasına yönelik etkinliklerin yapıldığını,
- Plaj veya marinayı kullananların ihtiyaçlarına cevap verecek donanım ve güvenliğini garanti etmektedir. Bu nedenle bir marka veya "Eko-Label" özelliğini taşımaktadır.

Seferihisar'ın toplamda 8 adet köyü bulunmakta iken 2013 yılında köyler mahalle olmuştur. Bu köyler Çamtepe, Beyler, İhsaniye, Kavakdere, Orhanlı, Turgut ve Düzce'dir. Köylerin temel geçim kaynağı zeytin ve üzumdür (Altun, 2008). İlçenin iki beldesi de şimdi Seferihisar'a bağlanmış ve belediyelikleri kaldırılmıştır. Seferihisar ilçe merkezinin 6 tane mahallesi bulunmaktadır. Bunlar, Turabiye, Cami Kebir, Hıdırlık, Tepecik, Çolak İbrahim Bey, Sığacık ve Ulaş mahalleleridir (Göçkan, 2011, 15).

3.1.2. Nüfus

2016 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verileri göz önüne alındığında (tuik.gov.tr) 369 km² kurulan Seferihisar'ın nüfusu 37.697'dir. Bu nüfusla İzmir'in 30 ilçesinin arasından yirmi dördüncü de olsa nüfus artış hızı yine aynı verilere göre %36 ile beşinci sıradaki ilçedir. Nüfus oranı ve iş imkanları Seferihisar özellikle Cittaslow olduktan sonra artmıştır (yeniasir.com.tr).

Tablo 3.1. Seferihisar'ın Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Toplam:	Erkek:	Kadın:	İlçe Merkezi	Köy:
2016	37697	19141	18556	37697	0
2015	36335	18614	17721	36335	0
2014	35960	18634	17326	35960	0
2013	33588	17645	15943	33588	0
2012	31213	16237	14976	27849	3364
2011	30769	16231	14538	27422	3347
2009	28603	15026	13577	25308	3295
2008	26945	13807	13138	23669	3276
2007	25830	13633	12197	16114	9716
2000	34761	18319	16442	17526	17235
1990	21406	12056	9350	10720	10686
1985	14727	7842	6885	8168	6559
1980	12009	6182	5827	6405	5604
1975	11022	5969	5053	6484	4538
1970	10235	5311	4924	5670	4565
1965	9661	5041	4620	5269	4392

Kaynak: yerelnet.org.tr ve TÜİK verilerinden faydalanılmıştır

3.1.3. Tarihçe

Seferihisar topraklarının en eski yerleşim birimi Teos olduğu düşünülmektedir. Teos'un M.Ö 2000'li yıllarda Akalardan kaçan Giritliler tarafından kurulduğu ve Karyalıların bir kenti olduğu bilinmektedir. Böylece yörenin 4000 yıldan fazla bir yerleşim birimi olduğu söylenebilir (Soykan, Emekli, 2004, 7).

Seferihisar'ın kuruluşu hakkında birkaç tahmin bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde göre; Seferihisar III. Pön Savaşları (Roma-Kartaca Savaşları) sırasında Roma'ya yenilen Kartacalı Anibal'in (Hannibal), Suriye Selefkoslarına sığınmak üzere Anadolu'ya geçmesi (M.Ö. 150-146) üzerine, Roma donanmasının Teos önlerinde Myonnesos açıklarında Kartaca donanması ile savaşırken, Romalı General Tysaferin'in, konaklama yeri olarak askerlerine inşa ettirdiği üs olarak kurulmuş ve Tysaferinopolis adı verilmiştir (Soykan ve Emekli, 2004, 7).

İkinci tahmin göre ise; M.Ö. 7. yüzyılda Anadolu toprakları üzerinden, Roma'ya göçen Hint Avrupa Etrüskleri tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Anadolu'ya geldiklerinde kıyılara yeterince yaklaşmak isteyen Etrüskler'in Seferihisar'ı önce bir konaklama yeri olarak kurdukları, ardından bir kısmının Teos'u kurup burada kaldıkları bir kısmının da İtalya'ya göç ettikleri bilinmektedir. Göç edilen yüzyıl olan 5. yüzyılda Seferihisar'ın güçlü bir kent olduğu anlaşılmaktadır.

Romalı general Tysaferin'in kente adını verdiği, Selçuklulara kadar Tysaferin veya Tysaferinopolis olarak anıldığı, Anadolu'nun Türkleşmesi sırasında adına küçük kale anlamına gelen hisar kelimesinin eklenmesiyle Tysaferinhisar'a dönüştüğü zannedilmektedir. Halk arasında yüzyıllar boyu değişerek günümüze Seferihisar olarak gelmiştir.

Seferihisar Kaymakamlığının hazırlattığı kitapçığa göre Ege'nin diğer yöreleri gibi Seferihisar'da M.Ö. 7.-5. yüzyıllar arasında Lidyalılar, İranlılar, Atinalılar ve Spartalılar hüküm sürmüştür. Daha sonra kente İranlılar, Bergama Krallığı, Makedonyalılar, Eski Yunanlılar, Romalılar ve Bizanslılar egemen olmuştur.

Seferihisar, 1084 yılında Selçuklu komutanı Emir Çakabey tarafından işgal edilmiş, II Haçlı Seferi (1147-1149) sonrasında, bölge Sultan Mesut tarafından Selçuklu topraklarına dahil edilmiştir.

Seferihisar, 1308 yılında Selçukluların dağılması ile 1320 de Aydınoğullarının egemenliğine, ardından 1394 yılında da Osmanlıların eline geçmiştir. 1402 Ankara Savaşı nihayetinde Moğolların işgaline uğrayan bölge, 1425 yılında tekrar Aydınoğullarının elindedir, ancak Cüneyt Bey'in ölümünden sonra Seferihisar artık Osmanlıların olmuştur.

1850 yılında İzmir, Aydın vilayetinin merkezi olunca, Seferihisar nahiyesi de 1884 yılında Belediye olmuştur. İlçe merkezinde Osmanlılardan kalma camiler, Geç Osmanlı dönemine tarihlendirilmektedir. Bunlar; Güdük Minare Cami, Hıdırlık Cami (1767-1768), Turabiye Cami (1783-1784) ve 1816-1817 yılında inşa edilen Ulu Camidir. Bu camilerin hepsi çeşitli tarihlerde onarım gördüklerinden günümüzde ibadete açıktır.

Seferihisar'da Cumhuriyet döneminde kayda değer bir olay da Kore Savaşları'na katılan Türk kuvvetlerinin, ikinci kafileden itibaren, 1951-1960 yılları arasında on yıl, hazırlık eğitimini burada yapmış olmalarıdır. Seferihisar ilçe merkezinde Kurtuluş Savaşı'nda ve Cumhuriyet döneminde şehit düşenlere ait bir Şehitlik ile ilçe merkezi girişinde, İzmir Caddesi üzerinde Şehitler Çeşmesi bulunmaktadır.

İzmir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü'nün hazırladığı Seferihisar Kültür Envanterine göre; ilçede tescillenmiş kültür varlıkları şunlardır (izmirkulturturizm.gov.tr):

Cami ve Mescitler:

- Güdük Minare Cami (Seferihisar ilçe Merk.)
- Hıdırlık Cami (Seferihisar İlçe Merk.)
- Turabiye Cami (Seferihisar İlçe Merk.)
- Ulu Cami (Seferihisar İlçe Merk.)
- Kasım Çelebi Cami (Düzce Köyü)
- Sığacık Cami ve Sığacık Mescidi

Hamamlar Medreseler:

- Hamam (Seferihisar İlçe Merk.)
- Sığacık Hamamı
- Düzce Köyü Hamamı
- Ulaşmış Köyü Hamamı

- Kasım Çelebi Medresesi (Düce Köyü)

Çeşme -Anıt-Su Kemerleri-Ilıcalar:

- Şehitler Çeşmesi (Seferihisar İlçe Merk.)
- Ulaşmış Köyü Şehitlik Anıtı
- Su Kemerleri(Beyler Köyü)
- Cumalı Ilıcaları (Kavakdere Köyü)

Tümülüsler:

- Tümülüs A
- Tümülüs B
- Güneşlikent Tümülüsü

Antik Kent ve Sit Bölgeleri:

- Teos Antik Kenti
- Lebedos Antik Kenti
- Karaköse Harabeleri
- Myonnesos Adası

3.1.4. Turizm

Seferihisar bir kıyı kenti olduğundan 2009 yılına kadar turizm iç turizm ağırlıklı olarak gelişmiştir. İlçeye hafta içi gününbirlik gelişlerin sayısı bir hayli fazladır. Dış turizm ise ilçe kıyılarındaki tesislerin tur bağlantılarıyla özellikle yaz aylarında gerçekleşmektedir. Dış turizmi canlandıran ve Seferihisar adına en önemli olaylardan birisi Cittaslow olmuştur. Seferihisar bu anlamda Türkiye'nin bu Uluslararası Belediyeler Birliğine katılan ilk kenti olmuş ve "Türkiye'nin Cittaslow Başkenti" unvanını elde etmiştir. Cittaslow turizmde bir marka olup Seferihisar turizminin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Deniz turizmi dışında Seferihisar'da yapılabilecek başka turizm türleri ve ilçenin başka çekicilikleri de bulunmaktadır. Rüzgar sörfü, termal turizmi, kırsal turizm gibi turizm türleri Seferihisar'ın turizmdeki payını arttırabilecek aktiviteler arasında yer almaktadır.

Seferihisar'ın doğal güzellikleri genelde coğrafi özelliklerle birlikte oluşmuştur. Bunlar kıyı, deniz, termal, sular, dağlar ve orman olarak ayrılabilir. Kıyı

şeridinde bulunan Akarca, Akkum, Doğanbey, Ürkmez turistler tarafından uğrak yerler haline gelmiştir. Deniz kum güneş turizminin yapıldığı bu bölgelere Akkum'da yapılan rüzgar sörfü de eklenmektedir (ipu.gov.tr). Ayrıca Seferihisar'ın mavi bayraklı pek çok plajı bulunmaktadır. Bu plajlar şunlardır (Seferihisar.bel.tr):

Belediye İşletmesindeki Halk Plajları:

- Büyük Akkum Halk Plajı Sığacık
- İztur Sertur Sitesi Önü Halk Plajı Akarca
- Akarca Halk Plajı Akarca
- Gemisuyu Mevkii Halk Plajı Akarca
- Bahadır Mevkii Halk Plajı Akarca
- Doğanbey Ömür Beldesi Halk Plajı Doğanbey
- Doğanbey Sakızağacı Mevkii Muhtarlık Önü Halk Plajı Doğanbey
- Doğanbey Havacılar Sitesi Önü Halk Plajı Doğanbey
- Bengiler Mahallesi Halk Plajı Ürkmez
- Ürkmez Halk Plajı Ürkmez

Özel Tesis Plajları:

- Euphoria Aegean Resort & Spa Sığacık
- Tahsin Ar Tesisleri Akarca
- Angora Beach Resort Doğanbey

Seferihisar belediyeye ait halk plajı sayısı ile Türkiye'de birinci sırada; toplam mavi bayraklı plaj sayısı ile İzmir'de birinci sırada bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Seferihisar güneşi, rüzgarı, plajları, deniz suyu ve termal su özellikleri ile sağlık turizminin gelişmesine olanak tanıyacak zengin bir potansiyele sahiptir. Seferihisar, ister tatil amacı ile gelecek yerli ve yabancı turistler için, isterse sağlık sorunları nedeni gelecek hastalar için dünya çapında Biotermal ve Talasso Center olacak güçlü bir potansiyele sahiptir. Doğanbey Burnu civarında termal suların çıktığı ve bunun da değerlendirilebilecek bir doğal çekicilik olduğu bilinmektedir (Soykan, Emekli, 2004, 32). Ürkmez sırtları doğal güzelliği ve bitki örtüsü ile doğa yürüyüşleri için ideal bir ortam sunmaktadır. Buna ek olarak Seferihisar ilçe arazisinin yarısından fazlası ormanlık alandır. Rekreatif etkinliklerin gerçekleştirilebileceği bu alanlar denizle buluşmaktadır. Örnek olarak Teos-Çamlık Orman içi dinlenme alanı ile Ekmeksiz Orman için dinlenme alanı sadece Seferihisar

için değil aynı zamanda İzmir İl Turizm Müdürlüğü tarafından da önemli piknik alanları olarak görülmektedir (izmirkulturturizm.gov.tr).

Seferihisar kırsal turizm anlamında da önemli çekicilikleri bulunan bir ilçedir. Aslına bakılacak olursa Seferihisar ve civarındaki tüm yöreler bu turizm türüne adaydır. Doğal güzelliklerinin yanı sıra insanların misafirperver olmaları Seferihisar'ın bu turizm türünde de iyi bir ilerleme gösterebileceğine kanıttır. Yetiştirilen enginar, narenciye, zeytin ve özellikle mandalina ile devam eden meyve sebze zenginliği bu turizm türünde Seferihisar'ı şanslı kılmaktadır (Soykan, Emekli, 2004, 38).

Seferihisar Kaymakamlığı tarafından hazırlatılan kılavuza göre Seferihisar'da yapılabilecek önemli turizm türlerinden biri ise gastronomi turizmidir. Son yıllarda önemi artan önemli konulardan biri yerel mutfaktır. Kıyı turizmi gibi kitlesel bir turizm hareketinde bile ülke/bölge mutfağına turistlerin talebi büyüktür. Hatta bazı turistik yerler mutfağı ile ünlüdür ve buralara özel gastronomi turları yapılmaktadır. Seferihisar'da, İzmir'e yakınlığından ötürü, yol boyunca köy lokantaları ve restoranları açılmış, ayrıca kıyılardaki beldelerde ve turistik tesislerde yeme-içme hizmeti veren tesisler çoğalmıştır. Seferihisar mutfağı, şüphesiz Ege mutfağının bir örneği olup, sebze, meyve, zeytinyağı, doğal otlar, deniz ürünleri ağırlıklıdır.

3.1.5. Seferihisar ve Cittaslow

Seferihisar daha öncede bahsedildiği gibi Türkiye'nin ilk Cittaslow'u ve Türkiye'de ki Cittaslowların başkenti olarak tanınmaktadır. Seferihisar, Cittaslow olabilmek için Nisan 2009'da başvurmuş ve 6 ay gibi kısa bir sürede tüm kriterleri karşılayarak 28 Kasım 2009 yılında Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Merkezi toplantısında Dünyanın 121 Türkiye'nin ilk Cittaslow'u ilan edilmiştir.

Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer, Seferihisar Cittaslow'un ilk bakışta bir turizm hareketi olarak algılanmasının hareketi eksik bırakacağını Cittaslow'un şehrin mimari yapısından, insanların yaklaşımlarına kadar bütününde gerçekleştirilmesi gereken önemli bir değişim olarak görmektedir. Tunç Soyer'e göre insanlar gelecek nesillere karşı sorumludur ve bu sorumluluk kendini sadece doğayı koruma anlamında değil, kültürü, evrensel düşünüp yereli, özünü korumayı da amaçlamaktadır. Başkan, kadınların eşit yaşamalarını, yaşlıların mutluluğunu,

kuşaklar arasında köprüler kurmayı önemli hedefler arasına koymaktadır. Bu doğrultuda hareketin eylem planını yaparken Soyer 2012 yılında bir takım hedefler koymuştur (seferihisar.bel.tr):

- Yüksek yaşam kalitesi,
- Aktif hemşerilik, her gün demokrasi,
- Toplumsal barış,
- Yaşayan kültür ve doğa,
- Dünya vatandaşlığı.

Soyer, bu hedefleri gerçekleştirmek için 41 proje ortaya atmış ve bu projelerin 26'sının hayata geçirildiğini söylemiştir. Bu projelerde bazıları şunlardır (seferihisar.bel.tr):

- Yerel Üreticiyi Destekleme,
- Mandalina Üretici Birliği,
- Tohum Seferberliği,
- Doğa Okulu,
- Doğa Mirası Projesi,
- Çocuk Belediyesi,
- Kadın Emeği Evleri,
- Mahalle Seferberliği,
- Okul Seferberliği,
- Cami Seferberliği,
- Seferihisar Can Simidi Fonu,
- Kan Bankası,
- Sergi Salonu ve Atölye,
- Gönüllü Takımı,
- Ben Başkan Olsam.

Bunlara ek olarak Seferihisar, Cittaslow olduktan sonra bir takım gelişmeler kaydedilmiştir. Bunlar (Olgun, 2016, 53-55):

- Çocukların doğal üretimi öğrenmeleri için hem oyun oynayabilecekleri hem ekip biçme işlemi yapabilecekleri bahçeler oluşturulmaktadır.

- Yerel üretimin desteklenmesi amacıyla ticari merkezler kurulmasına yönelik kriteri karşılamak amacıyla “Köy Pazarı” kurulmuştur. Eski belediye binası Seferihisar'ın köylerine tahsis edilmiştir. Burada köylüler, kendi ürünlerini sunma imkânı bulmaktadır. Haftanın bir günü de açık pazar kurulmaktadır.
- Seferihisar'da bisiklet yollarının yapımı projesi sürdürülmektedir. Ayrıca Cittaslow kriterleri kapsamında araç yollarıyla bisiklet yollarının km bazında karşılaştırmaları yapılmaktadır.
- Kentte fayton geleneğini geri getirmek için çeşitli girişimler sürdürülmektedir.
- Görüntü kirliliği bulunan caddelerde yenileme çalışmaları sürmektedir. Bütün tabelalar değiştirilmektedir.
- Evlerin cephelerinin boyanması, evlere sardunya fidelerinin yerleştirilmesi gibi çalışmalar yapılmıştır.
- Seferihisar'da 75 yaş üstü yurttaşları bir araya getirerek yaşlıların anlattıkları anıların derlenmesinden oluşacak Seferihisar Sözlü Tarihi kitabı çıkartmak hedeflenmiştir.
- Yılın 300 gününü güneşli geçiren Seferihisar aynı zamanda zengin termal enerji kaynaklarına ve güçlü rüzgâr koridorlarına sahiptir. Bu çerçevede öncelikle kentin ısınmasında jeotermal enerjiyi kullanma hedeflenmektedir. Ayrıca kentin aydınlatılmasında güneş ve rüzgâr enerjisinden faydalanılmaktadır.
- Yerel yemek lokantalarının oluşturulmasına hız verilmiştir. Bu konuda esnaf eğitimine de İzmir'deki üniversitelerden alınan desteklerle devam edilmektedir.
- Turizm konusunda her şey dahil sistemi yerine ev pansiyonculuğu ve çevreye saygılı, doğal ve tarihi mimari dokuya uygun butik otellerin öne çıkacağı bir projenin olgunlaştırılmasına gayret gösterilmektedir. Bu çerçevede ekoturizmin yaygınlaştırılması amacıyla kentin tamamının turistik bir merkez haline getirilmesi hedeflenmiş durumdadır.

- İnsanların fikirlerini bildirdikleri veya fikir destekledikleri, bunun ardından fikirlerinin mecliste tartışılması için “Ortak Akıl” adlı bir platform kurulmuştur.
- Atık yağların çevreye zarar vermemesi için “Alo Atık Yağ” projesi hayata geçirilmiş ve atık yağlar belediye yetkilileri tarafından toplatılmaktadır.
- Üreticiyi destekleme amacıyla, Seferihisarlı kadınlar tarafından üretici ve tüketicinin hiçbir aracı olmadan buluşmasını sağlayan ve aynı zamanda interaktif ortamda hizmet veren “Seferipazar” oluşturulmuştur.
- Seferihisar’ın en değerli ürünlerinden biri olan zeytinin korunmasını ve kıymetini sürdürülebilir kılmak için ilçedeki 1000 yıllık anıt zeytin ağaçlarının belirlenerek envanteri çıkarılmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Turizm insanların en önemli faaliyetlerinden biri olup, birçok faktörün karşılıklı etkileşimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Turistleri kendine çekecek coğrafi özellikler veya çekicilik, turizmin temel unsurlarının başında gelmektedir. Ayrıca geniş anlamda erişim ve konaklama imkânları, turizmde gelişmenin temellerini oluşturur. Kıyı kaynakları ve deniz, doğal yaşam alanları, tarihsel kaynaklar, iklimsel kaynaklar ve hatta kültürel farklılıklar çok çeşitli turizm faaliyetlerini içine alan temel çekicilikleri ortaya çıkarmakta ve farklı tiplerini meydana getirmektedir. Turist, turizm faaliyetini yerine getirirken turistik ürünler tüketmektedir. Bu turistik ürünler konaklama, yeme içme, ulaştırma, eğlence ve diğer pek çok mal ve hizmetlerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Ancak son yıllarda bu ürünler oluşturulurken turizm ile birlikte çevre kavramı da ele alınmakta ve turizmin geleceğinin sürdürülebilir bir çevreye bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Çünkü turizm faaliyetleri doğanın arz ettiğinin sergilenmesi ve insanlara servis edilmesiyle var olan faaliyetlerdir. Bu ürünlerin başlangıç aşamasından bitişine kadar oluşturulmasında, esasen fiziksel çevreye olumlu veya olumsuz etkileri bulunabilmektedir (Doğan, 2012, 7). Olumlu etkileri çevreyi korumaya yönelik alınabilecek tedbirleri arttırabilme olarak bilinirken olumsuz etkileri arasında doğanın tahribatı yer almaktadır. Böylece turizm ve çevrenin birbiriyle bu kadar ilişkili olması, her ikisinde de yaşanan değişimlerin birbirlerini oldukça etkileyeceği

sonucunu doğurmaktadır. Çevre, turistin gidip kalacağı belirli faaliyetleri yerine getireceği alanı belirlemekte iken, turizm ise çevrenin nasıl kullanılacağını ve turistlere uygun bir hale getirilebileceğine yoğunlaşmaktadır. Turizm tümüyle fiziksel çevrede oluşmakta ve çevrenin çekicilikleri de turizm talebi üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır. Doğal tahribata uğramış yörelerde turizm talebindeki düşüş bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Turistlerin gittikleri yerlerin daha temiz ve düzenli bir çevreye sahip olmalarını istemelerinin doğal bir sonuç olduğu görülmektedir. Yani çevre kalitesi turizm faaliyetinin başlamasını sağlayan itici güç durumundadır ve günümüz turizminin en önemli arz kaynaklarından biridir (Eralp, 1983, 172). Yapılan araştırmalar önümüzdeki yıllarda turizm talebini belirleyen tek seçeneğin çevre olacağı görüşünde birleşmektedir. Bu başlı başına turizm işletmelerinin ve turizmin önemli bir ekonomik girdi olduğu ülkelerin çevreye daha büyük yatırımlar yapmasını gerektirecek bir gerçektir (Kozak, Ahıpaşaoğlu ve Maviş, 2002 aktaran Doğan, 2012, 8).

Turizm de çevre olgusu sadece turistler için değil destinasyondaki halk için de önemli bir noktadır. Turistik faaliyetin kendi yaşadıkları doğal çevreye verdikleri tahribatı yaşayacak olan yöre halkı bir süre sonra turistlere karşı bir olumsuz yargı geliştirecektir. Ayrıca doğal yapısı bozulmamış bir turistik yörenin sürdürülebilir bir çevre ile turistik ürün olarak pazarlanması yöre halkının turizmden yararlanmasını sağlayacaktır.

Bilinen turizm türleri (deniz-kum-güneş, kış, kayak, kongre vb.) tam olarak çevre dostu bir turizm faaliyeti sunamamaktadır. Ulaşım, konaklama, yeme içme, eğlence vb. turistik ürünleri tüketilmesi sırasında sera etkisi yaratan karbon salınım oranları yüksek olmaktadır. Bunun dışında hızlı bir şekilde bu faaliyetlerin içine giren turist tatilde dinlenmek yerine evine tekrar yorgun bir şekilde dönebilmektedir. Bu turizm türünde zengin kültürel yapıya ve çekici mekanlara sahip olan bu alanların; herhangi bir fiziksel değişime uğramaması, mevcut yapının bozulmadan korunması felsefesi yatmaktadır. Bu yeni turizm türüne yavaş turizm denmektedir.

Yavaş turizmin çeşitli tanımları bulunmaktadır. Ancak bu tanımların her birinin vurgu yaptığı bir takım alanlar bulunmaktadır. Yavaş turizm tanımlamalarında bir

yandan yavaş seyahatin önemi (Mohamad, Nair ve Mura, 2014, 3) vurgulanırken, diğer yandan elde edilen deneyimin kaliteli olması gerektiğinden söz edilmektedir. Yavaş turizmi, gastronomi turizmine uygulayan Yurtseven, Kaya, Harman (2010, 52) gibi araştırmacılar yavaş turizmden söz ederken, yemeğin üretim, satış ve tüketimini içeren tüm sosyal, psikolojik, kültürel ve politik öğelerle ilişkili bir süreç olarak açıklamaktadır. Matos (2004) bu turizm türü için sürdürülebilir kalkınma ve çevre kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bazı araştırmacılar yerelliğin ve buna zamana ayırmanın önemli olduğunu dile getirmektedir (Dickinson ve Lumsdon, 2010). Yavaş turizmi “gerçek seyahati deneyimleyip, yerel kültür ve yerel insanlara daha yakın olmaktır” diye ifade eden Akgöz (2016, 9) yavaş turizmde ulaşım türlerinin de doğa dostu olması gerektiğinden söz etmektedir. Markwell ve Wilson’a (2012) göre yavaş turizm, sürdürülebilir turizm ve ekolojik turizmin ekolojik sürdürülebilirlik kriterleri için görmezden gelinen gerçek; turistleri, destinasyondan tekrar geri götürmede kullanılacak bir enerji kaynağıdır. Sezgin ve Ünüvar, kavramı ortak kaderleri olan insan toplulukları ve bunların hakkını korumayı amaçlayan bir felsefeden doğmuş bir turizm türü olarak görmektedir (2011, 124). Yavaş turizm hem kültürel hem de çevreye saygı duyan sorumlu bir turizm türüdür. Misafirperverlik ölçüleri içinde, toplumsal, ekolojik, büyüme ve sürdürülebilir bir bakış açısı, bir turistik yer çekiciliğini arttırmayı teşvik etmek hem de sürdürülebilir bir toplumun temel bir değerini temsil eden yavaş yaşam kavramını desteklemektedir. Yavaş turizm faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi için bu felsefeyi taşıyan yörelere ihtiyaç bulunmaktadır. İşte tam bu noktada Cittaslowlar oluşmuştur.

Cittaslow, 1999 yılında önce çıkış noktası İtalya'ya dayanan küçük kentlerin uluslararası bir ağıdır. Şimdilerde ise Cittaslowlar, İtalya dışındaki ülkelerde de yaygınlaşmış ve dünyada 30 ülkede 235 üyeye yayılan Cittaslow hareketinin amacı Slow Food felsefesini kentsel boyuta taşımaktır. Bir Cittaslow, ziyaretçilerinin ve vatandaşlarının yaşam kalitesini geliştirmeyi amaçlayan bir dizi hedef doğrultusunda çalışmayı benimser ve bu hedeflerden birisi, Avrupa'da ve dünyanın diğer ülkelerinde geleneksel restoranların yerine hızla geçen fastfood restoran zincirlerinde maddeselliğe ve nesneleştirilen felsefeye sahip hızlı yaşamın yayılmasını sınırlamaktır (Miele, 2008, 135). Aynı zamanda doğa dostu olan yavaş turizm imkanları sunan bu kentler uluslararası marka olma özelliği taşımaktadır.

Cittaslow ve yavaş turizm kavramları bilim insanlarınca üzerine daha da araştırma yapılmasına ihtiyaç bulunan önemli kavramlardır. Cittaslowlara gelen turistler ve bunların özellikleri, eğilimleri, ihtiyaçları, istekleri, ilgi alanları yani kısaca profilleri bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Tezin genel amacı Cittaslow kentlerinde yavaş turizm ile yavaş turist kavramını inceleyerek bunların profillerini ortaya koymak suretiyle turistlerin yavaş şehirlerde yavaş turizm eğilimlerini, ilgilerini, çevrelerine bakış açılarını, destinasyondan beklentilerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Böylece yerele vurgu yaparak kültürel, sosyal açıdan sürdürülebilir turist kavramını geliştirmek, Cittaslowlarda bulunan yerel halk ile buralara gelen turistlerin bir bütün olarak faydalanabileceği bir sistemin geliştirilmesine katkıda bulunmakta hedeflenmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu tez, Slow Food felsefesi taşıyan ve Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar'a gelen turistleri kapsamaktadır. Bu kapsamda araştırmada yavaş ve yavaş olmayan-diğer turistler bulunarak eğilimleri, ilgi ve ihtiyaçları araştırılmıştır.

Dünyanın bir miras değil gelecek kuşaklara bırakmamamız gereken önemli bir varlık olduğu düşüncesinden hareketle, hem bugünün hem de gelecekte aynı yerde yaşayacak insanları ve onların yaşam tarzlarını merkeze alan sürdürülebilir kent yaklaşımları bulunmaktadır. Bu yaklaşımların en önemlisi Cittaslow'dur. Yavaş yemek hareketinin sonraki aşaması olan Cittaslow uluslararası bir kent birliğidir. Bu birlik kentlerin birbirleriyle, kentte yaşayan insanların gelen turistlerle, turistlerin doğa ile doğanın da insanlarla karşılıklı bir etkileşimde olduğu bir süreç içerir. Bu sosyal bağ aynı zamanda standartlaştırılmanın dışarıda bırakıldığı kaliteli kent olma stratejileri sunmaktadır. Yurtseven, Kaya, Harman (2010, 48) bu stratejileri insanların yaşamlarından keyif alarak yaşayacakları bir kent ve dünya oluşturma adımı olarak görmektedir. Carlo Petrini ve Paola Saturni'nin çevreci manifesto ile başlattığı birliğin içinde, yerel yaşam kalitesinin artırılması, yerel farklılığın devam ettirilmesi ve sürdürülebilir kent ekonomilerinin desteklenmesi gibi hedefler yer almaktadır. Yavaşın önemini anlamak için Cittaslow kent temsilcilerinin turistlere yönelik hizmetlerin gelişimini şekillendiren global trendleri takip etmeleri gerekmektedir (Kostulska, Holowiecka, Kwiatkowski, 2011 aktaran Akgöz, 2016, 5).

Bu trendler sayesinde kentler arasında uluslararasılaşan değerlerden bağımsız kendi yerelini ön plana çıkararak kent normları oluşabilir. Ayrıca bir Cittaslow, ziyaretçilerinin yaşam kalitesini geliştirmeyi amaçlayan bir dizi hedef doğrultusunda çalışmayı benimsemektedir. Araştırmada örneklemin kapsamı o nedenle turistler olmuştur.

Veri toplama aracı bir turistin yavaş veya yavaş olmayan-diğer turist olup olmadığını anlamak için bir ölçeğe yer verilmiştir. Bu ölçekte katılımcıların çevre ile ilgilenme düzeyi, geri dönüşüme verdikleri destek gibi sorular sorulmakta ayrıca çevre konularında aktif çalışıp çalışmayacakları sorgulanmaktadır. Yine bu bölümde katılımcıların kültürel tarihlerinin, yaşamı korumanın geleneksel yollarının, organik ürünlerin, yerel halkın ve ürettiklerinin onlar için önemli olup olmadığı sorulmuştur. Bu noktalara seyahat ederken veya tatildeyken de dikkat edip etmedikleri sorgulanmaktadır.

Tez için araştırma yapılırken oluşturulan anket formunun bir bölümü Cittaslow kriterlerine uygun olarak sorulmuştur. Bu bölümde 29 soru ve bu sorularla ilgili detaylı istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Bu sorular arasında hava kalitesinin kontrolü, su temizliği, kentsel atıkların ayrıştırılması, kanalizasyon için düzenleme yapılmış olması, aydınlatmada doğal araçlardan faydalanılmış olması, bisiklet yollarına önem verilmesi, ulaşım için çevreye zarar vermeyen araçların kullanımı, engelli dostu bir mimari yapı, aile hayatı ve hamileler için girişimlerin bulunması, şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin azlığı, kente ait değerlerin ve kamu binalarının iyileştirilmesi, geleneksel tarım arazilerinin iyileştirilmesi, interaktif hizmetlerin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir mimari yapının ve kentsel planlamanın oluşturulması ve denetimi, kentin internet ağına sahip olması, kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması, sürdürülebilir kentsel planlama, yerel ürünlerin ticarileştirilmesi, yerel, geleneksel ve organik ürünlerin korunması, organik ürünlerin teşvik edilmesi, geleneksel iş teknikleri ve zanaatlarının değerlerinin artırılması, hizmetlere erişimin kırsal bölgelerde de kolaylaştırılması, tat eğitimlerinin verilmesi, otel kapasitelerinde sürdürülebilirliğin öncelenmesi, misafirperver karşılama, Cittaslow eğitimleri ve kampanyalarının desteklenmesi, Cittaslow logosunun kullanımı şehre ait web sayfalarında, antetli kağıtlarda ve şehrin tanıtımında kullanılması gibi alanlarda sorulmuştur.

3.4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın metodolojisi başlığı altında araştırma modeli, araştırmanın veri toplama aracı, yapılan ön test ve son test, evren ve örneklem ile araştırma soruları ile ilgili bölümler bulunmaktadır.

3.4.1. Araştırmanın Modeli

Model sistemi temsil etmekte olup gerçek durumun özetlenmiş halidir. Araştırma model ise araştırma amacına uygun ve ekonomik bir şekilde verilerin toplanması ve analiz edilebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Bu koşulların düzenlenmesinde tarama ve deneme diye iki yöntem bulunmaktadır (Karasar, 2015, 76).

Karasar'a göre (2015, 77) tarama modelleri, geçmişte olan veya mevcut durumun olduğu şekliyle betimlenmesini amaçlayan yaklaşımdır. Olayların uygun bir şekilde gözlemlenip belirlenmesi temeline dayanmaktadır. Tarama yönteminde amaçlar sorularla ifade edilmektedir. Tarama modelinde anahtar nokta var olanın değiştirilmeden olduğu gibi gözlemlenmeye çalışılmasıdır. Tarama modelleri, Karasar'a göre, genel tarama modelleri ile örnek olay tarama modelleri olmak üzere iki türdür.

Tezde genel tarama modellerinden kesit alma (Karasar, 2015, 80) yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu yaklaşımda araştırma çeşitli gelişmişlik aşamalarını temsil ettiği kabul edilen, birbirinden ayrı gruplar üzerinde ve bir anda yapılacak gözlemlerle belirlenmeye çalışılmaktadır. Böyle alınan sonuçlar sanki aynı gruptanmış gibi yorumlanır. Yapılan gözlemler ansal veya belirli bir zamana yayılabilmektedir. Çok sayıda örnek üzerinde çalışıldığından kesit alma yönteminin genellenebilirlik oranı daha yüksektir. Tekli tarama modellerinde betimsel istatistiklere sıkça başvurulmaktadır.

3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Tezde nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Çünkü anket belirli bir konuya ilişkin fikirler, görüşler, duygu ve düşünceler ile beklentilerin eğilimlerin belirlenmesi amacıyla kullanılmaktadır (Salı, Doğanay, Ataizi, Şimşek ve

Akbulut, 2012, 136). Anketlerde bireylerin sorulara verdiği yanıtlar doğru kabul edilmektedir. Bundan dolayı anketler genellikle algı ölçmek için kullanılmaktadır. Anket yönteminin araştırmada tercih edilmesinin bir sebebi de budur. Anketler oldukça yaygındır. Bunun temel sebebini Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım (2012) tarafından anketlerin gelişen bilgisayar yazılımlarıyla birlikte sonuçlarının rahat bir şekilde analiz edilebilmesi olarak açıklanmaktadır.

Anket hazırlama sürecinde anket aşamaları için Baştürk'ün (2013, 252) kitabından faydalanılmıştır. Anketteki soru formu hazırlanırken Word 2007 programından faydalanılmış ve anket bir uzman ile birlikte hazırlanmıştır. Anketler katılımcılara yüz yüze ve 12 günlük bir sürede uygulanmıştır. Soru formu, giriş hariç 6 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde yapılan kısa açıklamanın ardından ilk bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni ve eğitim durumları, yaşadıkları yer, gelir düzeyleri, meslekler, ve uyruklarının sorulduğu toplam 8 demografik bilgi sorusu; ikinci kısmında seyahate kimle geldikleri, geçmişte Seferihisar'ı ziyaret edip etmedikleri, ziyaret sayısı, geldikleri yerin yaklaşık mesafesi, kaldıkları/kalacakları gün sayısı, konakladıkları yer, konaklama tipleri, harcadıkları para ve Seferihisar'ı nereden duyduklarını soran seyahat alışkanlıklarına ilişkin tanımlayıcı bilgi soruları sorulmuştur. Soru formunun üçüncü kısmında toplam 29 sorudan oluşan ve katılımcıların Cittaslow kriterlerine yatkınlıklarının sorulduğu 5'li likert tipi sorular sorulmuştur. Dördüncü bölümde katılımcılara bir yeri ziyaret ederken kendileri için çekici olan noktalar ile ilgili yine 5'li likert tipi 11 adet ölçek sorusu sorulmuştur. Bir sonraki bölümde katılımcıların yavaş turist olup olmadıklarının anlaşılabilceği 5'li likert tipi 14 adet referans sorusu sorulmuştur. Son bölümde ise Cittaslow ile ilgili önemli kavramların bilinip bilinmediğine dair sorulan 3'lü likert tipi 4 soru ve kavramların anlamlarını soran açık uçlu 1 soru sorulmuştur. Sorular bir uzmanla birlikte hazırlanmış ve üç ay süren bir çalışma sonunda sorulara son şekli verilmiştir. Soru formları Türkçe hariç üç dile çevrilmiştir: Almanca, Fransızca, İngilizce. Toplam 600 adet basılmış ve bir ön test gerçekleştirilmiştir. Ön test sonucunda bazı dil problemlerinin anlaşılması üzerine soru formları tekrar gözden geçirilmiştir.

Soru formlarından 428 tanesi geri dönmüştür. Anketler SPSS 23.0 adlı istatistik programına tek tek kodlanarak girilmiştir. Formlar ve SPSS sayfası incelendiğinde anket formlarının bazılarının boş bırakıldığı görülmüştür. Bunun

üzerine anket formlarının daha iyi sonuç verebilmesi, gerçek yavaş turist profilinin net bir şekilde ortaya konulabilmesi ve araştırmada sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi için bir tek boşluk bırakılmışsa dahi anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu işlemin ardından toplam 258 soru formu kalmıştır. Bunlar üzerinde detaylı istatistiki analizler yapılmıştır.

3.4.2.1. Ön Araştırma (Deneme-Ön Test) Evresi

6 bölüm ve 76 sorudan oluşan anket formu, araştırmanın uygulandığı yerde öncelikle toplam 30 kişiye uygulanmıştır. Bu kişilerin 12'si Türk, 8'i Alman, 8'i, Fransız, 1'i Amerikalı, 1'i Çek Cumhuriyeti vatandaşıdır. Ön çalışma deneklere yüz yüze soru sormak ve verilen cevapları not etmek kaydıyla yapılmıştır. Bu sırada sorularda gördükleri hatalar, imla ve noktalamada karşılaştıkları eksikliklerin söylenmesi talep edilmiştir. Soru kağıdı 4 dile çevrildiği için bazı çeviri yanlışlıkları katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Bunlar arasında özellikle Fransızca soru formu pek çok değişikliğe uğramış ve tekrar düzenlenmiştir. Ön test sonucu soru sayfalarının çok uzun olduğu ve bazı soruların anlaşılabilir olduğu gibi bir takım eleştiriler yapılmış, bunun üzerine özellikle Cittaslow kriterlerinin sorulduğu B bölümü tekrar gözden geçirilmiştir.

3.4.2.2. Son Araştırma: Soru Kağıdının Uygulanması

Araştırmada soru kağıtları 4 dilde, birer sunuş yazısıyla birlikte, araştırma örneklemini olarak belirlenen katılımcılara 2016 yılının Ağustos ayında uygulanmıştır. Soru kağıtlarının büyük kısmı yüz yüze uygulanmıştır. Bazı soru kağıtları ise katılımcılara otel personelinin yardımıyla dağıtılmıştır. Yemek çıkışlarında ve boş zamanlarda soru kağıtları uygulanmaya çalışılmış ve böylece turistler rahatsız edilmeden en uygun zaman beklenmiştir. Soru kağıtlarını rastgele dolduran katılımcılar kibar bir şekilde uyarılarak araştırmanın öneminden bahsedilmiştir. Hatta buna rağmen yine rastgele dolduran katılımcılardan bazılarının (18 kişi) soru kağıtları dahil edilmemiştir.

Katılımcılardan bazıları anketleri odalarına götürüp orada detaylıca incelemek istemişlerdir. Bu şekilde soru kağıdı alan 17 kişinin sadece 6'sından geribildirim alınmıştır.

3.4.3. Evren ve Örneklem

Evren tüm araştırma sonuçlarının genellenebildiği en büyük elemanların olduğu küme, örneklem ise çeşitli kurallara göre bu kümeden seçilen bir gruptur.

3.4.3.1. Araştırma Evreni

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür (Karasar, 1982 aktaran Yurtseven, Erkul ve Morkoç, 2013, 30). Yani bir alan araştırmasında gözlem konusu olan ve belli özelliklerle diğerlerinden ayrılan birimler topluluğudur. Başka bir tanımda evren araştırmanın kapsamına giren olgu, nesne ve bireylerin tümüne denir (Sönmez ve Alacapınar, 2013, 94).

Tezin evreni Cittaslow Seferihisar'a gelen turistlerdir. Tezin amacına uygun olarak bu turistlerin profilleri, destinasyondan ve işletmelerden beklentileri bulgulanmaya çalışılmıştır.

3.4.3.2. Örneklem

Örneklem, bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde, grup içerisinde belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2012, 132-133). Belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliliği kabul edilen küçük kümedir veya bir araştırmacının daha büyük bir havuzdan seçtiği ve tüm evrene genellediği daha küçük örnek olaylar kümesidir (Neuman 2008 aktaran Yurtseven, Erkul ve Morkoç 2013, 30). Kısaca evreni temsil edecek nicelik ve nitelikte seçilip alınanlara örneklem denmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2013, 94). Örneklemin amacı, araştırmacıya evren hakkında genellemeler yapabileceği (tümevarım) bilgiyi, evrenin bütününe teker teker araştırmasına gerek kalmadan sağlamaktır.

Araştırmada örneklem büyüklüğü belirlenirken Sekeran'ın (1992, 253) belirli istatistiki yöntemlere dayanarak oluşturduğu tablodan (Tablo 3.2) faydalanılmıştır. Bu tabloya göre doğru örneklem en az 384 olarak belirlenmiştir. Örnekleme dahil edilecek kişiler belirlenirken yine belirli kriterler göz önüne alınmıştır. Bu kriterler, kişilerin turist olmaları, Cittaslowlara gelmeleri ve Cittaslowlardaki turistik ürün ve hizmetlerden faydalanmaları olarak belirlenmiştir.

Ancak katılımcılar örnekleme seçkisiz örneklem yöntemiyle dahil edilmiştir. Şimşek ve Yıldırım'a (2013) göre bir evrenden, istatistik hesaplarla evreni temsil edebilme büyüklüğüne sahip ve tamamen rastgele yöntemle bir örneklem seçmek mümkündür. Buna seçkisiz örnekleme denir. Balcı (2005) ise bu tür örneklem almayı basit tesadüfi örneklem alma olarak adlandırmıştır. Buna göre evrendeki her birimin örnekleme girmede eşit şansı bulunmaktadır.

Tablo 3.2. Örneklem Büyüklüğü

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1100	285	5.000	357
20	19	200	132	1200	291	6.000	361
30	28	250	152	1300	297	7.000	364
40	36	300	169	1400	302	8.000	367
50	44	350	185	1500	306	9.000	368
60	52	400	196	1600	310	10.000	370
70	59	450	212	1700	313	15.000	375
80	66	500	217	1800	317	20.000	377
90	73	550	226	1900	320	30.000	379
100	80	600	234	2000	322	40.000	380
110	86	650	242	2200	327	50.000	381
120	92	700	248	2400	331	75.000	382
130	97	750	254	2600	335	10.000	384
140	103	800	260	2800	338	100.0000	384
150	108	850	265	3000	341	1.000.0000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Kaynak: Sekeran (1992, 253 akt. Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım, 2012, 137) (N=Evren Büyüklüğü; S=Gerekli Örneklem Büyüklüğü)

3.4.4. Araştırma Soruları

Araştırmanın sorunu Cittaslow kentlerinde yavaş turizm ile yavaş turist kavramını inceleyerek bunların profillerini ortaya koymak suretiyle turistlerin yavaş şehirlerde yavaş turizm eğilimlerini, ilgilerini, çevrelerine bakış açılarını, destinasyondan beklentilerini ortaya koymaktır.

Araştırmanın ana sorusu Cittaslowlara gelen turistlerin profilleri nelerdir? Bu ana soruya bağlı kalınarak bir takım alt sorular oluşturulmuştur. Bu alt sorular şunlardır;

- Araştırmaya konu olan turistler kimlerdir?
- Bu turistlerin eğilimleri, ilgileri, ihtiyaçları ve beklentileri nelerdir?
- Çevreye bakış açıları ve destinasyondan beklentileri nelerdir?

Bir turist pazarının tek tip turistlerden oluştuğunu söylemek olanaklı değildir. Yurtseven ve Kaya'nın (2011) çalışması, Seferihisar'a gelen yavaş turistlerin farklı özelliklerden oluştuğu göstermektedir. Dolayısıyla, bu tez çalışması kapsamında yanıtı aranacak bir diğer araştırma sorusu aşağıdaki gibidir.

- Yavaş turistler ve diğer turistler şeklinde bir bölümlendirmeye gidilebilir mi?

Yavaş turistler ve diğer turistlerin seyahat alışkanlıkları Cittaslow ilişkin algılarının farklılık göstermesi olasıdır. Buna bağlı olarak tez kapsamında aşağıdaki araştırma soruları da yanıtlanmaya çalışılmıştır.

- Yavaş turistlerin ve yavaş olmayan-diğer turistlerin seyahat alışkanlıkları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Yavaş turistlerin ve diğer turistlerin Cittaslow kriterlerine ilişkin alguları arasında farklılık var mıdır?

3.5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın genel bulguları ve özel bulguları bulunmaktadır. Genel bulgular arasında tüm katılımcıların demografik bilgileri, seyahat alışkanlıklarına ilişkin bilgilerden söz edilmektedir. Araştırmanın özel bulgularında ise yapılan analiz sonucu iki küme oluşmuştur. Bu kümelerin demografik bilgileri, seyahat alışkanlıkları ve bunların karşılaştırmalı analiz bulguları ile oluşan grupların sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılık bulunup bulunmadığı yer almaktadır. Araştırmada oluşan gruplar arasında farklılıkların olup olmadığına bakmak için bağımsız çift örneklem t Testi uygulanmıştır. Grupların demografik bilgileri, seyahat alışkanlıkları, Cittaslow kriterleri, destinasyon niteliği ve yavaş turist ölçeğine verdikleri yanıtların karşılaştırmalı analizleri özel bulgular arasında yer almaktadır.

3.5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmada soru formunun kısa giriş bölümünden sonraki ilk kısmı kişilerin demografik bilgilerinin sorulduğu bölümdür. Toplam 8 adet demografik bilgi sorusu sorulmuş ve bulgular Tablo 3.3'te verilmiştir.

Buna göre katılımcıların yaş değişkenleri incelendiğinde çoğunluğunun (%63.2) 31 yaşın üstünde olduğu görülmektedir. Katılımcılardan yaşı 31'in altında olan toplam 95 kişi olup toplam katılımcıların %36.8'ine denk gelmektedir. Katılımcılarımızdan yaşlı denilebilecek 60 yaşın üstünde 3 kişi bulunup 18'in yaşın altında 29 kişi bulunmaktadır.

Katılımcılara ait cinsiyet değişkeni ile ilgili bilgiler için Tablo 3.3'e bakıldığında erkek ve kadın sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Buna göre erkek sayısı 132 ve katılımcıların %50'sinden fazlasını oluşturmaktayken kadın sayısı 126 olup katılımcıların yarısından biraz azdır.

Katılımcıların eğitim durumları, demografik bilgiler arasında sorulan başka bir değişken olarak Tablo 3.3'te verilmektedir. Lise ve üstü öğrenim durumuna sahip katılımcı sayısı 223 kişi olup bu kişilerin katılımcılara oranı %85'in üstündedir. Katılımcılar arasında en az ilköğretim düzeyinde diplomaya sahip katılımcılar bulunmaktadır. Bunların oranı toplamın %14'üne yakındır.

Bir başka demografik bilgi sorusunda katılımcıların meslek gruplarına göre dağılımı verilmiştir. Katılımcılara bu soru açık uçlu bir soru olarak sorulmuştur. Bunun ardından çıkan sonuçlara göre bir gruplandırma yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre 5 grup oluşturulmuştur: Kamu personeli, özel sektör çalışanı, öğrenci, emekli ve diğer. Tabloda da görüldüğü üzere katılımcılarımızın %30'undan biraz fazlası kamuda çalışmaktayken %28'ine yakını özel sektör çalışanıdır. Öğrenci ve emekli katılımcı sayısı 44 ile %17 civarında iken ayakkabı tamirciliğinden, döner ustalığına, araba tamircisinden boyacıya ve esnafa kadar kendi işini yapanların sayısı toplamın %25'i civarındadır.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında çoğunluğun evli olduğu görülmektedir. Bekarların sayısı 109 kişi olup katılımcıların %40'ından fazladır. Bu durumda bekar ve evli olan katılımcı sayıları arasındaki farkın çok yüksek olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3 Katılımcıların Demografik Bulguları

Değişken	Frekans	Oran (%)	Değişken	Frekans	Oran (%)
Yaş (N:258)			Medeni Durumu (N:258)		
18'in Altı	29	11.2	Evli	149	57.8
18-30	66	25.6	Bekar	109	42.2
31-45	109	42.2	Gelir (N:198)		
46-60	51	19.8	1500 TL altında	45	17.4
60 ve üzeri	3	1.2	1500 – 3000 TL	54	20.9
Cinsiyet (N:258)			3001-4500 TL	47	18.2
Erkek	132	51.2	4501-6000 TL	49	19.0
Kadın	126	48.8	6000 TL üzeri	63	24.4
Eğitim Durumu (N:258)			Yaşadığınız Yer (N:258)		
İlköğretim	35	13.6	İl	145	56.2
Lise	108	41.9	İlçe	26	10.1
Ön Lisans	23	8.9	Köy	20	7.8
Lisans	66	25.6	Metropol/ Büyük Şehir	67	26.0
Yüksek Lisans	20	7.8	Uyruk (N:258)		
Doktora	6	2.3	Türk	138	53.5
Meslek (N:258)			Fransız	42	16.3
Kamu Personeli	78	30.2	Alman	65	25.2
Özel Sektör Çalışanı	72	27.9	Diğer	13	5.0
Öğrenci	12	4.7			
Emekli	32	12.4			
Diğer	64	24.8			

Hiçbir boşluk bırakılmayan anketler değerlendirildiğinden tüm değişkenlerde toplamlar 258 ve oran %100'dür.

Katılımcıların gelirleri soru formunda sorulan başka bir sorudur. Geliri 1500 TL'nin altında olan katılımcı sayısı 45 (%17.4); 1500 TL ile 6000 TL arası olan katılımcı sayısı 150 (%58.1); 6000 TL üzerinde gelire sahip kişi sayısı ise 63 (%24.4) kişidir. Böylece katılımcılarımızın çoğunluğunun orta gelire sahip olduğu söylenebilir.

Katılımcıların yaşadıkları yer ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar tabloda incelendiğinde şehir merkezinde veya bağlı yörelerde yaşayan kişilerin sayısının toplam katılımcıların %56'sına denk geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca metropolde yaşayan kişi sayısı 67 (%26) olarak görülmektedir. İlçe ve köylerde yaşayan kişilerin sayısı %20'nin altındadır.

Katılımcıların uyrukları başka bir açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Anket formları analiz edildiğinde araştırmaya katılanların uyrukları için dört gruplandırma uygun görülmüştür. Bu gruplandırmalar Türk, Fransız, Alman ve diğer olarak gerçekleştirilmiştir. Buna göre araştırmada değerlendirmeye dahil edilen toplam 258 katılımcının 138'i Türk vatandaşı, 42'si Fransız, 65'i Alman ve 13'ü diğer ülkelerin vatandaşlarıdır. Diğer ülke vatandaşları arasında Çek Cumhuriyet, Amerika Birleşik Devletleri, Macaristan gibi ülkelerin vatandaşları da bulunmaktadır. Ayrıca Türk vatandaşları arasında çifte vatandaşlığı bulunan veya Alman ya da Fransız vatandaşı olmasına rağmen soru formuna Türk diye yazan kişilerde bulunmaktadır.

3.5.2. Katılımcıların Seyahat Alışkanlıklarına İlişkin Bulgular

Soru formunun ikinci kısmında katılımcıların seyahate kimle geldikleri, geçmişte Seferihisar'ı ziyaret edip etmedikleri, ziyaret sayısı, geldikleri yerin yaklaşık mesafesi, kaldıkları/kalacakları gün sayısı, konakladıkları yer, konaklama tipleri, harcadıkları para ve Seferihisar'ı nereden duyduklarını soran tanımlayıcı bilgi soruları sorulmuştur.

Tablo 3.4'e bakıldığında katılımcıların seyahat deneyimlerinin betimlendiği bir takım sorular sorulmuştur. Sorulan ilk soru "Seyahatinizi kiminle gerçekleştirdiniz?" sorusudur. Yapılan frekans analizi ve oranlara göre seyahatini ailesiyle yapanların sayısı bir hayli fazladır. Buna göre katılımcıların %70'inden fazlası seyahate ailesiyle çıktığını söylemektedir.

Seferihisar'ı ziyaret edip etmedikleri sorulmuş ve tabloda verilmiştir. Katılımcıların tamamı Seferihisar'a en az bir kez geldiklerini ifade etmektedir. Bu soruyla ilişkili olarak katılımcılardan Seferihisar'ı ziyaret edenlere daha önce kaç kez geldikleri sorulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu (185 kişi-%71.7) ilk defa geldiklerini söylemişlerdir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Seyahat Deneyimine İlişkin Bulguları

Seyahatinizi kiminle gerçekleştirdiniz?			Geçmişte burayı ziyaret ettiniz mi?		
Değişken	Frekans	Oran (%)	Değişken	Frekans	Oran (%)
Yalnız	15	5.8	Evet	73	28.3
Arkadaşlarımla	26	10.1	Hayır	185	71.7
Ailemle	187	72.5	Ziyaret ettiyseniz kaç defa ziyaret ettiniz?		
Erkek/Kız Arkadaşım	26	10.1	1 Kez	185	71.7
Diğer	4	1.6	2 Kez	30	11.6
Geldiğiniz yerin buraya yaklaşık uzaklığı ne kadardır?			3 Kez	15	5.8
			4 ve Üstü	28	10.9
			Burada kaç gün kaldınız/kalacaksınız?		
250 km ya da daha az	22	8.5	1-3 gün	22	8.5
251-500 km	23	8.9	4-6 gün	80	31.0
501-750 km	48	18.6	7 gün ya da daha fazla	156	60.5
751-1000 km	24	9.3	Konaklama Tipiniz?		
1001 km ve üstü	141	54.7	Sadece oda	7	2.7
Nerede konakladınız/konaklıyorsunuz?			Oda+Kahvaltı	8	3.1
			Yarım Pansiyon	3	1.2
			Tam Pansiyon	35	13.6
Hotel	229	88.8	Her şey Dahil	205	79.5
Motel	2	.8	Burada kaldığımız sürede yaklaşık ne kadar harcadınız		
Pansiyon	11	4.3	1500 tl altı	109	42.2
Çadır/Açık hava	1	.4	1500-3000	64	24.8
Yerel Ev	7	2.7	3001-4500	46	17.8
Karavan	1	.4	4500	39	15.1
Diğer	7	2.7			

Katılımcılara “Geldiğiniz yerin buraya yaklaşık uzaklığı ne kadardır?” diye bir soru sorulmuştur. Katılımcıların çoğu 750 kilometrenin üzerinde bir mesafeden geldiklerini belirtmişlerdir. Böylece katılımcıların büyük bir kısmının (165-%64) uzaktan geldiği anlaşılmaktadır.

Ziyaretçilerin kaç gün kalacakları yine sorulan sorular arasındadır. Tabloya göre katılımcılardan 236 kişi (%91.5) Seferihisar’da 4 günden fazla kalacaklarını ifade etmişlerdir. Yine 7 gün ve fazla kalacak kişi sayısı bir hayli fazla görünmektedir.

Konaklama tipleri ve konakladıkları yerlerin sorulduğu soruda katılımcıların büyük çoğunluğu (205 kişi) her şey dahil sistemle giriş yaptıklarını belirtmişlerdir. Konakladıkları yer ile ilgili olarak ise %90’a yakın bir katılımcı otellerde konakladıklarını ifade etmektedir.

Tatillerini geçirdikleri yerde ne kadar harcama yaptıkları sorusuna katılımcıların 173'ü (%67) "3000 TL'nin altında" diye cevap vermişlerdir. 3000 TL'nin üstünde harcama yapan katılımcı oranı %33'tür.

3.5.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri ve Güvenirlik Analizleri

Araştırmanın üçüncü bölümünde katılımcılara Cittaslow kriterleriyle ilgili anket soruları yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen yanıtların betimleyici istatistikleri Tabloda 3.5'de verilmektedir.

Cittaslow kriterleri göz önüne alınarak yapılan ölçekte ortalama ve standart sapmalar verilmektedir. Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre ortalaması en yüksek olan maddeler "Misafirperver bir karşılama"(4.63), "Su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması" (4.59) ve "kentsel katı atıkların ayrıştırılması" (4.52) olarak belirlenmiştir.

Verilen betimleyici istatistiklerin ortalamaları göz önüne alındığında en düşük ortalamaya sahip olan maddeler "Otel kapasitelerinin sürdürülebilir olarak artırılması" (4.01), "bisiklet yollarıyla araç yollarının kilometre bazında karşılaştırılması" (3.78) ve "şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının azlığı (3.62)" maddeleridir.

Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .924 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı 0.80 ve üzeri olan ölçeklerin (Alpar, 2014, 485) güvenirlüklerinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (0.80-1.00 Geliştirilen test/ölçek yüksek güvenirlüğe sahip, 0.60-0.79 Geliştirilen test oldukça güvenilir, 0.40-0.69 Geliştirilen test güvenirlüğü düşük 0.00-0.39 Geliştirilen test güvenilir değil). Madde çıkarıldığında anketin güvenirlük oranını değiştirecek bir madde bulunamamıştır. Böylece geliştirilen ölçeğin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Ölçekte sorulara ilişkin madde bütün korelasyon değeri Tablo'da verilmektedir. Buna göre sorular arasında korelasyon değeri 0.29 ile 0.70 değeri arasında değişmektedir.

Tablo 3.5. Katılımcıların Cittaslow Kriterlerine İlişkin Ölçek Sorularının Betimleyici İstatistikleri

	N	Ortalama	Standart Sapma	Madde Bütün Korelasyon Değeri	Madde Silindiğinde Oluşan Cronbach Alpha Değeri
Hava kalitesinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik plan ve tedbirlerin oluşturulması	258	4.4264	.82542	.418	.923
Su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması	258	4.5930	.66094	.329	.924
Kentsel katı atıkların ayrıştırılması	258	4.5233	.70120	.602	.921
Kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması	258	4.4845	.71786	.530	.922
Aydınlanmada doğal araçlardan (güneş. ay vb.) yararlanılması	258	4.3333	.76736	.410	.923
Bisiklet yollarıyla araç yollarının kilometre bazında karşılaştırılması	258	3.7868	1.12155	.506	.923
Ulaşım için çevreye zarar vermeyen araçların kullanılması	258	4.1822	.95510	.580	.921
Engelli dostu bir mimari yapı	258	4.4341	.81183	.498	.922
Aile hayatı ve hamileler için girişimlerin bulunması	258	4.2868	.79584	.515	.922
Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının azlığı	258	3.6202	1.16160	.335	.926
Kente ait değerlerin, kamu binalarının iyileştirilmesi	258	4.0349	.90971	.608	.921
Geleneksel tarım arazilerinin yeniden değerlendirilmesi	258	4.1395	.91884	.630	.920
İnteraktif hizmetler için bilişim teknolojilerinin kullanılması	258	4.1357	.84211	.518	.922
Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması	258	4.0620	.85758	.610	.921
Kentin internet ağına sahip olması	258	4.3217	.93837	.290	.925
Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	258	4.4729	.75966	.536	.922
Sürdürülebilir kentsel planlama	258	4.2946	.80758	.662	.920
Yerel ürünlerin ticarileştirilmesi	258	4.1705	.99512	.541	.922
El yapımı esnaf ve sanatkar ürünlerinin korunması	258	4.2558	.89772	.597	.921
Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatlarının değerinin artırılması	258	4.3953	.71579	.584	.921
Hizmetlere erişim açısından kırsal bölgelerin değerinin artırılması	258	4.3798	.75572	.704	.920
Kamuya ait işletmelerde yerel/organik ürünlerin kullanılması	258	4.3915	.74714	.598	.921
Tat eğitimlerinin verilerek organik ürünlerin teşvik edilmesi	258	4.3023	.83321	.585	.921
Otel kapasitelerinin sürdürülebilir olarak artırılması	258	4.0116	1.08216	.500	.923
Misafirperver bir karşılama	258	4.6318	.55800	.381	.924
İşletmelerin/esnafın farkındalıklarının artırılması	258	4.4109	.77019	.516	.922
Yöre halkına Cittaslow eğitimlerinin verilmesi	258	4.2016	.90721	.611	.921
Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	258	4.2248	.82980	.632	.920
Cittaslow logosunun yerel kurumların web sayfaları ve antetli kağıtlarda kullanılması	258	4.0891	.96827	.574	.921
Ölçeğin Toplam Cronbach Alpha Değeri				.924	
Ölçeğin Madde Bütün Korelasyon Aralığı				0.290-0.704	

5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Kararsız 2-Az Önemli 1-Önemsiz

Anket formunun dördüncü bölümünde destinasyon niteliklerine ilişkin ölçek soruları sorulmuştur. Bu sorulara ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 3.6'da verilmektedir.

Tablo 3.6. Katılımcıların Destinasyon Nitelik Ölçeğine Verdiği Yanıtların Betimleyici İstatistikleri

İFADELER	N	Ortalama	Standart Sapma	Madde Bütün Korelasyon Değeri	Madde Silindiğinde Oluşan Cronbach Alpha Değeri
Eğlence Programlarının Çeşitliliği	258	3.9690	1.14978	.418	.800
Ulaşılabilirlik	258	4.4264	.73039	.456	.797
Toplu Taşımanın Kullanılabilirliği	258	4.2326	.95021	.438	.797
Öğrenme Fırsatları Sunması	258	3.9961	1.08938	.527	.788
Yerel Yiyecekler	258	4.3372	.95759	.572	.784
Yerel Satıcılar	258	3.9225	1.21028	.551	.785
Önceki Ziyaret Deneyimi	258	3.6589	1.28139	.574	.782
İlk Defa Ziyaret	258	3.9186	1.09703	.438	.797
Tanıtım	258	4.2791	.94993	.497	.791
Bir Etkinliğe Katılma İsteği	258	3.8256	1.19849	.432	.799
Güvenlik	258	4.7287	.61438	.306	.807
Ölçeğin Toplam Cronbach Alpha Değeri				.809	
Ölçeğin Madde Bütün Korelasyon Aralığı				0.306-0.572	

5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Kararsızım 2-Az Önemli 1-Önemsiz

Katılımcıların destinasyon niteliğine ilişkin verdiği yanıtlara ait betimleyici istatistik tablosu incelendiğinde (Tablo 3.6) “güvenlik (4.73), ulaşılabilirlik (4.43) ve yerel yiyeceklerin (4.34)” en yüksek ortalamaya sahip ilk üç madde olduğu görülmektedir. Yine tablo incelendiğinde “ilk defa ziyaret (3.92), bir etkinliğe katılma isteği (3.83) ve önceki ziyaret deneyimi (3.66)” sırasıyla en az ortalamaya sahip üç maddedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .809 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı 0.80 ve üzeri olan ölçeklerin (Alpar, 2014, 485) güvenilirliklerinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Böylece geliştirilen ölçeğin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Herhangi bir madde silindiğinde Alpha değerini yükselten bir maddeye rastlanmamıştır. Madde bütün korelasyon değerlerinin 0.30-0.57 arasında değiştiği görülmektedir.

Katılımcıların yavaş turist ve yavaş turist olmayanları ayırt etmek için sorulmuş ölçek soruları anket formunun beşinci bölümüdür. Bu bölüme yanıt veren kişilerin verdikleri yanıtların betimleyici istatistikleri Tablo 3.7’de verilmektedir.

Tablo 3.7. Katılımcıların Yavaş Turist Ölçeğine Verdiği Yanıtların Betimleyici İstatistikleri

İFADELER	N	Ortalama	Standart Sapma	Madde Bütün Korelasyon Değeri	Madde Silindiğinde Oluşan Cronbach Alpha Değeri
Çevreyle ilgileniyorum.	258	4.2674	.80983	.444	.795
Geri dönüşüm için çaba sarf edilmelidir.	258	4.3915	.77776	.454	.795
Konu çevreyi korumak olduğunda oldukça aktif çalışırım.	258	3.9457	.98083	.557	.785
Atalarımızdan kalan miras benim için önemlidir.	258	4.3721	.83288	.480	.792
Yaşamının geleneksel yollarını korumalıyız.	258	4.4574	.69470	.497	.793
Seyahat ederken çevreci olmaya çalışırım.	258	4.3372	.88582	.512	.790
Çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim.	258	2.9341	1.42501	.432	.801
Seyahat etme benim tatil deneyimimin bir parçasıdır.	258	4.2248	.83912	.296	.805
Benim için tatildeyken sadece bir mekanı detaylıca öğrenmek her tarafı dolaşmaktan daha iyidir.	258	3.4070	1.28788	.281	.814
Adil ticaret benim için önemlidir.	258	4.3256	.81487	.369	.800
Evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir.	258	4.4496	.74292	.385	.799
Tatildeyken olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim.	258	4.4419	.73709	.495	.792
Gittiğim yerde alacağım ürünler yerel halka fayda sağlıyorsa ürünler için daha fazla para harcarım..	258	4.2287	1.01642	.467	.793
Tatilde yaptığımız aktivitelerin çevreye etkilerini düşünmeliyiz.	258	4.3256	.86130	.574	.785
Ölçeğin Toplam Cronbach Alpha Değeri				.808	
Ölçeğin Madde Bütün Korelasyon Aralığı				0.369-0.574	

5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Kararsızım 2-Az Önemli 1-Önemsiz

Yavaş turist ölçeğine verilen yanıtlara göre ortalaması en yüksek üç değere sahip olan maddeler şunlardır: “Yaşamının geleneksel yollarını korumalıyız” (4.46), “Evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir” (4.45) ve “Tatildeyken

olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim” (4.44). Aynı şekilde ortalaması en düşük üç maddeler ise “Konu çevreyi korumak olduğunda oldukça aktif çalışırım” (3.95), “Benim için tatildeyken sadece bir mekanı detaylıca öğrenmek her tarafı dolaşmaktan daha iyidir” (3.41) ve “çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim” (2.93) maddeleridir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .808 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik katsayısı 0.80 ve üzeri olan ölçeklerin (Alpar, 2014, 485) güvenirliliklerinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Böylece geliştirilen ölçeğin güvenilir olduğunu söylemek olanaklıdır. Silindiğinde Alpha değerini yükselten bir madde bulunmasına karşın Alpha değerini çok yükseltmediğinden herhangi bir işlem yapılmamıştır. Madde bütün korelasyon değerlerinin 0.36-0.57 arasında değiştiği görülmektedir.

3.5.4. Yavaş Turist Ölçeğine Uygulanan Kümeleme Analizi

Katılımcıların yavaş turist olup olmadıklarını anlayabilmek için bir yavaş turist ölçeği uygulanmıştır. Sorulara yanıt veren katılımcıların verileri SPSS programında Kümeleme (Cluster) analizine tabi tutulmuştur. Küme birbirine benzer ya da yakın öğelerin oluşturduğu topluluklara denmektedir. Kümeleme analizi (cluster analysis) ise gruplanmamış X veri matrisindeki gözlem ya da değişkenleri sahip oldukları özellikler çerçevesinde homojen alt gruplara ayırmak amacıyla geliştirilmiş yöntemler topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Alpar, 2013, 317). Kümeleme analizi verinin yapısı hakkında araştırmacıya ipucu sunmakta ve önceden belirlenen hipotezleri incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Bir verideki bazı temel değişkenler yardımıyla elde edilen kümelerin, kümelendirme sürecine alınmayan bazı değişkenler açısından (yaş, cinsiyet vb.) farklılık gösterip göstermediği bu analiz sayesinde test edilebilmektedir. Kümeleme yönteminin en uygun kullanım alanlarından biri örneklemin evreni temsil edip etmediğinin bu yöntem tarafından kontrol edilebilmesidir (Alpar, 2013, 320). Örnekleme uygun küme sayısının belirlenmesi ile ilgili küçük örneklemeler için bir formül olmasına karşın büyük örneklemeler için araştırmacının deneyiminden ve bilgi düzeyinden yararlanılması önerilmektedir. Aşamalı, aşamalı olmayan ve iki aşamalı olmak üzere üç kümeleme yöntemi bulunmaktadır (Alpar, 2013, 322).

Araştırmada aşamalı olmayan kümeleme yöntemlerinden en bilineni, k-ortalama kümeleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde küme sayısı önceden belirlenir. Aşamalı olmayan yöntemin kullanılmasının sebebi ise bu yöntemin büyük veri setlerine rahatlıkla uygulanabilmesi ve verideki aykırı değerlere daha az duyarlı olmasıdır (Alpar, 2013, 341). Kümelerin başlangıç noktaları araştırmacı tarafından oluşturulduktan sonra analize geçilmiştir. Analizde öncelikle gözlem sayısı kadar değişkeni olan gruplandırma yapılmış ancak rakamların birbirlerine uzak oldukları tespit edilmiştir. Bunun ardından gruplama sayısı ikiye kadar düşürülmüş ve en uygun gruplama sayısının iki olacağı kanaatine varılmıştır. Bunun nedeni üç veya fazla sayıda gruplandırma yapıldığında iki grubun sayılarının birbirlerine yakın; geriye kalan kümelere ayrılan grup sayısının ise uzak olduğunun anlaşılmasıdır.

Yapılan iki kümeli gruplandırmada 94 katılımcının birinci gruba, 164 katılımcının ise ikinci gruba dahil oldukları görülmüştür. Böylece oluşan ortalamalar Tablo 3.8’de verilmektedir.

Tablo 3.8’den de anlaşılacağı üzere ikinci Grubun ortalamaları birinci Gruba göre daha yüksektir. Böylece ikinci Grupta olan katılımcılar (164 kişi) oluşan birinci gruptan daha çevrecidirler. Geri dönüşüme, çevre ile ilgili etkinliklere, geleneksel yollar ile kültürün bu şekilde korunmasına, çevreye daha az zarar veren ulaşım araçlarını kullanmaya daha meyillidirler.

Seyahat ederken veya tatil deyken çevreci olmaya çalıştıkları gibi oldukları mekanları detaylıca gezmeyi, oradaki yerelden faydalanmayı, yerel halkla içi içe olmayı, onların ürünlerinden tüketmeyi tercih etmektedir. O nedenle ikinci gruptaki katılımcılar “yavaş turist”, birinci gruptaki turistlere ise “diğer turistler” denmiştir.

İfadeler arasında yavaş turistlerin en çok tercih ettiği yavaş turist ifadesinin “Tatildeyken olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim.” (4.68) maddesi olduğu anlaşılmaktadır. Yavaş turistler ikinci olarak 4.65 ortalama ile “Tatilde yaptığımız aktivitelerin çevreye etkilerini düşünmeliyiz.” ifadesini önemsemektedir. Diğer turistler için ise ortalaması en yüksek ifadenin 4.15 ortalama ile “evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir.” maddesidir. Ayrıca diğer turistlerin aynı ortalama ile (4.15) önem verdikleri başka bir ifade daha bulunmaktadır. Bu ifade “yaşamının geleneksel yollarını aramalıyız.” maddesidir.

Tablo 3.8. Oluşan Kümelere Ait Ortalamalar

İFADELER	KÜMELER	
	1.GRUP DİĞER TURİSTLER (N:94)	2.GRUP YAVAŞ TURİSTLER (N:164)
Çevreyle ilgileniyorum.	3,87	4,49
Geri dönüşüm için çaba sarf edilmelidir.	4,11	4,55
Konu çevreyi korumak olduğunda oldukça aktif çalışırım.	3,30	4,32
Atalarımızdan kalan miras benim için önemlidir.	4,05	4,55
Yaşamının geleneksel yollarını korumalıyız.	4,15	4,63
Seyahat ederken çevreci olmaya çalışırım.	3,87	4,60
Çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim.	1,73	3,62
Seyahat etme benim tatil deneyimimin bir parçasıdır.	3,96	4,38
Benim için tatildeyken sadece bir mekanı detaylıca öğrenmek her tarafı dolaşmaktan daha iyidir.	2,76	3,78
Adil ticaret benim için önemlidir.	4,02	4,50
Evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir.	4,15	4,62
Tatildeyken olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim.	4,03	4,68
Gittiğim yerde alacağım ürünler yerel halka fayda sağlıyorsa ürünler için daha fazla para harcarım..	3,52	4,63
Tatilde yaptığımız aktivitelerin çevreye etkilerini düşünmeliyiz.	3,77	4,65

5-Her Zaman 4-Sıklıkla 3-Bazen 2-Nadiren 1-Hiçbir Zaman

3.5.5. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Demografik Özellikleri ve Seyahat Alışkanlıklarının Karşılaştırılması

Seferihisar'a gelen yavaş turistler ile diğer turistlerin demografik özellikleri arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar ile ilgili karşılaştırmalı bulgular Tablo 3.9'da verilmektedir.

Tablo 3.9. Gruplara Ait Demografik Veriler ve Seyahat Alışkanlıklarına Ait Bilgiler

DEĞİŞKENLER	Diğer Turistler		Yavaş Turistler		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
Yaş						
18'in Altı	11	4.3	18	7	29	11.2
18-30	35	13.6	31	12	66	25.6
31-45	38	14.7	71	27.5	109	42.2
46-60	9	3.5	42	16.3	51	19.8
60 ve üzeri	1	0.4	2	0.8	3	1.2
Cinsiyet						
Erkek	45	17.4	87	33.7	132	51.2
Kadın	49	19	77	29.8	126	48.8
Medeni Durum						
Evli	45	17.4	104	40.3	149	57.8
Bekar	49	19	60	23.3	109	42.2
Eğitim Durumu						
İlköğretim	15	5.8	20	7.8	35	13.6
Lise	32	12.4	76	29.5	108	41.9
Ön Lisans	8	3.1	15	5.8	23	8.9
Lisans	31	12	35	13.6	66	25.6
Yüksek Lisans	6	2.3	14	5.4	20	7.8
Doktora	2	0.8	4	1.6	6	2.3
Yaşadığınız Yer						
İl	55	21.3	90	34.9	145	56.2
İlçe	8	3.1	18	7	26	10.1
Köy	14	5.4	6	2.3	20	7.8
Metropol/Büyükşehir	17	6.6	50	19.4	67	26
Aylık Geliriniz						
1500 TL altı	18	7	27	10.5	45	17.4
1500 – 3000 TL	13	5	41	15.9	54	20.9
3001-4500 TL	17	6.6	30	11.6	47	18.2
4501-6000 TL	16	6.2	33	12.8	49	19
6000 TL üzeri	30	11.6	33	12.8	63	24.4
Mesleğiniz						
Kamu Personeli	24	9.3	54	20.9	78	30.2
Özel Sektör Çalışanı	30	11.6	42	16.3	72	27.9
Öğrenci	2	0.8	10	3.9	12	10.7
Emekli	15	5.8	17	6.6	32	12.4
Diğer	23	8.9	41	15.9	64	24.8
Uyruğunuz						
Türk	34	13.2	104	40.3	138	53.5
Fransız	22	8.5	20	7.8	42	16.3
Alman	31	12	34	13.2	65	25.2
Diğer	7	2.7	6	2.3	13	5

Yavaş turistler ve diğer turistler arasında yaş değişkeni dikkate alındığında her iki grubunda 18-45 yaş aralığında yığıldığı görülmektedir. Ancak diğer turistlerden farklı olarak yavaş turistlerin, 45 yaşın üstünde de belirli bir oranda oldukları dikkat çekmektedir. Tabloya göre 46-60 yaş aralığında 42 kişi (%16.3) yavaş turist grubuna girmekte iken bu sayı diğer turistlerde 9 kişi ile %3.5'tir.

Tablo 3.9'da cinsiyet değişkenine ait veriler bulunmaktadır. Bulgulara göre her iki grupta da erkek ve kadın sayılarının birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Karşılaştırmalı bulguların verildiği Tablo 3.9'da bir diğer değişken katılımcıların medeni durumlarıdır. Yavaş turistlerin olduğu grupta evli sayısı bekarlara göre %40'tan fazla bir oranla görülebilmektedir. Diğer turistlerde ise bu oran %17 civarındadır. Bekarların sayısı yavaş turistlerde 60 iken diğer turistlerde 50 kişiye yakındır.

Kişilerin öğrenim durumlarının sorgulandığı bir diğer değişkene göz atıldığında tüm öğrenim durumlarında (ilköğretim, lise, ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) öğrenim görmüş kişi sayısı yavaş turistlerde, diğer turistlere göre daha fazladır. Her iki grupta da en fazla öğrenim durumu lise veya lisansta oluşmuştur. Lisans okuyanların sayısı her iki grup için birbirine yakın rakamlar iken lise okuyanların sayısı arasında yarı yarıya bir fark bulunmaktadır. Lise mezunu olanlar arasında yavaş turist özelliklerine uyan kişi sayısı 76 iken; bu özelliklere uymayan kişi sayısı 32'dir.

Kişilerin yaşadıkları yer ile ilgili sorulan bir diğer soruya ait veriler incelendiğinde her iki grupta da il merkezinde yaşayan kişi sayıları bir hayli fazladır. Ancak yavaş turistlerden il merkezinde yaşayan sayısı 90 (%35) civarında, diğer turistlerden il merkezinde yaşayan kişi sayısı 55 (%21) dolaylarındadır. Burada dikkat çeken bir nokta diğer turistlerden metropolde yaşayanların sayısının, yaşamayanlara göre neredeyse 3 kat fazla olmasıdır (50-17).

Grupların aylık gelirleri incelendiğinde yavaş turistlerin sayıca en fazla olduğu gelir bölümü 1500-3000 TL arasında olduğu görülmektedir. Buna karşın diğer turistlerin sayı bakımından en fazla olduğu gelir grubu ise 6000 TL'nin üzerindeki gelir grubu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.10. Seyahat Alışkanlıklarına İlişkin Karşılaştırmalı Veriler

	Diğer Turist		Yavaş Turist		Toplam	
Seyahatinizi Kimle Gerçekleştirdiniz?						
	n	%	n	%	n	%
Yalnız	2	0.8	13	5	15	5.8
Arkadaşlarımla	7	2.7	19	7.4	26	10.1
Ailemle	66	25.6	121	46.9	187	72.5
Erkek/Kız Arkadaşımle	17	6.6	9	3.5	26	10.1
Diğer	2	0.8	2	0.8	4	1.6
Geçmişte Seferihisar'ı Ziyaret Ettiniz mi?						
Evet	24	9.3	49	19	73	28.3
Hayır	70	27.1	115	44.6	185	71.7
Kaç Defa Ziyaret Ettiniz?						
1 Kez	70	27.1	115	44.6	185	71.7
2 Kez	7	2.7	23	8.9	30	11.6
3 Kez	7	2.7	8	3.1	15	5.8
4 ve Üstü	11	4.3	17	6.6	28	10.9
Geldiğiniz Yerin Yaklaşık Mesafesi						
250 km ya da daha az	8	3.1	14	5.4	22	8.5
251-500 km	2	0.8	21	8.1	23	8.9
501-750 km	13	5	35	13.6	48	18.6
751-1000 km	8	3.1	16	6.2	24	9.3
1001 km ve üstü	63	24.4	78	30.2	141	54.7
Burada kaç gün kaldınız/kalacaksınız?						
1-3 gün	8	3.1	14	5.4	22	8.5
4-6 gün	20	7.8	60	23.3	80	31
7 gün ya da daha fazla	66	25.6	90	34.9	156	60.5
Nerede Konakladınız / Konaklıyorsunuz?						
Hotel	87	33.7	142	55	229	88.8
Motel	0	0	2	0.8	2	0.8
Pansiyon	2	0.8	9	3.5	11	4.3
Çadır/Açık hava	0	0	1	0.4	1	0.4
Yerel Ev	0	0	7	2.7	7	2.7
Karavan	1	0.4	0	0	1	0.4
Diğer	4	1.6	3	1.2	7	2.7
Konaklama Tipiniz						
Sadece oda	2	0.8	5	1.9	7	2.7
Oda+Kahvaltı	2	0.8	6	2.3	8	3.1
Yarım Pansiyon	0	0	3	1.2	3	1.2
Tam Pansiyon	11	4.3	24	9.3	35	13.6
Herşey Dahil	79	30.6	126	48.8	205	79.5
Seferihisar'da yaklaşık ne kadar harcadınız?						
1500 TL altı	41	15.9	68	26.4	109	42.2
1500-3000 TL	17	6.6	47	18.2	64	24.8
3001-4500 TL	21	8.1	25	9.7	46	17.8
4500 TL üstü	15	5.8	24	9.3	39	15.1

Yavaş ve diğer turistlerin hangi meslek gruplarına ait olduğu ile ilgili karşılaştırmalı bulgular dikkate alındığında yavaş turistlerin en çok kamu personeli olduğu görülmektedir. Diğer turistlerin ise ağırlıklı olarak özel sektör çalışanı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Ancak her iki grupta da toplamlara bakıldığında en yüksek meslek grubunun kamu personeli (78 kişi), sonrasında ise özel sektör çalışanları (72 kişi) olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma bilindiği üzere Seferihisar’da gerçekleştirilmiştir ve araştırma kapsamında anket formları 4 dile çevrilmiş ve katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma çevresinde farklı ülkelerin vatandaşları örnekleme dahil edilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların uyrukları ve bunların yavaş ve diğer turistlere göre dağılımı tabloda verilmektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere araştırmada katılımcıların 138’i Türk, 42’si Fransız, 65’i Alman, 13’ü diğer ırklara mensup bireylerde oluşmaktadır. Türk katılımcılar arasında yavaş ve diğer turist sayısı bakımından ciddi bir farklılık bulunmaktadır. Buna göre 104 Türk yavaş turist özelliklerine uygun yanıtlar vermiş, 34’ü vermemiştir. Fransız katılımcıların 22’si diğer turist; 20’si yavaş turist özellikleri göstermektedir. 31 Alman diğer turist; 34 Alman ise yavaş turist özelliği göstermektedir. Geriye kalanlarda ise bu rakam 7’ye 6 gibi birbirine yakın bir sayıdır.

Seyahat alışkanlıkları ile ilgili sorulan sorular arasında katılımcıların nereden geldiklerinden Seferihisar’da ne kadar harcadıklarına, kiminle geldiklerinden Seferihisar’ı nereden duyduklarının sorulduğu sorular bulunmaktadır. Katılımcıların seyahat alışkanlıklarına ait veriler Tablo 3.10’da verilmektedir. Birinci soruda “Seyahatinizi kimle gerçekleştirdiniz?” diye bir soru sorulmuş, yavaş turistler ve diğer turistler seyahate birinci olarak aileleriyle birlikte geldiklerini söylemişlerdir. Ancak ikinci olarak yavaş turistler arkadaşlarıyla birlikte bu deneyimi gerçekleştirdiklerini söylemekteyken diğer turistler erkek/kız arkadaşlarıyla bu deneyime katıldıklarını belirtmektedir.

Seferihisar’ı ziyaret edip etmediklerinin sorulduğu soruya ait yanıtların karşılaştırmalı verileri tabloda verilmiştir. Yavaş turistler ve diğer turistler arasında başka bir farklılık bu soruda oluşmuştur. Yavaş turistler arasından daha önce Seferihisar’ı ziyaret edenlerin sayısı diğer turistlere göre iki kat daha fazladır. Bir diğer soruda daha önce kaç kez ziyaret ettikleri sorulmuştur. Bu soruya yavaş

olmayan turistlerin 115'i en az "1 kez" diye cevap vermiş iken diğer turistlerden 70 kişi en az "1 kez" yanıtını vermiştir.

Geldikleri yer ile Seferihisar arasında ne kadar mesafe olduğunun sorulduğu bir soruya hem yavaş turistler hem diğer turistler büyük oranda "1001 km'nin üstü" diye bir yanıt vermişlerdir. Ancak geriye kalan mesafelerden gelen katılımcılarda (250 km ya da daha az, 501-750 km, 751-1000 km) yavaş turistlerin sayıları diğer turistlere göre ortalama iki kat daha fazladır. Kalacakları süre sorulduğunda hem yavaş hem diğer turistlerin genelde 4 gün ve üzeri kaldıkları görülmektedir.

Konakladıkları yer sorusu ile ilgili verilen yanıtlarda hem yavaş turistler hem de diğerleri büyük oranda otellerde konaklamaktadır. Ancak otel konaklaması dışında motelde ve yerel evde kalanların tamamı, pansiyonda kalan 11 kişinin 9'u yavaş turist özelliği gösteren kişilerdir. Konaklama tipi sorusunda her şey dahil ve tam pansiyon cevabı veren yanıtlayıcılar dışında 18 kişi "sadece oda, oda+kahvaltı, yarım pansiyon" cevabı vermiştir. Bunlardan 14 kişi yavaş turist özelliği göstermektedir.

"Seferihisar'da yaklaşık ne kadar harcadınız?" sorusuna verilen yanıtların karşılaştırmalı bulguları incelendiğinde yavaş turistlerden 68, diğer turistlerden 41 kişi 1500 TL altı bir harcama yaptıklarını dile getirmektedir. Buna ek olarak 1500 TL ve üstü harcayan 149 kişinin 96'sı (%65) yavaş turist özelliği gösteren katılımcılardan oluşmaktadır.

3.5.6. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin, Yavaş Turist Ölçeğine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması

Yavaş turistler ve diğer turistlerin yavaş turist ölçeğine verdikleri yanıtlar bağımsız çift örneklem t Testi ile analiz edilmiştir. t Testi gruplar arasındaki farklılığın anlamlılık gösterip göstermediğini bulmayı sağlayan parametrik bir hipotez testidir (Kalaycı, 2006 aktaran Harman, 2012, 96). t Testi ile gruplar arasında farklılık olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır. Yanıtlayıcıların t Testi sonuçları ortalama, t değeri ve anlamlılık değerleriyle birlikte Tablo 3.11'de verilmektedir.

Tablo 3.11. Katılımcıların Yavaş Turist Ölçeğine Göre t Testi Sonuçları

İfadeler	t Testi		t Değeri	Anlamlılık (p Değeri)
	ORTALAMA			
Cittaslow Kriterleri	Diğer Turist	Yavaş Turist		
Çevreyle ilgileniyorum.	3.8723	4.4939	0.077	0.781
Geri dönüşüm için çaba sarf edilmelidir.	4.1064	4.5549	9.064	0.003*
Konu çevreyi korumak olduğunda oldukça aktif çalışırım.	3.2979	4.3171	2.032	0.155
Atalarımızdan kalan miras benim için önemlidir.	4.0532	4.5549	2.830	0.094
Yaşamın geleneksel yollarını korumalıyız.	4.1489	4.6341	6.503	0.011*
Seyahat ederken çevreci olmaya çalışırım.	3.8723	4.6037	18.931	0.000*
Çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim.	1.7340	3.6220	11.613	0.001*
Seyahat etme benim tatil deneyimimin bir parçasıdır.	3.9574	4.3780	0.128	0.721
Benim için tatildeyken sadece bir mekanı detaylıca öğrenmek her tarafı dolaşmaktan daha iyidir.	2.7553	3.7805	0.943	0.332
Adil ticaret benim için önemlidir.	4.0213	4.5000	1.484	0.224
Evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir.	4.1489	4.6220	12.378	0.001*
Tatildeyken olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim.	4.0319	4.6768	8.234	0.004*
Gittiğim yerde alacağım ürünler yerel halka fayda sağlıyorsa ürünler için daha fazla para harcarım..	3.5213	4.6341	56.689	0.000*
Tatilde yaptığımız aktivitelerin çevreye etkilerini düşünmeliyiz.	3.7660	4.6463	26.339	0.000*

1) $\alpha = 0.05$: $p < 0.05$ 2) 5-Her zaman 4-Sıklıkla 3-Bazen 2-Nadiren 1-Hiçbir Zaman

Katılımcıların t Testi sonuçlarına ilişkin Tablo 3.11 incelendiğinde yavaş olan turistlerle diğer turistler arasında bazı maddelerde farklılıklar olduğu görülmektedir. “Geri dönüşüm için çaba sarf ederim” maddesine yanıt veren yavaş turistler ile diğer turistler arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0.05$ $t = 9.06$) bulunmaktadır. Yaşamın

geleneksel yollarının korunması ile ilgili verilen yanıtlar için gruplar arası bir karşılaştırma yapıldığında yine dikkat çeken bir farklılık ($p<0.05$ $t=6.50$) bulunmaktadır. “Seyahat ederken çevreci olmaya çalışırım” sorusuna yanıt veren katılımcılara ait gruplandırma, yavaş turistler “çevreci olurum” ($p<0.05$ $t=18.93$) yanıtını vermektedir. Yavaş turistler, “Çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim” ifadesini kullanmıştır ($p<0.05$ $t=11.61$). Yerel ve organik ürünlerin tercihi konusunda gruplar arasında yavaş turistler lehine bir farklılık ($p<0.05$ $t=12.38$) bulunmaktadır. Tatildeyken yerel ürünler tüketme konusunda yavaş turistler diğer turistlere göre daha duyarlı bir pozisyon almaktadır ($p<0.05$ $t=8.23$). Yavaş turistler, “Gittiğim yerde alacağım ürünler yerel halka fayda sağlıyorsa ürünler için daha fazla para harcarım” ifadesini diğer turistlerden daha fazla kullanmaktadır ($p<0.05$ $t=56.69$). Son olarak yavaş turistler tatilde yaptıkları aktivitelerin çevreye olan etkilerini düşündüklerini belirtirken ($p<0.05$ $t=26.34$) diğer turistler için bu çok anlamlı değildir.

3.5.7. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Cittaslow Kriterlerine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması

Yavaş turistler ve diğer turistlerin Cittaslow kriterlerine verdikleri yanıtların karşılaştırılması için bağımsız çift örneklem t Testinden faydalanılmıştır. t Testi sonuçları ortalama, t değeri ve anlamlılık değerleriyle birlikte Tablo 3.12’de verilmektedir. Tablo 3.12’deki verilere göre “Hava kalitesinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik plan ve tedbirlerin oluşturulması” ($p<0.05$ $t=13.90$), “Su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması” ($p<0.05$ $t=13.15$), “Kentsel katı atıkların ayrıştırılması” ($p<0.05$ $t=25.90$), “Kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması” ($p<0.05$ $t=13.16$) maddelerinde yavaş turistler ve diğer turistler arasında anlamlı bir farklılık vardır . Yavaş turistlerin diğer turistlerden ayrıldığı başka bir noktada bisiklet yollarıyla araç yollarının kilometre bazında karşılaştırılmasıdır ($p<0.05$ $t=9.19$). Kente ait değerlerin, kamu binalarının iyileştirilmesi konusunda yavaş turistler ve diğer turistler arasında yine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$ $t=7.05$). Anlamlı farklılığın bulunduğu tüm maddelerde yavaş turistlerin söz ortalamaları diğer turistlere oranla daha yüksektir.

Tablo 3.12. Katılımcıların Cittaslow Kriterlerine Göre t Testi Sonuçları

İfadeler	t Testi			
	ORTALAMA		t Değeri	Anlamlılık (p Değeri)
	Diğer Turist	Yavaş Turist		
Hava kalitesinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik plan ve tedbirlerin oluşturulması	4.1489	4.5854	13.908	.000*
Su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması	4.4362	4.6829	13.146	.000*
Kentsel katı atıkların ayrıştırılması	4.2021	4.7073	25.907	.000*
Kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması	4.2979	4.5915	13.157	.000*
Aydınlanmada doğal araçlardan (güneş. ay vb.) yararlanılması	4.2553	4.3780	.041	.840
Bisiklet yollarıyla araç yollarının kilometre bazında karşılaştırılması	3.3830	4.0183	9.187	.003*
Ulaşım için çevreye zarar vermeyen araçların kullanılması	3.9149	4.3354	1.512	.220
Engelli dostu bir mimari yapı	4.3404	4.4878	2.276	.133
Aile hayatı ve hamileler için girişimlerin bulunması	4.0851	4.4024	2.264	.134
Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının azlığı	3.3723	3.7622	.075	.784
Kente ait değerlerin. kamu binalarının iyileştirilmesi	3.7447	4.2012	7.047	.008*
Geleneksel tarım arazilerinin yeniden değerlendirilmesi	3.8617	4.2988	.081	.777
İnteraktif hizmetler için bilişim teknolojilerinin kullanılması	3.9043	4.2683	.003	.958
Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması	3.6596	4.2927	9.671	.002*
Kentin internet ağına sahip olması	4.3085	4.3293	.181	.671
Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	4.3191	4.5610	2.974	.086
Sürdürülebilir kentsel planlama	4.0532	4.4329	.510	.476
Yerel ürünlerin ticarileştirilmesi	3.9681	4.2866	.353	.553
El yapımı esnaf ve sanatkar ürünlerinin korunması	4.0957	4.3476	.013	.909
Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatlarının değerinin arttırılması	4.1809	4.5183	4.032	.046*
Hizmetlere erişim açısından kırsal bölgelerin değerinin arttırılması	4.0851	4.5488	4.088	.044*
Kamuya ait işletmelerde yerel/organik ürünlerin kullanılması	4.1383	4.5366	6.647	.010*
Tat eğitimlerinin verilerek organik ürünlerin teşvik edilmesi	4.0106	4.4695	.243	.623
Otel kapasitelerinin sürdürülebilir olarak arttırılması	3.6915	4.1951	2.607	.108
Misafirperver bir karşılama	4.5426	4.6829	10.205	.002*
İşletmelerin/esnafın farkındalıklarının arttırılması	4.2234	4.5183	.634	.427
Yöre halkına Cittaslow eğitimlerinin verilmesi	3.8404	4.4085	.568	.452
Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	3.9149	4.4024	.497	.482
Cittaslow logosunun yerel kurumların web sayfaları ve antetli kağıtlarda kullanılması	3.7447	4.2866	4.477	.035*

1) $\alpha = 0.05$: $p < 0.05$ 2) 5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Kararsızım 2-Az Önemli 1-Önemsiz

Sürdürülebilir bir mimarinin oluşturulması ($p<0.05$ $t=9.67$) ile geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatlarının değerinin arttırılması konusunda ($p<0.05$ $t=4.03$) yavaş turistler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Hizmetlere erişim açısından kırsal bölgelerin değerinin arttırılması ($p<0.05$ $t=4.09$), kamuya ait işletmelerde yerel/organik ürünlerin kullanımı ($p<0.05$ $t=6.65$), destinasyonda misafirperver bir karşılama ($p<0.05$ $t=10.20$) ile Cittaslow logosunun yerel kurumlar ve web sayfalarında kullanımı ($p<0.05$ $t=4.48$) konularında yavaş turistler ve diğer turistler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

3.5.8. Yavaş Turistler ve Diğer Turistlerin Destinasyon Niteliklerine Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılması

Yavaş turistler ve diğer turistlerin destinasyon niteliklerine verdikleri yanıtların karşılaştırılması için bağımsız çift örneklem t testinden faydalanılmıştır. Destinasyon niteliklerine ilişkin t Testi sonuçları ortalama, t değeri ve anlamlılık değerleriyle birlikte Tablo 3.13'te verilmektedir.

Bir destinasyona giderken bu özelliklerden hangilerinin kendileri için önemli olduğu sorusu katılımcılara bu bölümde sorulmuştur. Buna göre oluşan tablo verileri incelendiğinde yanıtlayıcı gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Yalnızca destinasyonun öğrenme fırsatları sunması yavaş turistler ve diğer turistler arasında anlamlı bir farklılık olmasına neden olmuştur. Buna göre yavaş turistler ($p<0.05$ $t=12.82$) destinasyonda bir şeyler öğrenebileceklerine diğer turistlere göre daha çok inanmaktadır.

Tablo 3.13. Katılımcıların Destinasyon Nitelikleri t Testi Sonuçları

İfadeler	t Testi			Anlamlılık (p Değeri)
	ORTALAMA		t Değeri	
	Diğer Turist	Yavaş Turist		
Eğlence Programlarının Çeşitliliği	3.9362	3.9878	.403	.526
Ulaşılabilirlik	4.2872	4.5061	.175	.676
Toplu Taşımanın Kullanılabilirliği	4.0745	4.3232	.477	.490
Öğrenme Fırsatları Sunması	3.7021	4.1646	12.823	.000*
Yerel Yiyecekler	4.2128	4.4085	.027	.871
Yerel Satıcılar	3.6809	4.0610	3.243	.073
Önceki Ziyaret Deneyimi	3.3936	3.8110	.154	.695
İlk Defa Ziyaret	3.7766	4.0000	2.401	.123
Tanıtım	4.1596	4.3476	.579	.447
Bir Etkinliğe Katılma İsteği	3.6170	3.9451	3.322	.070
Güvenlik	4.7021	4.7439	.108	.743

1) $\alpha = 0.05$: $p<0.05$ 2) 5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Kararsızım 2-Az Önemli 1-Önemsiz

3.6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Yavaş turizm son yıllarda popüler bir kavram olarak yavaşlık felsefesinin temelinde literatüre girmiştir. Modern toplumun hızlılığı hayatın her alanına temel alan yaklaşımına karşın yavaş turizm, turizm faaliyetinin bir yerde uzun kalıp o yöreyi baştan aşağı her yönüyle tanımayı ve bilinçli bir tüketici olmayı hedeflemektedir. Yavaş turizm faaliyetini gerçekleştirmek için tatile çıkan kişilere yavaş turist denmektedir. Yavaş turistler ve yavaş turistlerin profilleri tezin konusunu oluşturmaktadır. Tezde Cittaslow Seferihisar'a gelen turistlerin üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Yavaş turistler ve diğer turistler şeklinde bir ayrıma gidilmiş ve gruplar arasında detaylı incelemeler yapılmıştır.

Tezin veri toplama süreci 12 gün sürmüş ve veriler Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar'da bir anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Anket toplam 6 ölçek ve 76 sorudan oluşmuş, anket formu hazırlanırken bir uzmanla çalışılmıştır. Anket formu katılımcılara 4 dilde genelde yüz yüze uygulanmıştır. Seferihisar'ın en büyük otellerinde konaklama yapan turistler örnekleme dahil edilmiştir. Bu turistler arasında Türkler, Fransızlar, Almanlar sayı bakımından diğer milletlerden fazladır. Ankette turistlerin yavaş olup olmadığını anlamaya yönelik bir bölüm bulunmaktadır. Anket sonucunda veriler SPSS 23.0 adlı programa yüklenmiş ve detaylı analizler gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizlerde önemli bulgular elde edilmiştir.

Araştırmada öncelikle kişilere ait demografik bilgiler üzerinde durulmuştur. Katılımcıların çoğunun 31-45 yaş arası genç yetişkinlerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Cinsiyet bakımından kadın ve erkek katılımcıların oranı birbirine yakın olup öğrenim durumlarının genelde lise ve üstü olduğu anlaşılmaktadır. Evli katılımcı sayısının bekarlardan fazla olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunu Türkler oluşturmaktadır. Katılımcıların seyahat alışkanlıklarına ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların çoğunluğu aileleriyle birlikte 1000 km üstü bir mesafeden gelmektedir. Çoğunlukla otellerde konaklayan katılımcıların büyük kısmı Seferihisar'a ilk defa geldiklerini ifade etmektedir. Katılımcıların çoğu 1500 TL'nin altında harcama yapıp her şey dahil sistemle geldiklerini belirtmektedir. Bir diğer bulguda katılımcıların Cittaslow kriterlerine verdikleri yanıtlara ilişkin betimleyici istatistikler verilmiştir. Kriterler arasında özellikle misafirperver bir karşılama

katılımcılar açısından en çok önem verilen maddedir. Yavaş turist özelliklerinin sorgulandığı bölümde katılımcılar en çok yaşamının geleneksel yollarının öğrenilmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedir. Hem tatilde hem de evde yerel/organik ürünlerin tüketimi katılımcılar tarafından önemsenen diğer hususlardır.

Katılımcılar arasında turist türlerini belirlemek amacıyla istatistik programında kümeleme (cluster) analizi yapılmıştır. Bu analizde anket formunun yavaş turist ölçeği kısmı referans alınarak iki grup oluşmuştur. Oluşan gruplar yavaş turistler ve diğer turistler olarak ifade edilmiştir. Burada dikkat çeken bir nokta yavaş turistlerin bu ölçeğe yanıtlamada genel eğilimlerinin diğer turistlere göre farklı olmasıdır. Yavaş turistler tatil deyken yerel ürün tüketmeyi, tatil deyken yaptıkları faaliyetlerin çevreye olan etkilerinin düşünülmesi ve yaşamının geleneksel yollarının korunması gerektiğini savunmaktadır. Buna karşın diğer turistler yerel/organik ürün tüketiminin evde iken önemli olduğunu tatil deyken daha az öneme sahip olduğunu söylemektedir.

Yavaş turist ve diğer turistlerin yaş bilgisi incelendiğinde 46-60 yaş aralığında yavaş turist oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yavaş turistlerde erkek turist sayısı diğer turistlere göre daha fazladır. Demografik bilgilerde dikkat çeken başka bir durumda yavaş turistlerin büyük çoğunluğunun evli olmasıdır. Diğer turistlerde bekar ve evlilerin sayısı birbirine yakındır. Metropol ve şehirde yaşayan yavaş turist sayısı, diğer turistlerin 2 katından fazladır. Yavaş turistlerin değişik gelir gruplarına dağıldıkları görülmektedir. Yine de en çok 1500 TL – 3000 TL gelir grubunda oldukları anlaşılmaktadır. Diğer turistlerin ise genelde 6000 TL ve üstü gelir grubunda oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan Türklerin büyük bir kısmının yabancıların ise yarısından fazlasının yavaş turist özelliği gösterdiği sonucuna varılmıştır. Yavaş turistler ve diğer turistlerin seyahate çıktıkları kişilerin genelde aileleri olduğu anlaşılmaktadır. Seferihisar'a geldikleri yerin yaklaşık mesafesinin sorulduğu soruda katılımcıların çoğu 1000 km üstü demişlerdir. Fakat yavaş turistlerin bir kısmının 500-750 km mesafeden de geldikleri anlaşılmaktadır. Yavaş turistlerin sayıca fazla olduğu bir diğer alanda kalacakları gündür. 4-6 gün konaklamasında yavaş turistlerin sayısı diğer turistlere göre daha fazladır. Katılımcıların çoğu otel konaklaması gerçekleştirmelerine karşın küçükte olsa bir yavaş turist grubunun pansiyon, motel ve yerel evde kaldığı tespit edilmiştir.

Seferihisar'da yavaş turistlerin harcamalarının 3000 TL'ye kadar çıktığı görülmekte iken diğer turistlerin genelde en üst harcamasının 1500 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Yavaş turistler ve diğer turistlerin yavaş turist, destinasyon nitelikleri ve Cittaslow Kriterleri ölçeklerine verdikleri yanıtlar bağımsız çift örneklem t Testi ile analiz edilmiştir. Yavaş turistlerin diğer turistlere göre en önemli farklılıklarının olduğu kısım bu bölümdür. Öncelikle yavaş turist ölçeğine göre farklılıklar ortaya çıkarılmıştır. Buna göre yavaş turistler diğer turistlere göre seyahat ederken daha çevreci olmaya çalışmaktadır. Yerel halka fayda sağladığını bildiklerinde harcamalarını arttırmaktadır. Tatilde yaptıkları aktivitelerin çevreye etkilerini düşünmekte trenle yolculuk yapmayı sevmektedir. Evde veya tatilde nerede olursa olsunlar yerel/organik ürünler tüketmeyi tercih etmekte geri dönüşüm için çaba sarf etmektedir. Yaşamının geleneksel yollarının korunmasını ve bu konuda aktif olarak çalışmayı tercih etmektedir.

Farklılıkların ortaya konduğu başka bir ölçek ise Cittaslow kriterleri ölçeğidir. Yavaş turistler hava kalitesinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik plan ve tedbirlerin oluşturulmasının üzerinde durmaktadır. Ayrıca su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması konusuna verdikleri yanıtlar yavaş turistleri diğer turistlerden ayıran başka bir ifadedir. Yavaş turistler kentsel atıkların ayrıştırılması, kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması konularını önemsemektedir. Yavaş turistlerin diğer turistlerden ayrıldığı başka ifadeler ise sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması ve misafirperver bir karşılamadır. Yavaş turistler kente ait değerlerin ve kamu binalarının iyileştirilmesini, kamuya ait işletmelerde yerel/organik ürünlerin kullanılmasını, geleneksel iş teknikleri ve zanaatlerinin değerinin arttırılmasını istemektedir. Hizmetlere erişim açısından kırsal bölgelerin değerlerinin arttırılması ve Cittaslow logosunun yerel kurumların web sayfaları ve antetli kağıtlarda kullanılması konularında yavaş turistler diğer turistlerden ayrılmaktadır. Yavaş turistler ve diğer turistlerin destinasyon nitelikleri ölçeğine verdikleri yanıtlara göre bir yavaş turisti diğer turistten ayıran fark destinasyonun öğrenme fırsatları sunmasıdır.

SONUÇ

Tezin amacı Cittaslow kentlerinde yavaş turizm ile yavaş turist kavramını inceleyerek bunların profillerini ortaya koymak suretiyle turistlerin yavaş şehirlerde yavaş turizm eğilimlerini, ilgilerini, çevrelerine bakış açılarını, destinasyondan beklentilerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Destinasyona gelen yavaş turistlerin algı, beklenti, ihtiyaçlarının belirlenmesi destinasyon yönetimi, turizm pazarlaması, işletme yönetimi açısından son derece önemlidir. Sunulacak hizmetlerin kalitesinden, üretilecek olan ürünün pazarlanmasına kadar pek çok alanda bu bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktadan hareketle tez araştırması, bu yörelere gelen kişilerin profillerini, yavaş turist olup olmadıkları ekseninde belirlemeye çalışmaktadır.

Yavaş turistler profilleriyle ilgili Yurtseven ve Kaya (2011) tarafından yapılan bir çalışma bulunmaktadır. Araştırmacılara göre üç tip yavaş turist bulunmaktadır. Bunlar adanmış yavaş turistler, ilgili yavaş turistler ve tesadüfi yavaş turistlerdir. Tez araştırmasında ise iki grup ortaya çıkmıştır. Bu iki grup yavaş turistler ve diğer turistler olarak adlandırılmıştır. Yurtseven ve Kaya'ya (2011) göre adanmış yavaş turistler yavaş deneyimlere ve yeni, farklı kültürleri ve kimlikleri keşfetmeye açık, eğitilmiş ve kültürel altyapıya sahip, bağımsız olarak hareket eden, eko-gastronomiden zevk alan kişilerdir. İlgili Yavaş Turistler yavaşlık fikri, Slow Food, Cittaslow kavramları ile ilgili ortalama bilgiye sahip turistlerdir. Bunlara zıt olarak tesadüfi yavaş turistler tam bir kitle turist özelliği göstermektedir. Yavaşlığı ziyaret edilen yerin bir turist çekme malzemesi olarak görmektedir. Bununla birlikte genel turizm tanıtımlarından etkilenmektedir. Tez araştırmasında da ortaya çıkan yavaş turist tipleri bu özelliklere genelde uymaktadır. Araştırmadaki yavaş turistler yerel/organik ürünlerin tüketilmesini, yeni insanlar ve kültürlerle tanışmayı faydası dokunduğunda onlar için daha çok para harcamayı kabul etmektedir.

Araştırmadaki yavaş turistlerin de belli bir eğitime sahip oldukları ve yavaşlık felsefesini hem tatilde hem evde yaşamaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Buldukları destinasyonda yüksek beklenti içinde olup, atıkların ayrıştırılmasını, geri dönüşüme özen gösterilmesini, kamu binalarının iyileştirilmesini, sürdürülebilir bir mimari yapı olmasını, hava ve su temizliğinin belgelerle kanıtlanmış olmasını, atıkların ayrıştırılması, kanalizasyon için arıtma tesisinin bulunmasını, destinasyonda bulunan

kırsal yörelerin değerlerinin artırılmasını istemektedir. Ayrıca tez araştırmasındaki yavaş turistler eko-gastronomiyi benimsemektedir. Bunun için yerel/organik ürünlerin tatilde de tüketilmesini tercih etmekte, kamuya ait işletmelerde dahi bunların satılmasını istemekte, yaşamının geleneksel yollarının korunmasını talep etmektedir.

Tez araştırması yavaş turist profilinin kimlerden oluştuğunu, demografik bilgilerinin, algılarının, ilgilerinin, beklentilerinin neler olduğunu ortaya çıkarması bakımından literatürdeki bir boşluğu doldurmuştur. Kamu kurum ve kuruluşları ile işletmelerin karşılardaki kitlenin kimlerden oluştuğunu bilmeleri açısından bu araştırma yine önemlidir. Cittaslowlara gelen turist tiplerinin kimlerden oluştuğunu ortaya çıkarması bakımından tez araştırmasının gerekli olduğu anlaşılmıştır. Yapılacak olan hizmetlerin yerine getirilmesi, üretilecek olan ürünlerin pazarlanması açısından bu bilgilere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu tez yavaş turistler ve profillerini detaylı inceleyen ilk tez çalışması olduğu için diğer araştırmalara göre farklıdır.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Bu kısıtların en önemlisi anket uygulamasının yapıldığı zamandır. Türkiye'nin birkaç yıldır çeşitli terörist eylemlere maruz kaldığı bilinmektedir. Bu eylemlere ek olarak ülkemiz ile ilgili yabancı ülkelerde yapılan kara bir propaganda bulunmaktadır. Bu terörist eylemler ve kara propaganda yüzünden ülkemize giren turist sayısında azalmalar meydana gelmiştir. Ayrıca tezin planlandığı dönem malum darbe girişimi gerçekleştirilmiştir. Ülkemize turist gönderen bazı ülkelerin darbe ile ilgili siyasi duruşları en çok turizm sektörünü vurmuştur. Bu azalma nedeniyle tam olarak istenen yabancı turist sayısına ulaşamamıştır. Araştırmanın başka bir kısıtı ise katılımcıların anket formlarını doldurmadaki isteksizlikleriydi. Bunun yanı sıra bazı katılımcıların anket formlarını alıp geri getirmemeleri, boşluk bırakmaları yüzünden anket formlarının yarısının değerlendirme dışı bırakılması yaşanan başka kısıtlardır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen araştırmada kamu kurum ve kuruluşlarına ile işletmelere bazı öneriler sunulmaktadır.

Yavaş felsefesini benimseyen yerel yönetimlerin, Cittaslow kriterlerini dikkate alan stratejiler oluşturması ve yeni bir destinasyon yönetimi yaklaşımı benimsemeleri önemlidir. Özellikle sürdürülebilir mimari ve engelli dostu yapılar, hava temizliği ve su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması, kentsel

atıkların ayrıştırılmasının sağlanması, kanalizasyon için atık su arıtma tesislerinin kurulması gerekmektedir. Yine bisiklet yollarının araç yolları ile km bazında karşılaştırılmasının yapılması, kente ait değerlerin ve kamu binalarının iyileştirilmesi, Cittaslow logosunun web sayfalarında ve antetli kağıtlarda kullanılması önemlidir. Hizmetlere erişimin tüm vatandaşlar için sağlanması, geleneksel iş teknikleri ve zanaatlerinin korunması yerel yönetimlerin görevleri arasındadır.

İşletmelerin turist tiplerine uygun pazarlama stratejileri oluşturması yararlarına olacaktır. Gelecek olan yavaş turistlerin işletmeden beklentileri, istekleri ve seyahat motivasyonları diğer turist tiplerinden farklıdır. İşletmelerin özellikle misafirperver karşılama, çevre-dostu ürünler ve hizmetler sunma, yerel/organik ürünleri sunma noktasındaki stratejileri benimsemeleri gerekmektedir. Ulaşımında çevre dostu ulaşım araçlarının kullanımının arttırılması için belediyelerle ortaklaşa girişimlerin başlatılması önerilmektedir. İşletmelerin buldukları yörelerdeki geleneksel ürün ve hizmetleri sunması ve bunlara uygun bir işletme yönetim politikası benimsenmesi tavsiye edilmektedir. İşletmelerin konaklama alanlarını arttırarak yerel ev, motel, yayla evi vb. doğa içinde bulunan yapılara yönelmeleri ve D'all Aglio (2011) tarafından belirtildiği üzere duygulara hitap etmeleri, konuklarıyla ilgilenmeleri önemlidir. Tezde yavaş turistlerin profil haritaları çizilmiştir. İşletmelerin bunlara uygun faaliyetler gerçekleştirmeleri, hizmetler sunmaları gerekmektedir.

Araştırmacılara aynı araştırmayı kış aylarında da gerçekleştirmeleri ve sonuçlarının bu araştırmayla karşılaştırılması önerilmektedir. Araştırma sadece Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar'da gerçekleştirilmiştir. Benzer bir araştırmanın geriye kalan Cittaslowlarda da yapılması gerekir. Ayrıca sadece yabancı turistlere yapılması farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir. Bu nedenle araştırmacıların sadece yabancı turistlerle benzer bir çalışma yapması önerilmektedir. Tez araştırmasında nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmıştır. Diğer araştırmacılara anketle beraber veya anket dışında gözlem, mülakat gibi teknikler farklı bakış açısı sunma olanağı verebilir

KAYNAKLAR

- Akgöz, E.(2016). Turizm Paradigmaları. Detay Yayıncılık:Ankara, s.1-19
- Akman, E., Nergiz, N. ve Akman, Ç. (2013). "Yerel ve Bölgesel Kalkınma Küresel ve Yerel Bakış Açıları", "Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente)". Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını, 37-54.
- Alpar, R. (2013). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler.. Ankara:Detay Yayıncılık, 317-359
- Alpar, R. (2014). Spor, Sağlık, Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik (Yenilenmiş 3.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık, 435, 483-491
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı.Sakarya:Sakarya Yay., 132-144.
- Andrews, C.(2006). Slow is Beautiful. Gabriola Island:New Society Publishers.197-227
- Archer,B. ve Fletcher, J.(1996). The Ekonomik impact of Tourism in the Seychelles. Annals of Tourism Research 1, 610-616
- Audirac, I. (2009), Urban Shrinkage Amid Fast Metropolitan Growth: Two Faces Of Contemporary Urbanism. CA:University of California at Berkeley, 69-80.
- Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma.Ankara:Pegem Akademi Yayıncılık, 91-102
- Bardakoğlu, ö. (2011). Turistik Ürün Bakımından Destinasyon Planlaması ve Pazarlaması Kapsamında İzmir Turizminin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Bir Model Çalışması. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Baştürk, S., Taştepe, M. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (1. Baskı).Ankara:Vize Yayıncılık, 247-278
- Birkan, İ.(2012). Turizmin Karbon Ayak İzleri.
<http://kariyer.turizm gazetesesi.com/articles/article.aspx?id=56077>, [Ziyaret Tarihi:01.12.2016]
- Caffyn, A. (2009). The slow route to new markets. Tourism Insights, (September).
- Ceron, J.P. and Dubois, G. (2007) 'Limits to tourism? A backcasting scenario for sustainable tourism mobility in 2050'. Tourism and Hospitality Planning & Development 4(3), 191-209
- Chapman, H.R.(2007). Sustainability and Tourism. Geodate, 20(2). 1-9

Conrady, R. and Buck, M. (2008) Trends and Issues in Global Tourism. New York: Springer

Coşar, Y.(2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25 (2), 226-240 ISSN: 1300-4220 (1990-2014)

Çahantimur, A. ve Yıldız, H.T.(2008), Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyo-kültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği, *İTÜ Dergisi/A Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 7(2), İstanbul, 3-13

Dall'Aglio, S. (2011). Slow Tourism Seminar (ECONSTAT Strategies for the Travel Industry). Bled, Slovenia.(1).

Demir, C. ve Çeviren, A.(2006). Ekoturizm Yönetimi.s.12-16. İzmir:Nobel Yayıncılık

Dickinson, J. E., & Lumsdon, L. (2010). Slow travel and tourism. Earthscan.

Doğan, T. (2012). Turizm ve çevre ilişkisi bağlamında Ekoturizmin Çevre Üzerine Etkileri.(Yayınlanmış Uzmanlık Tezi). Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara, 8-76.

Earth Markets (2010) Online document: <http://www.earthmarkets.net/>, [Ziyaret Tarihi:07.04.2016]

Emrealp, S.(2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı (2. Basım). İstanbul:Birmat Matbaası

Eralp, Z., Kültür, T. C., Bakanlığı, T., & Bakanlığı, T. T. (1983). Genel Turizm. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu, 66-77

Fullagar, S., Markwell, K., & Wilson, E. (Eds.). (2012). Slow tourism: Experiences and mobilities (Vol. 54). Channel View Publications, 53-84

Fullagar, S., Markwell, K., ve Wilson, E. (Eds.). (2012). Slow tourism: Experiences and mobilities (54. Baskı). Channel View Publications:İngiltere

Gezeroğlu, E. (2013). STK Kampanyalarında Medyanın Rolü Slow Food/Fikir Sahibi Damaklar "İstanbul Lüfere Hasret Kalmasın" Kampanyasının İncelenmesi. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 21-37(YÖK Veritabanından Elde Edildi), <http://tez.yok.gov.tr>, [Ziyaret Tarihi:04.04.2016]

Gössling, S.(2002). "Global Environmental Consequences of Tourism". *Global Environmental Change* 12, 283-302

Harman, S. (2012). Sırtçantalı Turistlerin Seyahat Motivasyonları ve İlgilenimleri: İstanbul'a Gelen Sırtçantalı Turistler Üzerinde Bir Araştırma. (Yayınlanmış Doktora Tezi).Çanakkale Üniversitesi, Çanakkale, 87-149. (YÖK Veritabanından Elde Edildi, <http://tez.yok.gov.tr>, [Ziyaret Tarihi:16.04.2017]

Harman, S. (2014). Bağımsız seyahat eden yerli gezginlerin seyahat motivasyonları üzerine bir araştırma. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 10(21), 107-128.

Harman, S., Çakıcı, A., Akatay, A. (2013). İstanbul'a Gelen Sırtçantalı Turistlerin Seyahat Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (The Journal of Social and Economic Research). 13 (25), 268-300.

Heitmann, S., Robinson, P., & Povey, G. (2011). Slow Food, Slow Cities and Slow Tourism. Research Themes for Tourism, 114.

Hekimci, F. (2015). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve "Yavaş Şehirler". Verimlilik Dergisi. 4(1), 77-112

Hertwich, E., (2002). Life-Cycle Approaches to Sustainable Consumption. Workshop Proceedings Interim Report, International Institute for Applied Systems Analysis, Laxenburg, Austria.

<http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gokceada/>: [Ziyaret Tarihi:06.09.2016]

<http://destination.unwto.org/content/conceptual-framework-0>, [Ziyaret Tarihi:23.12.2016]

<http://sdt.unwto.org/content/faq-climate-change-and-tourism>, [Ziyaret Tarihi:19.10.2016]

<http://sdt.unwto.org/en/content/climate-change-tourism>, [Ziyaret Tarihi:20.10.2016]

<http://seferihisar.bel.tr/gelecegin-turkiyesi-seferihisar/>, [Ziyaret Tarihi:15.04.2017]

<http://seferihisar.bel.tr/projeler/>, [Ziyaret Tarihi:15.04.2017]

<http://seferihisar.bel.tr/seferihisar-plajlari-mavi-bayraklarla-donandi/>, [Ziyaret Tarihi:04.04.2017]

<http://seferihisar.bel.tr/seferihisar-plajlari-mavi-bayraklarla-donandi/>, [Ziyaret Tarihi:12.04.2017]

<http://slowtrav.com/pauline/index.htm>, [Ziyaret Tarihi:06.11.2016]

<http://slowtrav.com/vr/index.htm>, [Ziyaret Tarihi:25.10.2016]

<http://www.cittaslow.org/index.php?method=network&action=country&id=2>, [Ziyaret Tarihi:10.05.2016]

<http://www.comu.edu.tr/haber-9574.html>: [Ziyaret Tarihi:06.09.2016]

<http://www.csb.gov.tr/projeler/iklim/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=webmenu&Id=12516>, 20.10.2016

<http://www.environment.gov.au/system/files/resources/9c8f5084-3565-4f26-8801-77da3458f497/files/steps.pdf>, [Ziyaret Tarihi:17.10.2016]

<http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>, [Ziyaret Tarihi:03.05.2017]

http://www.ipu.gov.tr/iys_dogalsemboller,sehirID=35,icerik=2743,sayfa=4-dogalsemboller-seferihisar-in-dogal-guzellikleri.html, [Ziyaret Tarihi:12.04.2017]

<http://www.izmirkulturturizm.gov.tr/TR,77212/piknik-alanlari.html>, [Ziyaret Tarihi:12.04.2017]

<http://www.izmirkulturturizm.gov.tr/TR,77466/seferihisar.html>, [Ziyaret Tarihi:10.04.2017]

http://www.mavibayrak.org.tr/tr/icerikDetay.aspx?icerik_refno=10/, [Ziyaret Tarihi:04.04.2017]

<http://www.slowfood.com/about-us/>, [Ziyaret Tarihi:01.04.2016]

<http://www.slowfood.com/about-us/our-structure/>, [Ziyaret Tarihi:12.04.2016]

<http://www.slowfood.com/about-us/slow-food-terminology/>, [Ziyaret Tarihi:01.04.2016]

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58580fa4bd5a15.23766682, [Ziyaret Tarihi:19.11.2016]

<http://www.terimleri.com/turizm/D.htm>, [Ziyaret Tarihi:23.12.2016]

http://www.terramadre.info/en/food-communities/?com=ricerca&post_type=comunita-del-cibo&sk=&settori-comu=&nazioni-comu=&button=Search, [Ziyaret Tarihi:05.04.2016]

<http://www.turizmgazetesi.com/news.aspx?id=70537>, [Ziyaret Tarihi:24.04.2017]

http://www.yeniasir.com.tr/kenthaberleri/2011/03/25/seferehisarın_nufusu_sakin_sehirle_artti, [Ziyaret Tarihi:05.04.2017]

<http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198680>, [Ziyaret Tarihi:09.04.2017]

<https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/surdurulebilir-bir-yerel-kalkinma-modeli-yavas-sehirler-ve-ekoturizm/1772>, [Ziyaret Tarihi:20.04.2016]

İpek, M.A. (2004). Örnekleme Yöntemleri:Evren ve Örneklem (Araştırma Kümesi). Konya:Selçuk Üniversitesi, 2-10

Jackson, T. (2005). Motivating Sustainable Consumption. Sustainable Development Research Network, 29-36

Karakuzulu, Z.(2015). Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği. http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_43.pdf, [Ziyaret Tarihi: 16.09.2016]

- Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (28. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, B.E. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow). PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 8(1), 81-99.
- Kıncay, O.(2014). Sürekli Kişisel Gelişim-Kaizen Felsefesi (Elektronik Kitap). <http://www.yildiz.edu.tr/~okincay/kaizen1.pdf>, [Ziyaret Tarihi:19.04.2016]
- Kozak, N. (2013). Genel Turizm Bilgisi. Eskişehir:Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kuter N. ve Ünal H. E. (2009), "Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri", Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 9(2), 146-156
- Küçükaslan, N. (2007), Özel İlgi Turizmi, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.1-62
- Lumsdon, L. M., & McGrath, P. (2011). Developing a conceptual framework for slow travel: A grounded theory approach. Journal of Sustainable Tourism, 19(3), 265-279.
- Macquarie Dictionary (2009) Macquarie Dictionary: Australia's National Dictionary https://www.macquariedictionary.com.au/features/word/search/?word=slow+travel&search_word_type=Dictionary, [Ziyaret Tarihi: 30.10.2016]
- Maviş, F., Ahişapoğlu, H.S., Kozak, N.(2008). Genel Turizm Bilgisi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 125
- Miele, M. (2008). "Cittaslow: Producing Slowness Against the Fast Life", Space and Polity, 12, 135-156
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). Konaklama Ve Seyahat Hizmetleri Turizm Hareketleri.1-27.Ankara:Meb Yayınları
- Mohamad, F.A & Nair, V. & Mura, P.(2014). Rail travel: Conceptualizing a study on slow tourism approaches in sustaining rural development.SHS Web of Conferences 12.Malaysia, 1-9.
- Müler, H. (1996). Alpine Tourism, Sustainability: Reconsidered and Redesigned. Proceedings of the International Conference at the University of Innsbruck, University of Innsbruck, pp. 176-185, Innsbruck/Austria.
- Olgun, A. (2016). Yavaş Şehir (Cittaslow): Seferihisar Örneğiyle Ekonomik ve Mali Yapı. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 47-72.(YÖK Veritabanından Elde Edildi), <http://tez.yok.gov.tr>, [Ziyaret Tarihi:15.04.2016]
- Pajo, A. ve Uğurlu, K. (2015). Cittaslow Kentleri İçin Slow Food Çalışmalarının Önemi. Electronic Journal of Vocational Colleges, 5(6).
- Palmer, J. (2002) Smoke and mirrors: Is that the way it is? Themes in political marketing.Media Culture Society 24 (3), 345-363

- Raj, A. (2004). "Tourist Behaviour: An introduction." In Aparna Raj (Ed.) Tourist Behaviour: A psychological Perspective. New Delhi: Kaniska, 3-23
- Sarma, M.K & Dey, B.(2006). Tourist Typologies and Segmentation Variables with Regard to Ecotourists. p.31-39. Tourism Management, 8.
- Semmens, J. ve Freeman, C. (2012). The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective, International Planning Studies, C. XVII, S. 4, 353-375, [Ziyaret Tarihi: 15.04.2016]
- Sezgin, M., Ünüvar, Ş.(2011). Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş Şehir. Konya:Çizgi Kitapevi, 124.181
- Soykan, F. Emekli, G.(2004). Tüm Yönleriyle Seferihisar.Seferihisar Kaymakamlığı. İzmir, 1-58
- Sönmez, V. ve Alacapınar, G.F (2013). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemi (Genişletilmiş 2. Baskı).Ankara:Anı Yay., 94-101
- Spangenberg, J. H. (2004). Reconciling sustainability and growth: criteria, indicators, policies. Sustainable development, 12(2), 74-86.
- Sümer, N., Demirkulu, K., Özlen, T. (2007). Araştırma Teknikleri.İstanbul:Morpa Yay, 39-45
- Şimşek, A., Doğanay, A., Ataizi, M., Salı, J.B. ve Akbulut, Y. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri.Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir, 134-137
- Tanrısevdi, A. ve Çavuş, Ş.(2003). Özel İlgi Turizmi ve Özel İlgi Turizmi Kapsamında Kuşadası ve Çevresinde Var Olan Potansiyel Kaynaklar Üzerine Kuramsal Bir İnceleme. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 14, (1), 9-22
- Toskay, T. (1989). Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım, İstanbul: Der Yayınları, İstanbul.
- Tosun, E. K. (2009). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri.Paradoks Dergisi.
- Tourism. Dictionary.com Unabridged. Random House, Inc.
<http://www.dictionary.com/browse/tourism>, [Ziyaret Tarihi:18.03.2016]
- Yüksek, G. (2013). Turizmde Güncel Konu ve Eğilimler. *Tükeltürk A.Ş, Boz, M. (Editörler)*. Ankara:Detay Yayıncılık, 65-77.
- Türk Dil Kurumu Çevrimiçi Güncel Türkçe Sözlük, Web Adresi:
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56eb0a4462a561.23629172 [Ziyaret Tarihi: 17.03.2015]
- U. N., (1992), United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janerio, Brazil, 3 to 14 June 1992 AGENDA 21,
<http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/english/Agenda21.pdf>, [Ziyaret Tarihi: 15.09.2016]

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Genişletilmiş Baskı).Ankara:Seçkin Yayıncılık, 129-144

Yurtseven, H.R., Kaya, O., Harman, S.(2010). Yavaş Hareketi. s.2-74.Ankara:Detay Yayıncılık, 1-13

Yurtseven, H.R. & Kaya, O.(2011). Slow Tourists: A Comparative Research Based on Cittaslow Principles.. American International Journal of Contemporary Research, 1(2), 1-8

Yurtseven, H.R., Erkul, H., Morkoç, K.D. (2013). Örneklerle Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknikleri.Ankara:Detay Yayıncılık, 30-63.

Yurtseven, H. R. (2007). Slow Food ve Gökçeada: Yönetmel Bir Yaklaşım. Ankara: Detay Yayıncılık.11-28

EKLER:ANKET FORMLARI (Türkçe, Almanca, Fransızca İngilizce)

Saygıdeğer Ziyaretçi;

Bu anketin amacı; Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan Yavaş Turizm ve Yavaş Turist: Cittaslow Türkiye Kentlerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma adlı Yüksek Lisans Tezi için gerekli verileri toplamaktır. Ankete vereceğiniz doğru yanıtlar, araştırmanın güvenilirlik ve geçerliği için büyük önem arz etmektedir. Yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacaktır. Zamanınızı ayırarak katkıda bulunduğunuz için teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

Prof. Dr. H. Rıdvan YURTSEVEN
Batman Üniversitesi

Caner TEKİN
Batman Üniversitesi

A) Aşağıdaki ifadelerden size uygun olan birini işaretleyiniz.

1. Yaşınız: () 18'in altı () 18-30
() 31-45 () 46-60 () 60 üzeri
2. Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın
3. Medeni Durum: () Evli () Bekar
4. Eğitim Durumu () İlköğretim () Lise
() Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans
() Doktora
5. Yaşadığınız Yer: () İl () İlçe
() Köy () Metropol/Büyük Şehir
6. Aylık Geliriniz:() 1500 TL altında () 1500 – 3000
() 3001-4500 TL () 4501-6000 TL () 6000 TL üzeri
7. Mesleğiniz:
8. Uyruğunuz:

B) Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.

9. Seyahatinizi kiminle gerçekleştirdiniz?
() Yalnız () Arkadaşlarımla () Ailemle
() Erkek/Kız Arkadaşımla () Diğer
10. Geçmişte burayı ziyaret ettiniz mi?
() Evet () Hayır
11. Ziyaret ettiyseniz kaç defa ziyaret ettiniz?
() 1 () 2 () 3 () 4 ve üstü

12. Geldiğiniz yerin buraya yaklaşık uzaklığı ne kadardır?

- () 250 km ya da daha az () 251-500 km () 501-750 km
() 751-1000 km () 1001 km ve üstü

13. Burada kaç gün kaldınız/kalacaksınız?

- () 1-3 gün () 4-6 gün () 7 gün ya da daha fazla

14. Nerede konakladınız/konaklıyorsunuz?

- () Hotel () Motel () Pansiyon () Çadır/Açık hava
() Yerel Ev () Karavan () Diğer

15. Konaklama Tipiniz:

- () Sadece oda () Oda+Kahvaltı () Yarım Pansiyon
() Tam Pansiyon () Herşey Dahil

16. Burada kaldığınız sürede yaklaşık ne kadar harcadınız

- () 1500 TL altı () 1500-3000 TL () 3001-4500 TL
() 4500 TL üstü

17. Burayı nereden duyduunuz?

- () Aile () Arkadaşlar () İş Arkadaşları
() TV Haber/Sohbet Programları () Filmler
() Belgeseller () Gazete ve Dergiler () Kitaplar
() Seyahat Acenteleri () İnternet () Diğer

C:) Bir kente ilişkin olarak aşağıdaki seçeneklere verdiğiniz önem derecelerini işaretleyiniz.

İFADELER	Çok Önemli	Önemli	Kararsızım	Az Önemli	Önemsiz
18. Hava kalitesinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik plan ve tedbirlerin oluşturulması					
19. Su temizliğinin yasal belgelerle kanıtlanmış olması					
20. Kentsel katı atıkların ayrıştırılması					
21. Kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması					
22. Aydınlanmada doğal araçlardan (güneş, ay vb) yararlanılması					
23. Bisiklet yollarıyla araç yollarının kilometre bazında karşılaştırılması					
24. Ulaşım için çevreye zarar vermeyen araçların kullanılması					
25. Engelli dostu bir mimari yapı					
26. Aile hayatı ve hamileler için girişimlerin bulunması					
27. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının azlığı					
28.Kente ait değerlerin, kamu binalarının iyileştirilmesi					
29.Geleneksel tarım arazilerinin yeniden değerlendirilmesi					
30.İnteraktif hizmetler için bilişim teknolojilerinin kullanılması					
31.Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması					
32.Kentin internet ağına sahip olması					
33.Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması					
34.Sürdürülebilir kentsel planlama					

35.Yerel ürünlerin ticarileştirilmesi					
36.El yapımı esnaf ve sanatkar ürünlerinin korunması					
37.Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatlarının değerinin artırılması					
38.Hizmetlere erişim açısından kırsal bölgelerin değerinin artırılması					
39.Kamuya ait işletmelerde yerel/organik ürünlerin kullanılması					
40.Tat eğitimlerinin verilerek organik ürünlerin teşvik edilmesi					
41. Otel kapasitelerinin sürdürülebilir olarak artırılması					
42.Misafirperver bir karşılama					
43.İşletmelerin/esnafların farkındalıklarının artırılması					
44.Yöre halkına Cittaslow eğitimlerinin verilmesi					
45.Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi					
46.Cittaslow logosunun yerel kurumların web sayfaları ve antetli kağıtlarda kullanılması					

D) Bir yere seyahat ederken gideceğiniz bölgenin aşağıdaki özelliklerinden hangileri sizin için önemli olmaktadır?

	Çok Önemli	Önemli	Kararsızım	Az Önemli	Önemsiz
47. Eğlence Programlarının Çeşitliliği					
48. Ulaşılabilirlik					
49. Toplu Taşımanın Kullanılabilirliği					
50. Öğrenme Fırsatları Sunması					
51. Yerel Yiyecekler					
52. Yerel Satıcılar					
53. Önceki Ziyaret Deneyimi					
54. İlk Defa Ziyaret					
55. Tanıtım					
56. Bir Etkinliğe Katılma İsteği					
57. Güvenlik					

E) Aşağıdaki ifadeler arasından sizce uygun olanı işaretleyiniz.

İFADELER	Her Zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
58. Çevreyle ilgileniyorum.					
59. Geri dönüşüm için çaba sarf edilmelidir.					
60. Konu çevreyi korumak olduğunda oldukça aktif çalışırım.					
61. Atalarımızdan kalan miras benim için önemlidir.					
62. Yaşamamın geleneksel yollarını korumalıyız.					
63. Seyahat ederken çevreci olmaya çalışırım.					
64. Çevresel nedenlerden dolayı uçaktan ziyade trenle yolculuk yapmayı tercih ederim.					
65. Seyahat etme benim tatil deneyimimin bir parçasıdır.					
66. Benim için tatildeyken sadece bir mekanı detaylıca öğrenmek her tarafı dolaşmaktan daha iyidir.					
67. Adil ticaret benim için önemlidir.					
68. Evde yerel/organik yiyecekler tüketmek önemlidir.					
69. Tatildeyken olduğum yerin yerel ürünlerinden tüketmeyi tercih ederim.					
70. Gittiğim yerde alacağım ürünler yerel halka fayda sağlıyorsa ürünler için daha fazla para harcarım..					

F) Aşağıdaki kavramları biliyor musunuz?

KAVRAMLAR	Evet	Hayır	Fikrim Yok
72. Slow Food (Yavaş Yemek)			
73. Slow Cities/Cittaslow (Yavaş/Sakin Şehirler)			
74. Slow Tourism (Yavaş Turizm)			
75. Slow Travel (Yavaş Seyahat)			
76. Sizce bu kavramlar ne anlama gelmektedir?			

Liebe/r Besucher/in;

Ziel dieser Umfrage ist es, im Rahmen der Magisterarbeit „Langsamer Tourismus und Langsamer Tourist: Eine vergleichende Arbeit in den türkischen Cittaslow-Städten“, die an der Batman Universität Sozialwissenschaftliches Institut Abteilung für Tourismus-Management durchgeführt wird, Dateien zu versammeln. Ihre wahren Antworten auf die Fragen sind in Hinsicht auf die Validität und Akzeptabilität der Arbeit von großer Bedeutung. Ihre Antworten werden sich auf jeden Fall versteckt gehalten werden. Wir bedanken uns bei Ihnen für die Unterstützung. Mit besten Grüßen!

Prof. Dr. H. Ridvan YURTSEVEN
Universität Batman

Caner TEKİN
Universität Batman

A) Markieren Sie bitte die günstige Aussage!

- 1. **Alter:** () Unter 18 () 18-30
() 31-45 () 46-60 () Über 60
- 2. **Geschlecht:** () Männlich () Weiblich
- 3. **Familienstand:** () verheiratet () ledig
- 4. **Ausbildung** () Hauptschule () Gymnasium
() Bachelor () Lizenz () Magister
() Doktorstudium
- 5. **Wohnort:** () Stadt () Provinz
() Land () Großstadt
- 6. **Einkommensstatus:** () Unter 500 € () 500-750 €
() 751-1500 € () 1501-2000 € () Über 2000 €
- 7. **Beruf:**
- 8. **Staatsangehörigkeit:**

- 12. **Wieweit entfernt ist ihr Wohnort zu hier?**
() minder als 250 km () 251-500 km () 501-750 km
() 751-1000 km () mehr als 1001 km
- 13. **Wie lange bleiben Sie hier?**
() 1-3 Tage () 4-6Tage () 7 Tage oder mehr als eine Woche
- 14. **Wo übernachten Sie?**
() Hotel () Motel () Pension () Zelt
() Landeswohnung () Karawane () Andere
- 15. **Verpflegungsart:**
() Zimmer () Zimmer+Frühstück () Halbpension
() Vollpension () alles
- 16. **Wie viele TL haben Sie hier ausgegeben?**
() unter 1500 € () 500-750 € () 751-1500 €
() über 1500 €
- 17. **Von welchem Kanal haben Sie auf diesen Ort informiert?**
() Familie () Freunde () Kollege
() TV () Filme () Dokumentarfilme
() Zeitschrift und Zeitung () Bücher
() Reisebüros () Internet () Andere

B) Markieren sie bitte die günstige Antwort!

- 9. **Mit wem sind Sie gereist?**
() Alleine () mit den Freunden () mit der Familie
() mit meiner/m Freund/in () Andere
- 10. **Waren Sie schon hier?**
() Ja () Nein
- 11. **Wenn ja, wievielmals?**
() 1 () 2 () 3 () mehr als 4

C:) Markieren Sie bitte den Bedeutungsgrad der folgenden Aussagen, die ihre Erwartungen aus einer Stadt enthalten!

Aussagen	Sehr wichtig	wichtig	keine Ahnung	Weniger wichtig	Unwichtig
18. Kontrolle zur Luft-Qualität führen					
19. Offizieller Beweis zur Wasserqualität					
20. Entsorgung des städtischen Abfalles					
21. Kanalnetzbetrieb zur Abwasserentsorgung					
22. Gebrauch der natürlichen Quellen (Sonne, Mond etc.) bei der Beleuchtung					
23. Vergleich der Fahrradwege und Fahrwege hinsichtlich des Kilometers					
24. bei dem Transport umweltfreundliche Verkehrsmittel gebrauchen					
25. den behinderten Menschen günstige Bauten errichten					
26. für Familien und Schwangere Aktivitätsunternehmungen bereitstellen					
27. Minderung der Stadtbewohner, die außer der Stadt arbeiten					
28. Verbesserung der städtischen Werte und der öffentlichen Gebäude					
29. Verbesserung der traditionellen Landwirtschaft					
30. für eigene Benutzung Informations- und Kommunikationstechnik erstellen					
31. Arbeitsgruppe zur nachhaltigen Architektur bereitstellen					
32. Internetverbindung in der Stadt					
33. Abbauen alles, was verschmutzend ist					
34. Nachhaltige städtische Planung					
35. Kommerzialisierung der eigenkulturellen Produkte					
36. Schützen der handgemachten Produkte					

37. Wertschätzung der traditionellen Arbeitstechniken					
38. Die Werte der ländlichen Gebieten erhöhen, um den Kundendienst leichter zu erreichen					
39. Bei den offiziellen Einrichtungen natürliche Produkte gebrauchen					
40. Erziehen des Menschen zur Geschmack-Ästhetik und sie somit zum Gebrauch der natürlichen Produkte ermutigen					
41. Erhöhen der Hotelkapazität					
42. Gastfreundliche Begrüßung					
43. Intelligenz bei den Einrichtungen und Händlern erhöhen					
44. Die Bewohner über Cittaslow Kenntnisse vermitteln					
45. Kampagne über Cittaslow unterstützen					
46. Auf den Web-Seiten der ländlichen Einrichtungen Logo von Cittaslow befestigen					

D) Welche der folgenden Eigenschaften eines Ortes spielt bei ihrer Entscheidung eine besondere Rolle?

	Sehr wichtig	wichtig	Keine Ahnung	Weniger wichtig	unwichtig
47. Vielfalt der Unterhaltungsprogramme					
48. Leichte Transport					
49. Gebrauch des öffentlichen Verkehrsmittels					
50. Angebot der Lernmöglichkeiten					
51. Lokale Getränke					
52. Lokale Künstler					
53. Früherer Besuch					
54. Erster Besuch					
55. Förderung					
56. Wunsch nach Beteiligung an einer Aktivität					
57. Sicherheit					

E) Welche der folgenden Aussagen passt Ihnen am besten?

Aussagen	Immer	Oft	Manchmal	Selten	Nie
58. Ich kümmere mich um die Umwelt					
59. Ich bemühe mich um Wiederherstellen					
60. Für Schützen der Welt arbeite ich aktiv.					
61. Das Kulturerbe ist für mich von Bedeutung.					
62. Wir sollen die Tradition schützen.					
63. Beim Reisen bin ich ein Umweltschützer.					
64. Wegen der Umweltfaktoren reise ich mit dem Zug mehr als dem Flugzeug.					
65. Eine Resie bedeutet für mich ein Teil meines Urlaubs.					
66. Beim Reisen konzentriere ich mich nur auf einem Platz, ich wandere nicht alle Orte.					
67. Der rechte Handel ist für mich von Bedeutung.					
68. Es ist von Bedeutung, zu Hause natürliches Lebensmittel zu konsumieren.					
69. Im Urlaub konsumiere ich lokales Lebensmittel.					
70. Ich gebe mehr Geld aus, wenn es den Einwohnern vom Nutzen ist.					
71. Wir müssen vor Augen halten, wie unsere Urlaubaktivitäten die Umwelt beeinflussen.					

F) Kennen Sie die folgenden Begriffe!

BEGRIFFE	Ja	Nein	Nie gehört
72. Slow Food (Langsames Essen)			
73. Slow Cities/Cittaslow (Langsame Stadt)			
74. Slow Tourism (Langsamer Tourismus)			
75. Slow Travel (Langsame Reise)			
76. Was bedeuten diese Begriffe? (kurz definieren)			

Chereinvité/Chère invitée;

Le but de cette enquête est d'obtenir les informations nécessaires pour une recherche de DEA sur le Tourisme lent : Une recherche comparative en Cittaslows en Turquie en cours d'exécution par l'Université Batman Institut des sciences sociales Département de la gestion du tourisme. Il est assez important de vous donner des réponses sincères pour la validité et la fiabilité de la recherche . S'il vous plaît assurez que vos réponses vont être confidentielles. Merci pour votre compréhension et votre contribution à cette recherche.

Prof. Dr. H. Ridvan YURTSEVEN
Université de Batman

Caner TEKİN
Université de Batman

A) Lequel des énoncés suivants est adapté pour vous ? S'il vous plaît marquer .

<p>1. Âge: () Moins de 18 () 18-30
 () 31-45 () 46-60 () Plus de 60</p> <p>2. Sexe: () Homme () Femme</p> <p>3. État civil: () Marié(e) () Célibataire</p> <p>4. Éducation () École secondaire () Lycée
 () École communautaire () Licence () DEA
 () Doctorat</p> <p>5. Lieu de résidence () Ville () Arrondissement
 () Village () Métropole</p> <p>6. Revenu annuel: () Moins de 500 € () 500 – 750 €
 () 751-1500 € () 1501- 2000€ () Plus de 2000 €</p> <p>7. Profession:</p> <p>8. Nationalité:</p> <p>B) S'il vous plaît choisissez une option qui vous convient</p> <p>9. Qui voyage avec vous?
 () Seul(e) () Mes amis () Ma famille
 () Mon petit ami/Ma petite amie () Autre.....</p> <p>10. Avez-vous déjà été ici?
 () Oui () Non</p> <p>11. si oui, Combien de fois avez-vous visité?
 () 1 () 2 () 3 () 4 et plus</p> | <p>12. Quelle est la distance approximative de l'endroit où vous venez ?
 () 250 km ou moins () 251-500 km () 501-750 km
 () 751-1000 km () 1001 km et plus</p> <p>13. Combien de jours avez-vous resté ici ou resterez-vous ?
 () 1-3 jour(s) () 4-6 jours () 7 jours ou plus</p> <p>14. Où restez-vous? ou Où avez-vous resté ?
 () Hôtel () Motel () Hostel () Tente / extérieur
 () Chez quelqu'un(e) () Roulotte () Autre</p> <p>15. Type d'accommodation:
 () Lit () Lit et Le petit-déjeuner () Demie-Pension
 () Pension complète () Tout y compris</p> <p>16. Combien avez-vous dépensé jusqu'à présent ?
 () Moins 500 € () 500-750 €
 () 751-1500 € () Over 2000 €</p> <p>17. Comment avez-vous appris/entendu ici ?
 () Famille () Amis () Collègues
 () Informations télévisées/programmes de chat
 () Films () Documentaries () Journaux/Magazines
 () Livres () Agences de voyage () Internet
 () Autre.....</p> |
|---|--|

C:) Cliquez sur les déclarations suivantes concernant une ville en comparaison de leur importance

DECLARATIONS	très Important	Important	pas sûr	Moins Important	Pas Important
18. Plans et les précautions à prendre pour la conservation de la qualité de l'air					
19. Approuver la conservation de la qualité de l'eau avec des documents juridiques					
20. Collecte sélective des déchets solides urbains					
21. Avoir des installations de purification d'évacuation des eaux usées					
22. Faisant usage des ressources naturelles telles que le soleil, la lune tandis que l'éclairage					
23. Longueur (en km) de pistes cyclables urbaines créées sur le total des kilomètres de routes urbaines					
24. Planification de l'écomobilité comme une alternative aux voitures privées					
25. Suppression des barrières architecturales pour les personnes handicapées					
26. Initiatives pour la vie de famille et les femmes enceintes					
27. Pourcentage de résidents qui commute tous les jours pour travailler dans une autre ville					
28. Les interventions de récupération et de l'augmentation de la valeur des centres civiques					
29. Requalification et la réutilisation des zones agricoles marginales ou traditionnelles					
30. Utilisation des TIC dans le développement des services interactifs pour les citoyens et les touristes					
31. Service Desk 31. pour l'architecture durable					
32. Câble ville de réseau (fibre optique, sans fil)					
33. Surveillance et réduction des polluants (bruit, les systèmes électriques, etc)					
34. Promotion de la planification urbaine durable privée					
35. Création d'espaces pour la commercialisation des produits locaux					
36. Protection / augmentation de la valeur de la création Ateliers- de centres commerciaux naturels					

37. Augmentation de la valeur des techniques de travail et de l'artisanat traditionnel					
38. Augmentation de la valeur des zones rurales (une plus grande accessibilité aux services de résidents)					
39. Utilisation de produits locaux, si possible bio, dans son institution publique					
40. Education de saveurs et de promotion de l'utilisation des produits locaux					
41. Durabilité des capacités supplémentaires d'hôtel					
42. Bon Accueil					
43. Accroître la sensibilisation des opérateurs et des commerçants					
44. Éduquer les populations locales au sujet de Cittaslow					
45. Appui aux campagnes pour Cittaslow					
46. Insertion / utilisation du logo Cittaslow sur le papier et le site Web dirigé					

D) Lors que vous avez choisi de visiter une destination, l'importance des facteurs suivants ? Choisissez s'il vous plaît

Lequel des énoncés suivants est adapté pour vous? S'il vous plaît marquez

	Très Important	Important	Pas Sûr	Moins Important	Pas Important
47. Gamme d'attractions					
48. Accessibilité					
49. Possibilité d'utiliser les transports en commun					
50. Possibilités d'apprentissage					
51. La nourriture locale					
52. Détaillants locaux					
53. Visite précédente					
54. Unicité (pas de visite précédente)					
55. Réputation					
56. Participer un événement					
57. Sécurité					

DECLARATIONS	Toujours	Souvent	Parfois	Rarement	Jamais
58. Je suis préoccupé par l'environnement					
59. J'essaie de recycler					
60. Je suis très actif en matière de protection de l'environnement					
61. Héritage est important pour moi					
62. Nous devons préserver les modes de vie traditionnels					
63. Je considère l'environnement quand je voyage					
64. Je préférerais le train à l'avion pour des raisons environnementales					
65. Voyager fait partie de mon expérience de vacances					
66. Apprendre à connaître un endroit sur la fête est mieux que d'essayer de visiter tous les sites					
67. Le commerce équitable est important pour moi					
68. Manger Les aliments locaux à la maison est important					
69. Je préfère manger des aliments locaux pendant les vacances					
70. Je suis prêt à dépenser plus d'argent sur un produit si elle est bénéfique à l'endroit que je visite					
71. Nous avons besoin d'examiner les impacts de nos activités en tant que voyageurs					

F) Connaissez-vous les termes / mots ci-dessous ?

TERMES/MOTS	Oui	Non	Pas Sûr
72. Aliment lent			
73. Cités du bien vivre/Cittaslow			
74. Tourisme lent			
75. Voyage lent			
76. Que signifient ces termes ? (S'il vous plaît écrire brièvement si possible)			

Dear Guest;

The aim of this survey is to collect necessary information for a master thesis named Slow Tourism and Slow Tourist: A Comparative Research in Cittaslows of Turkey being executed by Batman University Social Science Institute Department of Tourism Management. It is fairly important you will give sincere answers for validity and reliability of research. Please make sure that your answers are going to be confidential. Thanks for allowing time and contributing to this research, best regards

Prof. Dr. H. Ridvan YURTSEVEN
Batman University

Caner TEKİN
Batman University

A) Which of the following statements is suitable for you? Please mark.

- 1. **Age:** () Under 18 () 18-30
 () 31-45 () 46-60 () Over 60
- 2. **Gender:** () Male () Female
- 3. **Marital Status:** () Married () Single
- 4. **Education** () Elementary School () High School
 () Associate Degree () Bachelor () Master
 () Ph.D.
- 5. **Place you live:** () City () County
 () Village () Metropolis/Huge City
- 6. **Annually income:** () Under 500 € () 500 – 750 €
 () 751-1500 € () 1501- 2000 € () Over 2000 €
- 7. **Profession/Job:**
- 8. **Nationality:**

B) Please choose a suitable option for you

- 9. **Who do you travel with?**
 () Alone () My Friends () My Family
 () Boyfriend/Girlfriend () Other
- 10. **Have you ever been to here?**
 () Yes () No
- 11. **If yes, How many times did you visit?**
- 12. () 1 () 2 () 3 () 4
 and more

- 13. **What is approximate distance of the place you come?**
 () 250 km or less () 251-500 km () 501-750 km
 () 751-1000 km () 1001 km and more
- 14. **How many days will/did you stay here?**
 () 1-3 day(s) () 4-6 days () 7 days or more
- 15. **Where do/did you stay?**
 () Hotel () Motel () Hostel () Tent/Outdoor
 () Local House () Caravan () Other
- 16. **Accommodation Type:**
 () Bed () Bed and Breakfast () Half Pension
 () Full Pension () All inclusive
- 17. **How much did you spend till you come here?**
 () Under 500 € () 500-750 €
 () 751-1500 € () Over 2000 €
- 18. **How did you hear about here?**
 () Family () Friends () Colleagues
 () TV News/Chat Programmes () Movies
 () Documentaries () Newspaper/Magazines
 () Books () Travel Agencies () Internet
 () Others.....

C:) Rate the following statements concerning a city according to their importance

STATEMENTS	Very Important	Important	Not Sure	Less Important	Not Important
18. Plans ve precautions for air quality conservation					
19. Approving water quality conservation with legal documents					
20. Separate urban solid waste collection					
21. Having purification facilities of sewage disposal					
22. Making use of natural resources such as sun, moon while lighting					
23. Length (in kms) of urban cycle paths created over the total of kms of urban roads					
24. Planning of ecomobility as an alternative to private cars					
25. Removal of architectural barriers for the disabled					
26. Initiatives for family life and pregnant women					
27. Percentage of residents that commutes daily to work in another town					
28. Interventions of recovery and increasing the value of civic centres					
29. Requalification and reuse of traditional agricultural or marginal areas					
30. Use of ITC in the development of interactive services for citizens and tourists					
31. Service desk for sustainable architecture					
32. Cable network city (fibre optics, wireless)					
33. Monitoring and reduction of pollutants (noise, electrical systems etc					
34. Promotion of private sustainable urban planning					
35. Creation of spaces for the commercialization of local products					
36. Protection /increasing value of workshops- creation of natural shopping centres					

37. Increasing the value of working techniques and traditional crafts					
38. Increasing the value of rural areas (greater accessibility to resident services)					
39. Use of local products, if possible organic, in public instution					
40. Education of flavours and promoting use of local products					
41. Sustainable additional hotel capacity					
42. Good Welcome					
43. Increasing awareness of operators and traders					
44. Educating local people about Cittaslow					
45. Support for Cittaslow Campaigns					
46. Insertion/use of cittaslow logo on headed paper and website					

D) When you chose to visit a destination, how important are the following factors?

Please choose

	Very Important	Imprtant	Not Sure	Less Important	Not Important
47. Range of attractions					
48. Accessibility					
49. Ability to use public transport					
50. Opportunities for learning					
51. Local food					
52. Local retailers					
53. Previous visit					
54. Uniqueness (no previous visit)					
55. Reputation					
56. Attending an event					
57. Safety					

E) Which of the following statements is suitable for you? Please mark.

STATEMENTS	always	often	sometimes	rarley	never
58. I am concerned about the environment					
59. I try to recycle					
60. I am very active when it comes to protecting the environment					
61. Heritage is important to me					
62. We should preserve traditional ways of life					
63. I consider the environment when I travel					
64. I would prefer the train to the plane on environmental grounds					
65. Travelling is part of my holiday experience					
66. Getting to know one place on holiday is better than trying to visit all the sites					
67. Fairtrade is important for me					
68. Eating local foods at home is important					
69. I prefer to eat local foods while on holiday					
70. I am prepared to spend more money on a product if it is of benefit to the place I am visiting					
71. We need to consider the impacts of our activities as travellers					

F) Do you know the terms/words below?

TERMS/WORDS	Yes	No	Not Sure
72. Slow Food			
73. Slow Cities/Cittaslow			
74. Slow Tourism			
75. Slow Travel			
76. What do these terms mean? (Please write briefly if possible)			

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Caner TEKİN
Uyruğu : T.C
Doğum Yeri ve Tarihi : BATMAN / 1984
Telefon :
Faks :
e-mail : helyus@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Adıyaman Anadolu Öğretmen Lisesi	2002
Üniversite	: Dicle Üniversitesi	2006
	: Anadolu Üniversitesi	2012
Yüksek Lisans	: Batman Üniversitesi	2017
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2006	Milli Eğitim	Öğretmen
2014	Milli Eğitim	Müdür Başyard.

UZMANLIK ALANI

Bilgisayar, Yabancı Diller

YABANCI DİLLER

İngilizce → Okuma (Çok İyi), Yazma (Çok İyi), Konuşma (Çok İyi), Dinleme (Çok İyi)

Almanca → Okuma (İyi), Yazma (Az), Konuşma (Az), Dinleme (Yok)

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

İlgi alanları : İngilizce, Bilgisayar, Yüzme, Masa tenisi, Futbol, Kitap Okuma, Kütüphane ile İlgilenme, Vücut Sporu, Eğitim Bilimleri, Tarih, Bilim, Gezi gözlem, Avrupa Birliği Projeler, Tübitak Projeler

Kişisel özellikler: Öğrenmeye açık, takım çalışmasına uygun, sosyal, yeşilaycı, hümanist, yaptığı işi seven, işine ve çevresine saygı duyan, kültürel, dînî ve ahlaki yapıya önem veren, hevesli, açık sözlü, neşeli, kendine güvenen, motivasyonu iyi bilen, yaratıcı, projeleri ve projelerde yer almayı seven birisiyim.

YAYINLAR

-“Öğrencilerin Akademik Benlikleri ve Dil Eğitimleri arasındaki ilişki” (The Relationship Between Students Perception About Their Language Self-Concept And Their Performance In E.L.S

-Turistik Bir Destinasyon Olarak Hasankeyf'in Ziyaretçi Tatmini Üzerine Bir Araştırma